

ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่านโดยผู้ปกครอง

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุปราณี ประคำผอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
เมษายน 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่านโดยผู้ปกครอง

บทคัดย่อ

ของ

สุปราณี ประคำพอง

21 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2547

S 226120

h 55-226

สุปราณี ประคำผอง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง.
ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ; รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ 1) อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรมด้วยความเต็มใจ 2) สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนได้ 3) สามารถเข้าร่วมโปรแกรมตั้งแต่เริ่มจนจบการดำเนินการของโปรแกรม มีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม ในสัปดาห์แรกจำนวน 40 คน และมีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมตั้งแต่เริ่มจนจบการดำเนินการของโปรแกรม จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านใช้เวลาทดลอง 10 สัปดาห์ แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ One - Group Pretest -Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านและแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจง แบบ t - test Dependent sample

ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE RESULT OF PROMOTING PRESCHOOLER'S READING HABIT PROGRAM
IMPLEMENTED BY PARENTS.

AN ABSTRACT
BY
SUPRANEE PAKHAMMPONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
April 2004

Supranee Prakhompong. (2004). *The result of promoting preschooler's reading habit program Implemented by parents*. Master thesis. M.E.d. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School. Srinakharinwirot University, Advisor Committee: Dr. Suchinda Kajonrunsilp, Assoc. Prof. Nipa Sripairot

The purpose of this research was to compare the parents' knowledge in promoting preschooler's reading habit. The parents' knowledge testing score was compared before and after participating the promoting preschooler's reading habit program for 10 weeks.

The subject for this study were parents of boys and girls in kindergarten 2, age 5-6 years, studying in the second semester of 2003 academic year at Taloaug kindergarten School in Taloaug district, Lopburi province. The criterion for sample selection were as follow : 1) willing to involving in the program, 2) fair reading and writing ability, 3) being able to attained the whole program. Totally forty parents attained at the first week and twenty parents who attained the whole program for 10 weeks were purposively assigned to be the experimental group.

The research instruments were the Promoting Preschooler's Reading Habit Program Implemented by Parents and Promoting Preschool's Reading Habit Test with reliability of 0.84. One – group pretest – posttest design was administered. Then data was analyzed by t-test Dependent.

The research result revealed that after attaining 10 weeks in the program for promoting preschooler's reading habit earned high testing score. The parent's testing score in promoting preschooler's reading habit was significantly higher at .01 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่านโดยผู้ปกครอง

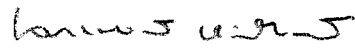
ของ

นางสาวสุปราณี ประคำผอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

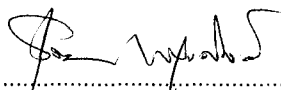

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

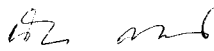
วันที่ 30 เดือน เมษายน พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน

(อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

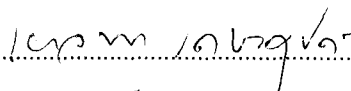
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เตชะคุปต์)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ 2546

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ประธานกรรมการ ที่ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ในการจัดทำปริญญานิพนธ์นี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งเป็นผู้จุดประกายความคิดในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ และ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการที่ปรึกษาแนะนำในด้านสถิติและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วย ความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการทำปริญญานิพนธ์ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และผู้วิจัยได้บรรลุเป้าหมายหนึ่งของชีวิต ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของท่านอาจารย์ทั้งสอง ขอระลึกถึง พระคุณและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ดันติผลาชีวะ และ รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์ ที่ได้กรุณาดูตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุง แก้ไขปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ความสำเร็จของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ยังเป็นผลมาจากความอนุเคราะห์ของ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ ชีวานุรักษ์ อาจารย์ดาราวรัตน์ อุทัยพยัคฆ์ อาจารย์สุทธาภา โชติประดิษฐ์ อาจารย์ภาณุจนา สามเตี้ย และอาจารย์จิตพรพรรณ ทองคำ ซึ่งได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไขและ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านและแบบทดสอบ ในการทำ ปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้บริหาร คณะครู นักเรียนชั้นอนุบาล 2 และผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลท่าหลวง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการทดลอง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ถ้าหากไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะ ทีมงาน Seven up และคุณสุภัคธร อินทร ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล ขอขอบคุณพี่น้องนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจ ด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาของการทำปริญญานิพนธ์

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณปู่ทองดี คุณย่าบุญธรรม ประคำผอง ที่ได้กรุณาสับสนุนด้านทุนทรัพย์ ขอขอบคุณ คุณจิระศักดิ์ อ่างหิรัญ ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในทุกขั้นตอน ของการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ - คุณแม่ ผู้ให้กำเนิด ที่กรุณาสับสนุนด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ลูกตลอดมา จนทำให้ลูกประสบความสำเร็จได้ในวันนี้ คุณความดีของปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา และคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

สุปราณี ประคำผอง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
	สมมติฐานในการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและนิสัยรักการอ่าน	8
	ความหมายของการอ่าน	8
	ทฤษฎีการอ่าน	10
	ความหมายของนิสัยรักการอ่าน	13
	ความสำคัญของนิสัยรักการอ่าน	15
	สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนิสัยรักการอ่าน	18
	พัฒนาการและความสนใจของเด็กปฐมวัย	18
	การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	19
	แนวคิดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	19
	บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา	29
	ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา	29
	ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา	30
	รูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา	32
	บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	33
	หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่	38
ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่	38
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่	38
ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	41
หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการสอน	43
ความหมายของการพัฒนาโปรแกรมการสอน	43
รูปแบบการจัดโปรแกรมการสอนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา	44
แนวทางการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง	44
การประเมินผลโปรแกรมการสอน	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	59
ความมุ่งหมายของการวิจัย	59
สมมติฐานการวิจัย	59
วิธีดำเนินการวิจัย	60
สรุปผลการวิจัย	60
อภิปรายผล	60
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	65

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	66
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	67
 บรรณานุกรม	 68
 ภาคผนวก	 76
ภาคผนวก ก	77
ภาคผนวก ข	97
ภาคผนวก ค.....	110
ภาคผนวก ง	112
ภาคผนวก จ.....	115
ภาคผนวก ฉ.....	122
ภาคผนวก ช.....	134
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 141

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง One-group Pretest-Posttest Design.....	51
2 กำหนดการดำเนินการใช้โปรแกรม	52
3 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มี นิสัยรักการอ่านที่เข้าร่วมโปรแกรม ก่อนและหลังการทดลอง.....	57
4 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัย ให้นิสัยรักการอ่านที่เข้าร่วมโปรแกรม ก่อนและหลังการทดลอง	111
5 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัย ให้นิสัยรักการอ่าน	113

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 กราฟเส้นตรงเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ	58
3 แผนผังการดำเนินการโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศต่าง ๆ ที่มีความเจริญล้วนมีประชากรที่มึนสักรักการอ่านทั้งสิ้น ตัวอย่างที่ใกล้เรา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีความเจริญในด้านต่าง ๆ ทัดเทียมกับประเทศทางตะวันตกชาวญี่ปุ่นเป็นผู้ที่มึนสักรักการอ่านหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญแก่การอ่านของประชาชนอย่างยิ่ง ทั้งยังได้มีการสำรวจการอ่านของประชาชนอยู่เสมอเพื่อศึกษาปัญหาและสภาพการอ่านของประชาชน จากการสำรวจในปีพุทธศักราช 2537 พบว่า ชาวญี่ปุ่นทั่วประเทศมีการอ่านหนังสือเฉลี่ยเดือนละ 3.9 เล่ม นิยายสาร 4.9 ฉบับ และหนังสือการ์ตูน 2.7 ฉบับ (สุพรรณิ วราทร. 2538 : 69) ในขณะที่หากย้อนกลับมามองบ้านเรา เมื่อไม่นานมานี้มีการเผยแพร่สถิติที่น่าสนใจ คนไทยโดยเฉลี่ยอ่านหนังสือเพียง 10 บรรทัดต่อคนต่อปี สร้างความตื่นตกใจและทำให้ปัญหานี้กลายเป็นปัญหาระดับชาติในทันที ทั้งนี้มีการประมวลสาเหตุที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ขาดอุปนิสัยรักการอ่าน คือ ขาดการกระตุ้นส่งเสริมให้รักการอ่านตั้งแต่วัยเยาว์ ถูกเร่งรัดให้อ่านอย่างผิดวิธี เด็กไม่สนุกกับการอ่านต้องอ่านในสิ่งที่ไม่ชอบ สอนอ่านแบบเข้มงวด ขอบลงโทษเด็กเวลาอ่าน ถูกบังคับให้อ่านโดยขาดความพร้อม และเด็กใช้เวลาไปกับสิ่งอื่น ๆ มากเกินไป เช่น โทรศัพท์หรือเกมคอมพิวเตอร์ (นันทิยา ตันศรีเจริญ. 2546 : 26) การส่งเสริมให้เด็กมึนสักรักการอ่านได้นั้นต้องปลูกฝังและฝึกฝนตั้งแต่เด็กยังเล็ก ซึ่งเปรียบได้กับคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก”

นโยบายของรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้ปีพุทธศักราช 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการอ่าน เพราะรัฐบาลเชื่อว่าการสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนมึนสักรักการอ่านนั้นเป็นใบเบิกทางนำไปสู่สังคมการเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม และสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาอีกด้วย (เกษม วัฒนชัย. 2544 : 4-6)

นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกันได้ โดยใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยและการปฏิบัติเป็นประจำ ผู้ที่สำคัญในการช่วยส่งเสริมคือ พ่อ แม่ ผู้ปกครองและครูอาจารย์ (ชุดิมา สัจจามันท์. 2529 : 54) ความสนใจการอ่านของเด็กเกิดจากการที่เด็กได้รับการกระตุ้นจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันจากสิ่งแวดล้อมภายในบ้านส่งผลให้เด็กเกิดความสนใจอ่าน เด็กที่สนใจในการอ่านก็จะเป็นผู้มึนสักรักการอ่านตลอด ดังนั้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยจึงเปรียบเสมือนได้กับการมอบสมบัติอันมีค่ามหาศาลให้กับเด็ก เพราะความรู้ที่ได้รับจากการอ่านนั้นจะเป็นทุนในตัวเด็กให้ใช้ประโยชน์ต่อไป การอ่านจึงเป็นการลงทุนน้อยแต่ได้ผลมาก (รสา วงศ์ยังอยู่. 2539 : 24) ดังนั้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องช่วยกัน (กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. 2545 : 1)

การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ควรได้กระทำร่วมกันหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน โดยเริ่มต้นจากทางบ้านเป็นอันดับแรก ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความสนใจการอ่านอยู่เสมอ จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กมาไว้ในบ้าน พยายามสนทนากับเด็กในเรื่องที่เขาอ่าน สอนและกระตุ้นให้สมาชิกในบ้านรู้จักหาคำตอบและแก้ปัญหาจากหนังสือ หรือให้หนังสือเป็นของขวัญแก่สมาชิกในครอบครัวเป็นต้น (กรมวิชากร. 2529 : 74) พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ได้จากการได้รับสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือ พ่อแม่ที่ชอบอ่านหนังสือ อ่านนิทานให้เด็กฟัง ให้เด็กนั่งตักทุกวันก่อนนอนแล้วอ่านนิทาน การที่เด็กได้รับสิ่งแวดล้อมรู้จักหนังสือนิทานโดยเห็นรูปภาพและฟังเนื้อเรื่องแล้วเด็กจะเรียนรู้การอ่าน ได้รวดเร็วกว่าเด็กที่ไม่ได้รับโอกาสนี้ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 29) ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่สำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อมให้สนับสนุนการอ่าน และจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่าน

ควบคู่กันไป เพื่อที่จะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านและประสบความสำเร็จในการพัฒนาการอ่านของตนเองในอนาคต ผู้ปกครองที่มีนิสัยรักการอ่านมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน มีบทบาทในการสนับสนุนและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กอย่างจริงจังจะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านติดตัวตลอดไป (Sullivan. 1976 : 15)

ถึงแม้ว่าเด็กปฐมวัยใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนวันละหลายชั่วโมง แต่ก็ยังเป็นเพียงหนึ่งในสามของเวลาที่เด็กอยู่กับครอบครัว (เยาพา เดชะคุปต์. 2528 : 51) พ่อแม่หรือผู้ปกครอง จึงเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2537 : 41) ดังนั้นพ่อแม่จึงควรมีความรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่สมดุลย์ในทุก ๆ ด้าน (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2537 : 85)

ผู้ปกครองจำนวนมากที่มีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่ไม่เหมาะสมเห็นได้จาก การที่เด็กถูกส่งให้เข้าเรียนที่สอนวิชาการมาก ๆ (นิตยา คชภักดี. 2535 : 44) ถูกบังคับ เคี่ยวเข็ญให้คร่ำเคร่งกับการเรียนอ่านตั้งแต่ยังเด็ก (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2537 : 78) ละเลยความต้องการตามธรรมชาติและขั้นตอนพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมการสอนด้านการอ่าน เป็นวิธีการที่ไม่แตกต่างจากวิธีสอนในชั้นประถมซึ่งมีความยุ่งยาก ทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน (กมลรัตน์ คนองเดช. 2540 : 5)

จากความมุ่งหวังของพ่อแม่ที่ต้องการให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะในด้านการอ่านเป็นผลให้ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวนั้น คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก พบว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้ถูกต้อง และละเลยสถานภาพความต้องการของเด็ก ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างเท่าเทียมกัน (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2537 : 9) และยังพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กคือ เข้าใจว่าการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ดีคือการเร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้ (บุษบง ดันติวงศ์. 2537 : 16)

ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2542 จึงได้มีการระบุไว้ชัดเจนในหมวด 4 มาตราที่ 24 วรรคที่ 6 ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 :15) การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาช่วยให้ผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็กเข้าใจบทบาทของตนและเห็นความสำคัญ ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและพื้นฐานที่ดีเกี่ยวกับการอ่านตั้งแต่เล็ก ดังที่ลีเปอร์และคนอื่น ๆ (อรุณี หรดาล. 2536 : 58 ; อ้างอิงจาก Leeper and others. 1976 : 121) ได้กล่าวว่า บ้านและโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก และจะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ถ้าขาดความเข้าใจการสนับสนุนและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูที่มีคุณภาพจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต

การจัดบริการและพัฒนาเด็กปฐมวัยมักจัดในรูปแบบของโรงเรียน (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2537 : 32) การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยมีน้อยมาก (อรุณี หรดาล. 2536 :28) อีกทั้งงานวิจัยที่ทำกับผู้ปกครองส่วนใหญ่ เป็นลักษณะชุดความรู้ให้ผู้ปกครองนำกลับไปปฏิบัติกับเด็กเองที่บ้านขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือ หรือขาดการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน ทำให้ไม่ได้รับการฝึกฝนที่เพียงพอ จึงก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง

จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเร่งให้เด็กอ่านตั้งแต่ในระดับอนุบาลพบว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดจากผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาเด็กที่เหมาะสมมีผลทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน เบื่อหน่ายกับการอ่าน และรู้สึกว่าการอ่านเป็นเรื่องที่ยาก จนในที่สุดเด็กก็จะไม่สนุกกับการอ่าน และไม่ยอมอ่านในที่สุด ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ด้วยการสร้างโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัย

ให้มีนิสัยรักการอ่านขึ้น เพราะการจัดโปรแกรมการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่ง ที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ความรู้จากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ที่จะเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย (ดวงเดือน อ่อนน้อม และคนอื่น ๆ. 2529 : 154) โดยโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านนี้ คำนึงถึงแนวคิด หลักทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นสำคัญ เพราะโปรแกรมนี้นุ่งเน้นในเรื่องของการให้ความรู้ คำแนะนำและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับครูอย่างต่อเนื่อง ด้วยการแนะนำและแลกเปลี่ยนกิจกรรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่หลากหลาย รวมถึงมีการฝึกทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่โรงเรียนและที่บ้าน มีเอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน เพื่อแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทำร่วมกับลูกที่บ้าน มีการเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง เพื่อสอบถามสภาพปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกับลูกเมื่ออยู่ที่บ้าน และปัญหาในด้านอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับลูกที่บ้านและเด็กคนอื่น ๆ ในสังคมได้ถูกต้อง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังจากการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการให้ความรู้กับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านอย่างถูกต้องเหมาะสมทำให้เด็กรักการอ่านทั้งที่บ้านและโรงเรียน
2. เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการให้ความรู้กับผู้ปกครองในระดับอื่น ๆ ต่อไป
3. เป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการด้านอื่น ๆ ให้กับเด็กปฐมวัย
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกเมื่ออยู่ที่บ้าน รวมถึงส่งเสริมเด็กคนอื่น ๆ ในสังคมนั้น ๆ ให้มีนิสัยรักการอ่านได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนชายหญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนชายหญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 20 คน ได้มาโดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1. อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่านด้วยความเต็มใจ
2. สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนได้
3. สามารถเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เริ่มจนจบ

การดำเนินการของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ - การใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน
2. ตัวแปรตาม คือ - ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

2. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวงทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน มีความสนใจสมัครเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน สามารถอ่านและเขียนภาษาได้ เป็นผู้ที่จะได้รับความรู้ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน จากการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้ปกครองจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรม ทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโปรแกรม รวมเวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์

3. นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงออกถึงการชอบอ่านหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเป็นการอ่านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีสิ่งยั่วยุหรืออุปสรรคในการอ่านบ้าง ก็ไม่ย่อท้อยังคงอ่านอยู่พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงนิสัยรักการอ่านแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านความสนใจในการอ่าน และพฤติกรรมการอ่าน

4. ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน หมายถึง การที่ผู้ปกครองรับรู้และเข้าใจ รวมถึงบอกและแสดงวิธีการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่านได้ถูกต้องและเหมาะสมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่านเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึง ผู้ปกครองสามารถบอกและสังเกตลักษณะการแสดงออกถึงนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย และ พฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย

2. ด้านบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน หมายถึง การบอกหรือการแสดงถึงวิธีการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ด้วยวิธีการให้ความรู้ การเสริมแรง การเป็นตัวอย่าง และการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสมรวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเด็กที่บ้านได้

3. ด้านแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน หมายถึง การบอกหรือการแสดงถึงวิธีการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่านโดยการใช้กิจกรรมการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน กิจกรรมการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง และกิจกรรมการเล่านิทานได้ถูกต้อง และเหมาะสมรวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเด็กที่บ้านได้

ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

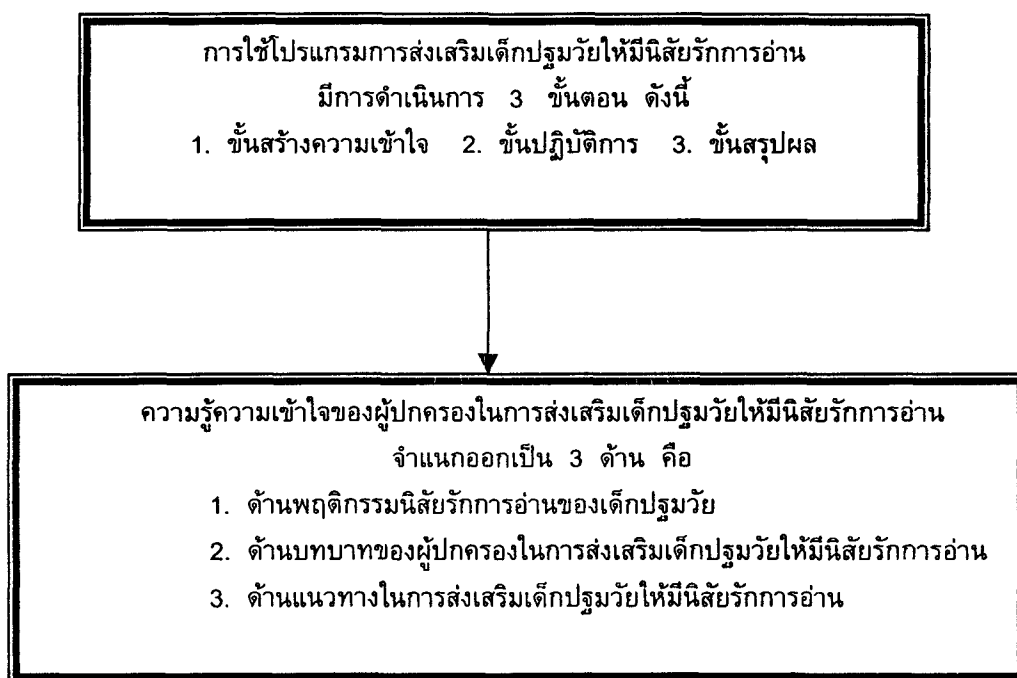
5. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน หมายถึง โปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการ คือ แนวคิดทฤษฎี หลักการวัตถุประสงค์ ลักษณะของโปรแกรม เนื้อหาของโปรแกรม แผนการดำเนินการ สื่อและการประเมินผล ที่สอดคล้องกับหลักการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน หลักการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง และหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ในโปรแกรมมีกิจกรรมหลักอยู่ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการประชุม กิจกรรมสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่โรงเรียน ซึ่งโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 1 ขึ้นสร้างความเข้าใจ ประกอบด้วย กิจกรรมประชุมผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองที่โรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และการดำเนินการใช้โปรแกรม รวมถึงให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย และบทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน

ขั้นที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 2-9 ขึ้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย กิจกรรมการประชุมให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน มีกิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่โรงเรียน กิจกรรมการสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน มีเอกสารแนวทางการปฏิบัติ กิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน ทุกอาทิตย์ อาทิตย์ละ 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 8 ฉบับ มีการเยี่ยมบ้านเพื่อสอบถามสภาพปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกับลูก และเรื่องอื่น ๆ

ขั้นที่ 3 ในสัปดาห์ที่ 10 ขึ้นสรุป ประกอบด้วย กิจกรรมการประชุมสรุปการดำเนินการของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน กิจกรรมการสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน และร่วมกันประเมินผลจากการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน หลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่านและนิสัยรักการอ่าน
 - ✓ 1.1 ความหมายของการอ่าน
 - ✓ 1.2 ทฤษฎีการอ่าน
 - ✓ 1.3 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน
 - 1.4 ความสำคัญของนิสัยรักการอ่าน
 - 1.5 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนิสัยรักการอ่าน
 - 1.6 พัฒนาการและความสนใจของเด็กปฐมวัย
 - ✓ 1.7 การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 - 1.8 แนวคิดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 - 1.9 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย
 - 1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
 - 2.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
 - 2.4 บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 2.5 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.1 ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.3 ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - 3.4 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการสอน
 - 4.1 ความหมายของการพัฒนาโปรแกรมการสอน
 - 4.2 รูปแบบการจัดโปรแกรมการสอนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 4.3 แนวทางดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง
 - 4.4 การประเมินผลโปรแกรมการสอน
 - 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

เสริมศรี หอทิมาวกุล (2529 : 48) ได้นิยามการอ่านว่าจัดเป็นการสื่อสารแบบหนึ่ง หมายถึง การแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นความหมาย ที่ใช้สื่อความคิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านนำความหมายที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ประการหนึ่งการอ่านเป็นลักษณะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติบุคลิกภาพ และทำให้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมทั้งยังกระตุ้นให้เกิดความเจริญทางสติปัญญา ประการที่สอง การอ่าน มีลักษณะทางภาษา คือ ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักคำศัพท์มากขึ้น รู้ความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์และความคิด มีวิจารณ์ญาณในความคิดต่าง ๆ

ศรีวิรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538 : 2) กล่าวว่า การอ่านนั้นเกิดจากองค์ประกอบระหว่างตัวอักษรหรือสัญลักษณ์และการรับรู้ร่วมกันว่า ถ้าพบเครื่องหมายนี้ให้ออกเสียงว่าอะไร และหมายความถึงอะไร ดังนั้น การอ่านจึงเป็นการแปลความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งสรุปเป็นกระบวนการของการอ่านเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การรู้จักคำ หมายถึง การตระหนักหรือรับรู้ประสบการณ์จากการถูกกระตุ้นด้วยสัญลักษณ์ นั่นคือผู้อ่านจะต้องรู้จักคำนั้น ๆ ดีพอที่จะเข้าใจความหมาย
2. เข้าใจความหมายของคำ วลี และประโยคที่ประกอบเป็นข้อความแล้วโดยใช้ประสบการณ์เดิมของตน มาช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน รู้จักพิจารณาถึงจุดประสงค์ของผู้เขียน ที่ต้องการจะสื่อ รวมทั้งคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในเรื่องที่อ่าน
3. ขั้นปฏิบัติการ คือ ประเมินได้ว่าข้อความที่ได้อ่านนั้นจะยอมหรือปฏิเสธเพราะเหตุผลใดซึ่งขั้นนี้ จะต้องใช้ความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นอีก เพราะต้องมีการลำดับเรียบเรียงเรื่องราวให้เป็นของตัวเองเพื่อให้เข้าใจ ยิ่งขึ้น มีการเปรียบเทียบกับเรื่องอื่น ๆ
4. บุรณาการ คือ การนำความหมายจากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์สร้างความคิดใหม่

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า การอ่านหมายถึง การแปลความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรจนสามารถเข้าใจ โดยต้องเข้าใจความหมายตั้งแต่เป็นคำประโยคเป็นย่อหน้าไปเรื่อย ๆ ตลอดจนจบ รวมทั้งต้องเข้าใจการผสมคำต่าง ๆ ขึ้นเป็นประโยค จึงทำให้สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ นอกจากนั้นยังต้องรู้จักการตีความนั้นคือสามารถใช้ความคิดรวบยอด การเปรียบเทียบ ซึ่งจะต้องใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ ประสบการณ์ที่ว่านี้ สามารถเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ โดยการเริ่มอ่านในสิ่งที่ง่ายไปก่อน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานของประสบการณ์การอ่านแล้วจึงอ่านเรื่องที่มีความละเอียดลึกซึ้งเพิ่มขึ้นก็จะเข้าใจง่ายขึ้น จนมีความสามารถในการบูรณาการ คือสามารถนำความรู้หรือความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายของการอ่าน

ทิศนา ขัมมณี (2536 : 14) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. อ่านโดยอาศัยการจำสิ่งที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง หลังจากที่ได้ฟังข้อความหรือเรื่องราวที่ครูอ่านให้ฟังเด็กจะทำท่าอ่านโดยพูดคำที่จำได้
2. อ่านโดยอาศัยภาพ เด็กจะอ่านโดยอาศัยภาพในการเดาข้อความ ในขณะที่อ่านเด็กจะดูภาพเป็นส่วนใหญ่ เด็กที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังพร้อมทั้งชี้ข้อความให้ดูไปด้วย อาจจะสนใจ หรือชี้ข้อความที่เขาประทับใจบ้างเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะถ้าข้อความนั้นสัมพันธ์กับภาพ
3. อ่านโดยการเดาเนื้อหา เด็กรู้ว่าเนื้อหาควรจะเป็นไปในทำนองใด และไม่เป็นไปในทำนองใด หรืออะไรควรคู่กับอะไร เด็กจะทำท่าอ่านโดยอาศัยความรู้เดิมในการเดา

บุษบง ดันติวงศ์ (2535 : 23-24) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมการอ่านในเด็กปฐมวัยว่าสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมของเด็กและความคิดรวบยอดต่อไปนี้

1. การหยิบหนังสือมาเปิดอ่าน ถือหนังสือถูกด้านพลิกหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลังดูข้อความจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ซึ่งส่วนประกอบของหนังสือ ชื่อเรื่อง หน้าที่เริ่มเรื่อง มองข้อความที่เริ่มต้นบนกระดาษ บอกข้อสังเกตที่แสดงว่ารูปภาพต่างจากตัวหนังสือ และภาพกับตัวหนังสือสัมพันธ์กัน

2. การอ่านหนังสือ หรือสัญลักษณ์บางตัวในสิ่งแวดล้อม ซึ่งตัวอักษรที่คุ้นเคย เรียกชื่อตัวอักษรบางตัว ซึ่งคำบางคำ บอกให้ครูบันทึกข้อความที่คิด โยงเสียงตัวอักษรกับรูปตัวอักษร ลองอ่านคำหรือข้อความโดยอาศัยภาพช่วย โดยสังเกตตัวอักษร โดยอาศัยเรื่องราวและหรือโดยอาศัยคำใกล้เคียงดูตัวหนังสือและพูดตามในขณะที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง เล่านิทานที่คุ้นเคยพร้อมกับชี้ตัวคำบางคำประกอบ

รวมถึงได้อธิบายองค์ประกอบการอ่านของเด็กไว้ 4 ด้านดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ ได้แก่ การอ่านจากซ้ายไปขวา การหาหน้าแรกและหน้าสุดท้าย
2. ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร ได้แก่ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับภาพและตัวอักษร
3. เครื่องหมายวรรคตอน
4. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งชี้แนะการคาดคะเน และตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่อ่านด้วยตัวเอง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 7) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัยไว้ว่า

1. ขั้นก่อนเริ่มการอ่าน ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ทารกจนกระทั่งถึงวัยก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาลเป็นช่วงเวลา que เด็กจะได้เตรียมตัวเพื่อรับกับพัฒนาการในขั้นต่อไป เตรียมตัวเพื่อรับกับความสับสนและความยุ่งยากในการรับรู้สภาพแวดล้อมทางภาษา ที่เด็กจะต้องได้พบเห็น เด็กจะเลียนแบบถ้อยคำจากผู้ใหญ่ การจับหนังสือมักจะกลับทิศทาง จะดูความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับคำซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้คำใหม่ ๆ และเป็นทางที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาที่ดี

2. ขั้นเริ่มต้นอ่าน ขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่อนุบาลจนกระทั่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กจะคุ้นเคยกับคำง่าย ๆ รอบตัว และพูดประโยคสั้น ๆ เด็กบางคนมีความพร้อมเมื่ออยู่ชั้นอนุบาล แต่เด็กบางคนมีความพร้อมเมื่ออยู่ชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย อย่างไรก็ตามเด็กควรได้รับการสอนอ่านอย่างเป็นทางการเมื่ออายุ 5 ปีขึ้นไป โดยให้เด็กได้รู้จักคำและความหมาย เริ่มจากใช้ภาพเป็นสื่อ เขียนคำอธิบายได้ภาพสั้น ๆ ซึ่งคำเหล่านี้ควรเป็นคำที่ใกล้ตัวเด็ก เมื่อเด็กได้พบคำและภาพบ่อย ๆ เด็กก็จะคุ้นเคยและจดจำได้เร็ว

จากพฤติกรรมการอ่านของเด็กที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การอ่านของเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมได้ตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล หรือตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิโดยให้เด็กได้เลียนแบบจากผู้ใหญ่ การสอนอ่านให้กับเด็กปฐมวัยนั้น ไม่ควรเคร่งเครียดหรือคาดหวังกับเด็กสูงเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้ ควรสอนให้เด็กได้เรียนรู้ไปอย่างเป็นธรรมชาติ เรียนรู้จากคำที่ใกล้ตัว โดยให้เด็กอ่านจากสัญลักษณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการชี้ข้อความแล้วอ่านให้เด็กฟังแล้วให้เด็กอ่านตามเพราะเด็กจะสามารถอ่านโดยอาศัยการจำสิ่งที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง อ่านโดยอาศัยภาพ อ่านโดยการเดาเนื้อหา เป็นต้น โดยผู้ใหญ่สามารถสังเกตพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัยอ่านได้ จากการหยิบหนังสือมาเปิดอ่าน ถือหนังสือถูกด้านพลิกหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลังดูข้อความจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ซึ่งส่วนประกอบของหนังสือ ชื่อเรื่อง หน้าที่เริ่มเรื่อง มองข้อความที่เริ่มต้นบนกระดาษ บอกข้อสังเกตที่แสดงว่ารูปภาพต่างจากตัวหนังสือ และภาพกับตัวหนังสือสัมพันธ์กันซึ่งตัวอักษรที่คุ้นเคย เรียกชื่อตัวอักษรบางตัว ซึ่งคำบางคำ บอกให้ครูบันทึกข้อความที่คิด โยงเสียงตัวอักษรกับรูปตัวอักษร ลองอ่านคำหรือข้อความโดยอาศัยภาพช่วยโดยสังเกตตัวอักษร โดยอาศัยเรื่องราวและหรือโดยอาศัยคำใกล้เคียงดูตัวหนังสือ และพูดตามในขณะที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง เล่านิทานที่คุ้นเคย พร้อมกับชี้ตัวคำบางคำประกอบ เป็นต้น

1.2 ทฤษฎีการอ่าน

1. แนวความคิดของเพียเจท์ (Piaget) จากพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่าในวัยที่เด็กเจริญทางภาษาเป็นต้นมา คือ ตั้งแต่ระยะ 2 – 7 ปี ระยะนี้จึงมีความหมายสำหรับผู้ปกครองและครูเริ่มที่จะปลูกฝังความสามารถการเรียนรู้และทักษะให้แก่เด็ก เพราะกระบวนการอ่านจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางทักษะหลายอย่างที่เกิดจากประสบการณ์ คำศัพท์ แบบประโยค เข้าใจความหมาย สามารถตีความ เข้าใจความ แยกความ สรุปความ จากเรื่องราวที่อ่านได้ นอกจากนั้นเพียเจท์ ยังเน้นว่าการอ่านนั้นจำเป็นต้องมีวิภาวิสัย (effective domain) เพราะการอ่านจะเป็นผลให้เกิดความรู้สึกมีอารมณ์ เช่น สนุกเพลิดเพลิน ชมชื่น ร่าคาญ หมั่นไส้ น่าสงสาร เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านนำไปใช้ในการกระทำได้ด้วย เพราะการอ่านทำให้มีอิทธิพลเกิดขึ้นทางจิตใจ และความประพฤติของผู้อ่านด้วย ทำให้เกิดภาพพจน์ จินตนาการสร้างปรัชญาชีวิตของตนเองสร้างความเข้าใจระหว่างตนทางสังคม ฉะนั้นนิทาน นิยาย ที่เด็กอ่านจะมีอิทธิพลต่อตัวเด็กด้วย (สุชุม เณยทรัพย์. 2531 : 108 - 112 ; อ้างอิงมาจาก John P. De Cecco and William R .Crawford.1974 : 74)

ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานของการอ่านได้ดี เช่น อ่านคล่อง อ่านเร็ว บทบาทของการสอน จะช่วยพัฒนาการอ่านให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก คนบางคนให้คำจำกัดการอ่านเพียงอ่านออกคงหมายถึง อ่านออกเสียงได้ให้อ่านคำได้เท่านั้น แต่ไม่คิดว่าการสอนอ่านจะทำให้อ่านได้เข้าใจ เอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ทั้งในด้านส่วนตัวผู้อ่านและสังคมที่ตนอยู่ ว่าที่จริงแล้วการอ่านออกเขียนได้เป็นทางนำไปสู่ความเข้าใจ และช่วยให้สังคมเข้าใจตนได้ดีขึ้น

การอ่านกับชีวิตเด็กปฐมวัย เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 7-8 ขวบ ความสำคัญมีมาแต่กำเนิดอยู่ในครรภ์มารดา คือ จะต้องนึกถึงสมองของเด็กที่จะต้องได้รับการพุ่มพักอย่างดีจากมารดาขณะตั้งครรภ์ เพราะระหว่างนั้นเซลล์ระบบประสาทกำลังจะเติบโต โดยเฉพาะเซลล์สมอง สุขภาพของมารดาเป็นสิ่งสำคัญ การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การรับประทานยา การดูแลและวังสุขภาพอนามัยของมารดาที่มีผลต่อทารกในครรภ์เป็นอย่างยิ่ง หลังจากเกิดมาเจริญเติบโตทางร่างกายแล้วนั้น ยังอยู่กับการเลี้ยงดูให้ได้รับอาหารพอเพียง และความสมบูรณ์ของครอบครัวด้วย ประสิทธิภาพการเห็น การได้ยิน การอ่านต้องการสายตาที่มองเห็นอะไรชัดเจน มองดูตัวหนังสือเห็นความแตกต่าง

เด็กต้องมีประสบการณ์จากสัมผัสไปสู่การรับรู้ (perception) และไปสู่ความคิดรวบยอด (concept) กล่าวคือ จะต้องต้องมีประสบการณ์จากการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพนั่นเอง เพื่อจะทำให้เกิดกระบวนการทางความคิด

ความเจริญเติบโตของการอ่านในปีแรก ๆ ที่เด็กควรจะได้รับเริ่มมาแต่ความเจริญเติบโต หรือการพัฒนาทางร่างกาย ความคล่องแคล่วของการใช้กล้ามเนื้อต่าง ๆ ทักษะทางการรับรู้และเข้าใจเรื่องราว สติปัญญาทางสมองและประสบการณ์ทางสังคมของเด็กแต่ละคน อันเป็นพื้นฐานสืบเนื่องของเด็กแต่ละคน เตรียมพร้อมที่จะรับประสบการณ์จากการเรียนการสอนอ่านในขั้นต่อไป ซึ่งในขั้นต้นเด็กจะสนใจและ มีความอยากเรียนเฉพาะคำที่มีความหมายต่อตัวเด็กที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กจะสนใจเฝ้าดูการเขียนคำต่าง ๆ วิธีลากเส้นตัวอักษร รูปร่างของตัวอักษร การเปล่งเสียงคำนั้น ๆ และอ่านเสียงของพยัญชนะตัวนั้น ๆ เด็กจะพอใจในการอ่านตามเป็นคำ วลี ประโยค และจะพอใจในภาษาที่ใช้เรียนด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการพัฒนาการอ่านในภาวะแรก ๆ ของเด็ก ควรจะให้ประสบการณ์อย่างกว้างขวางอันเหมาะสมกับวัย มิใช่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะอ่านออก หรืออ่านได้เพียงอย่างเดียวมีกิจกรรมทางภาษาอีกมากมายหลายอย่าง เช่น การอ่านบทกลอนง่าย ๆ การมีเพลงกล่อมเด็กร้อง มีนิทานสนุก ๆ เล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ให้ภาพพจน์ จินตนาการแก่เด็กเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางภาษาที่ควรจัดขึ้นให้กับเด็กเพื่อนำไปสู่ความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกและอยากเรียนภาษาไปด้วย ประสบการณ์จากกิจกรรมทางภาษาอย่างกว้างขวางเช่นนี้ จะนำไปสู่เนื้อหาทางความมุ่งหมายในการอ่านออกเขียนได้ในโอกาสต่อไปหรือเป็นพื้นฐานอันเป็นแบบแผนทางภาษาที่ควรจะมีต่อไป

เช่น การฝึกออกเสียงโดยการเปล่งเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การสะกดคำ การเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคสั้น ๆ (สุขุม เฉลยทรัพย์. 2531 : 112-114 ; อ้างอิงมาจาก จวีลักษ์ณ์ บุญยะกาญจน์. 2525 : 25)

ตามทฤษฎีของเพียเจท์ มีขั้นตอนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการอ่านดังนี้

ทฤษฎีที่ 1 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางกายและจิตวิทยา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กันนับตั้งแต่เด็กเริ่มปฏิสนธิ ได้แก่ ระบบเซลล์ประสาท และเซลล์สมอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ในเรื่องสุขภาพอนามัย การให้อาหาร การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ทฤษฎีที่ 2 การช่วยส่งเสริมให้ประสบการณ์ในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมแก่เด็ก เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ และความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุเช่นนี้ ผลจากการทดลองเอาเด็กมาเลี้ยงและศึกษาเกี่ยวกับอายุสมองปรากฏว่า อายุสมองเด็ก 2 คน ที่เกิดจากมารดามีสติปัญญาเหมือนกันทั้งคู่ I.Q. 46 และ 35 ตามลำดับเมื่อส่งเด็กไปอยู่ในสถาบันบำบัดเกี่ยวกับสติปัญญาทรมานเป็นเวลา 8 เดือน I.Q. ของเด็กเปลี่ยนเป็น 77 และ 87 และพอ 1 ปี เด็กเปลี่ยนมาเกือบเท่าคนธรรมดา วิธีการเลี้ยงดู คือ จัดหาผู้หนึ่งมาดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น ร้องเพลงให้ฟัง ให้ของเล่น พาเดินดูอะไรต่ออะไร เด็กได้รับความสนใจ ความรัก ความเอ็นดู ความอบอุ่นสิ่งเหล่านี้เป็นยาชูกำลังให้เด็กเปลี่ยนได้และสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนภาษาและการเรียนอ่านมาก ฉะนั้นการค้นคว้าวิจัยต่างๆ ช่วยสนับสนุนให้เห็นว่าเด็กวัยก่อนวัยเรียนนั้นมีความต้องการเป็นอย่างมากในเรื่องที่ครู โรงเรียน หรือศูนย์รับเลี้ยงเด็ก หรือแม้แต่ในบ้านของเด็กเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง แม่บ้านในสถานพยาบาล พี่เลี้ยงเด็ก จำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็กวัยนี้ก่อน จึงจะช่วยปูพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนอ่านของเด็กตลอดจนการเรียนภาษาของเด็กในโอกาสต่อไป

ทฤษฎีที่ 3 คือ การประสมกลมกลืนระหว่างการจัดประสบการณ์ทางภาษาในส่วนกว้าง ๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ และเพื่อพัฒนาในทางการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมทางภาษาต่าง ๆ เช่น การเล่านิทาน การท่องกลอน การร้องรำทำเพลง การเล่นเกม การขีดหุ่น กิจกรรมเหล่านี้สามารถช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางภาษากว้างขวางขึ้นในทางทักษะการเรียนภาษาโดยเฉพาะ เช่น การออกเสียงและการเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ อ่านคำ วลี ประโยคได้ สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะโดยตรงเกี่ยวกับการอ่าน การเขียนเป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่เห็นสมควรว่าจะนำมาสอนเด็กได้ในระยะใด

ทฤษฎีที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนภาษานั้น ควรจะเริ่มจากจุดสนใจของเด็กและความสนุก เพลิดเพลิน ความพอใจ และสนใจอยากเรียน ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่จะต้องจัดกิจกรรมซ้ำ ๆ ให้เด็กได้เล่น ได้เรียนอยู่บ่อย ๆ เสมอ ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียน และยั่วเย้าให้อยากเรียน

ทฤษฎีที่ 5 สมรรถภาพในการเรียน การอ่านจะดีหรือไม่ดีก็ตาม มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง อาจซับซ้อนและไม่ซับซ้อน แต่เป็นปัญหาสืบเนื่องเกี่ยวข้อกัน

ทฤษฎีที่ 6 การวิเคราะห์ปัญหาเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เพื่อทราบสถานการณ์ขณะนั้นครูจะต้องศึกษาสาเหตุ และทราบข้อมูลของปัญหาด้วย

ทฤษฎีที่ 7 วางวัตถุประสงค์ของความมุ่งหมายในเรื่องการสอนอ่าน หรือการแนะนำการอ่านว่าจะสอนหรือแนะนำการอ่านเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอะไร

1. เพื่ออ่านออก เพื่อทักษะในการอ่านเท่านั้น หรือ
2. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้อ่านในเรื่องของกระบวนการอ่าน กล่าวคือ อ่านได้ มีทักษะดีเยี่ยม มีความสนใจ เข้าใจความหมาย และเอาไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านในเรื่องพัฒนาตนเอง
3. สามารถรู้จักที่จะเลือกอ่านสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตนได้

2. แนวความคิดของบรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์ (Jerome Bruner) เป็นบุคคลสำคัญเกี่ยวกับการสอนชนิด " Discovery Approach" โดยมีความคิดเกี่ยวกับการสอนว่า ในการสอนเรามุ่งหวังที่จะสอนให้คนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เราสอนเนื้อหาแต่มีไว้เพื่อให้ท่องจำแต่สอนเพื่อจะช่วยให้ได้ผลิตผล (สุขุม เฉลยทรัพย์. 2531 : 114 - 115 ; อ้างอิงมาจาก Jerome S. Bruner. 1960 : 34)

แนวความคิดเกี่ยวกับการอ่านตามทฤษฎีของบรูเนอร์นั้น จะเป็นการผสมผสานกระบวนการต่าง ๆ 3 กระบวนการต่อไปนี้เข้าด้วย ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนั้นอาจเกิดขึ้นเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

1. ขั้นค้นหาความรู้ (acquisition) ขั้นค้นหาความรู้ คือ กระบวนการของการรวบรวมความรู้จากการอ่านใหม่ ๆ เข้าแทนที่ความรู้เก่า หรือเป็นการจัดระเบียบโครงสร้างของความรู้ ที่ได้รับมาให้เป็นระเบียบมากขึ้น

2. ขั้นดัดแปลงความรู้ (transformation) ขั้นดัดแปลงความรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงข่าวสารความรู้ที่ได้รับมาจากการอ่าน ให้เกิดประโยชน์ต่อประสบการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ หรือเกิดแนวความคิดใหม่ ที่จะจัดระเบียบโครงสร้างของข่าวสารความรู้เดิมนั้น เพื่อให้สัมพันธ์หรือต่อเนื่องกับสถานการณ์หรือความรู้ใหม่

3. ขั้นประเมินผลความรู้ (evaluation) ขั้นประเมินผลความรู้ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกับข้อ 2 โดยผู้เรียนหรือผู้อ่านจะประเมินว่า สิ่งที่แปลงเปลี่ยนไปนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี หรือทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นหรือไม่เพียงไร เป็นต้น

จากแนวคิดของบรูเนอร์ จะสามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้คือ ผู้อ่านเมื่ออ่านไปแล้ว ได้รับความรู้ใหม่ว่าการจัดทำขนมที่ไม่ให้บุตรหลานนั้นจะต้องทำอย่างไร เมื่อทราบแล้วก็มาเข้ามาดัดแปลงกับความรู้เก่า ที่ผู้อ่านรู้แต่เพียงว่าการทำขนมนั้นทำอย่างไร และเมื่อมาถึงขั้นประเมินผลก็พอสรุปได้ว่าควรจะลดส่วนผสมอะไรและใส่อะไรเพิ่มจากความรู้เก่าและใหม่ที่ได้มาทั้งสองอย่าง มาประเมินผลลัพธ์ครั้งสุดท้ายอีกทีหนึ่งเพื่อไม่ให้ขนมบูด

ในบรรดาทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวถึงต่างก็มีความน่าสนใจแตกต่างกันออกไป แต่ทฤษฎีที่น่าสนใจในการนำมาใช้ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีของเพียเจท์ ซึ่งให้ความสำคัญของพัฒนาการมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดและแบ่งออกเป็นช่วง ๆ โดยเฉพาะในช่วงของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญเพราะเป็นช่วงของการเริ่มเรียนรู้ทางภาษา เป็นวัยที่เรียนรู้จากการสัมผัสไปสู่การรับรู้จะต้องมีการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพ และเพื่อจะก่อให้เกิดพัฒนาการการอ่านซึ่งจะก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านต่อไปนั้น กิจกรรมที่สามารถปลูกฝังและควรจัดให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้มีความสามารถเรียนรู้ ทางด้านภาษา การอ่าน และเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้น จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการเด็กเป็นหลัก และการให้ความสำคัญกับผู้ใกล้ชิดกับเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ของเด็ก หรือครูประจำชั้น จะต้องเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี ให้ความอบอุ่น เข้าใจธรรมชาติของเด็ก การบอกให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่าน จัดหาหนังสือให้เด็กได้อ่านตามความสนใจ อ่านหนังสือให้เด็กฟัง การเป็นแบบอย่างในการอ่าน การแสดงให้เด็กเห็นว่าการอ่านหนังสือมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การอ่านช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน มีการรับหนังสือพิมพ์หรือวารสารต่าง ๆ เป็นประจำ จัดมุมหนังสือภายในบ้าน ง่ายและสะดวกต่อการหยิบจับไปอ่าน การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการความสนใจของเด็ก การเสริมแรงให้กำลังใจกับเด็ก เช่น การให้รางวัลในวันเกิด หรือวันสำคัญต่าง ๆ เป็นหนังสือให้กับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นเจ้าของหนังสือ หรือให้รางวัลที่เด็กชอบเมื่อเด็กอ่านหนังสืออย่างสนใจด้วยตนเอง แต่การเสริมแรงต้องระวังต้องให้รางวัลทันทีหลังจากเกิดพฤติกรรมการอ่านที่เราต้องการ และไม่ให้รางวัลกับเด็กมากเกินไปจนความจำเป็นหรือบ่อยจนเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ต้องการไม่แท้จริง แต่เป็นการทำเพื่อให้ได้รางวัลเท่านั้น

1.3 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน

ทวีศักดิ์ เดชเลิศ (2528 : 7) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความชอบอ่านหนังสือ และเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและเป็นประจำ ได้แก่ การใช้เวลาร่วมอ่านหนังสือ วิธีการได้หนังสือมาอ่าน ลักษณะการอ่าน การมีรสนิยมในการอ่าน การใช้บริการห้องสมุด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่าน การกำหนดจุดประสงค์ในการอ่าน

มุสตี ญูอินทร์ (2529 : 58) กล่าวว่า ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านคือผู้ที่ชอบอ่านหนังสือทุกประเภท เมื่อมีเวลาร่วมจะหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน มีสมาธิในการอ่าน ชอบซื้อหนังสือหรือขอยืมหนังสือมาอ่าน รู้จักเก็บและถนอมหนังสือเป็นอย่างดี

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538 : 34) กล่าวว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึงการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่การอ่านและอ่านจนเคยชิน แม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคต่อการอ่านก็ยังคงมีความตั้งใจอ่านต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ โดยผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ย่อมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุสำหรับการอ่าน อ่านได้ทุกสถานที่ทุกโอกาสและใช้เวลาร่วมไปเพื่อการอ่านมากกว่ากิจกรรมประเภทอื่น ๆ

จากความหมายของนิสัยรักการอ่านที่กล่าวมาทั้งหมดคำว่า “นิสัย” หมายถึง ความประพฤติที่เคยชิน กระทำโดยเป็นกิจวัตรทุกวัน ซึ่งเมื่อทราบนิสัยของบุคคลใดแล้ว จะทำให้สามารถคาดเดาถึงความดีหรือพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง หรือใกล้เคียงส่วน “การอ่าน” เป็นการเข้าใจความหมายจากตัวอักษร รวมทั้งสัญลักษณ์ แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนั้น โดยทั่วไปแล้วคำว่า “นิสัยรักการอ่าน” จึงหมายถึง การชอบอ่าน การอ่านอย่างบ่อยครั้ง หรืออ่านจนเป็นนิสัย นั่นเอง

การที่บุคคลจะมีนิสัยรักการอ่านได้ ควรยึดหลักการอ่านต่อไปนี้ (มุสตี ญูอินทร์. 2529 : 424-464)

ประการแรก อ่านโดยใช้วิจารณญาณ คิดหาเหตุผล ไตร่ตรองดูว่าเนื้อหาที่อ่านมีความน่าเชื่อถือเพียงใด มีความหมายอื่นแอบแฝงอยู่หรือไม่ ควรรู้จักประสงค์ และเจตนาของผู้เขียนคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล พิจารณาสังเกตดูว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ และประเมินคุณค่าของเนื้อหาที่อ่านการอ่านโดยใช้วิจารณญาณจะช่วยให้ผู้อ่านพัฒนาความคิดและการใช้เหตุผลได้ดี

ประการที่สอง รู้จักอ่านเพื่อหาความรู้ อ่านหนังสือที่ให้ความรู้ต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักการหาแหล่งความรู้ รู้จักพิจารณา และจับใจความสำคัญของเนื้อหาที่ได้อ่าน รู้จักศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือ ได้แก่ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือและสื่อประกอบเนื้อหาในหนังสือ เพื่อให้สามารถอ่านเนื้อหาสาระได้เข้าใจเป็นอย่างดี รู้จักใช้หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้ห้องสมุดด้วย

ประการที่สาม รู้จักอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ชาบซึ่งในสิ่งที่อ่านและได้เพิ่มพูนประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น

นัดดา นาศรีเจริญสุข (2536 : 76-82) ได้ศึกษาองค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 924 คน พบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงมีองค์ประกอบด้านการเก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน มีทัศนคติที่ดีในการอ่าน มีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้จากการอ่าน และมีวิจารณญาณในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ นอกจากนั้นยังพบว่าองค์ประกอบของความเป็นนักอ่านที่ดีประกอบด้วย 6 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน การบันทึก จดจำสาระสำคัญจากการอ่าน การตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมหรือบันทึกเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อ่านทบทวนมีสมาธิในการอ่าน

2. มีทัศนคติที่ดีในการอ่าน มีความพอใจ ความสนใจ ความรู้สึกยินดี ที่ได้อ่านหนังสือหรือหาหนังสือมาอ่าน เช่น ซื้อหนังสือเมื่อมีโอกาส รู้สึกดีใจเมื่อได้รับหนังสือเป็นของขวัญ
3. มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้จากการอ่าน การขวนขวายหนังสือมาอ่าน หาโอกาสเพื่อการอ่าน ใช้เวลาว่างในการอ่าน รู้จักแหล่งสำหรับค้นคว้าหนังสืออ่าน ไปนิทรรศการงานแสดงหนังสือ
4. มีลักษณะท่าทางที่ถูกต้อง รู้ลักษณะท่าทางการกระทำหรือการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการอ่าน
5. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้ได้รับประโยชน์จากการอ่านให้มากที่สุด
6. มีวิจรณ์ญาณในการอ่าน มีความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน รู้และเข้าใจในจุดประสงค์ของผู้เขียน สามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น

จากความหมายของนิสัยรักการอ่านตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีนิสัยรักการอ่านจะต้องชอบอ่านหนังสือ รวมทั้งอ่านได้บ่อย ๆ อ่านได้นานโดยไม่รู้สึกเบื่อหน่ายได้ง่ายและมีความพึงพอใจหรือตั้งใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ยอมรับว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต พฤติกรรมการอ่านอาจแสดงออกมาในรูปของการกำหนดหัวข้อที่อ่าน ไปยืมหนังสือจากห้องสมุด หรือซื้อหนังสือมาเป็นสมบัติส่วนตัวจัดมุมหนังสือภายในบ้านเป็นต้น นอกจากนั้น ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านยังยอมรับว่า คนเราสามารถปรับปรุงหรือพัฒนารสนิยมการอ่านได้โดยเชื่อว่าการอ่านทำให้บุคคลมีการพัฒนาตนเอง และการอ่านเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาให้ได้ดีขึ้นได้จึงเลือกอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่ามีประโยชน์

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารมาข้างต้นสรุปได้ว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงออกถึงการชอบอ่านหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเป็นการอ่านที่กระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีอุปสรรคในการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อยังคงอ่านอยู่ พฤติกรรมที่บ่งบอกให้ทราบว่าบุคคลมีนิสัยรักการอ่าน ตัวอย่างเช่น การใช้เวลาว่างโดยการอ่านหนังสือ การซื้อหรือยืมหนังสือมาอ่าน หาโอกาสเพื่อการอ่าน การใช้บริการห้องสมุด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอ่าน และการกำหนดจุดประสงค์ในการอ่าน เป็นต้น

1. การอ่านอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การอ่านทุกครั้งที่มีโอกาสการใช้เวลาว่างโดยการอ่าน และหาโอกาสเพื่อการอ่าน อ่านโดยไม่เลือกเวลาและสถานที่ที่มีความต้องการอ่านเองโดยไม่ต้องให้ความจำเป็นมาบังคับมีความรู้สึกพอใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อ่านโดยไม่ต้องรอความอนุเคราะห์หรือพึ่งพาคนอื่น

2. การอ่านหนังสือหลายประเภท หมายถึง การอ่านหนังสือให้เข้าใจในเรื่องเดิมแต่จากหนังสือหลายเล่ม หรือหลายแหล่ง อ่านเนื้อหาหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน หนังสืออ่านเล่น ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง เรื่องตลกเบาสมอง อ่านหลายประเภทของสิ่งพิมพ์ เช่น อ่านจากทั้งหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสืออ้างอิง เป็นต้น การอ่านประเภทของสิ่งพิมพ์ก็อ่านจากหลายเล่มหรือหลายฉบับ เพื่อจะได้ทราบความคิดหรือเรื่องเดียวกัน แต่จากผู้แต่งหลายคนหรือจากผู้แต่งคนเดียวกัน ที่มีผลงานในเรื่องเดียวกันมากกว่า 1 ชิ้น รวมทั้งมีการอ่านจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด อ่านหนังสือที่มีอยู่ในบ้าน ซื้อจากร้านหรือแผงหนังสือ

1. การอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ หมายถึง การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาจากหนังสือที่ให้ความรู้ความเพลิดเพลิน ที่ช่วยกล่อมเกลาคิดใจ พัฒนาอารมณ์ส่งเสริมประสบการณ์ เช่น ข่าวสารคดี เรื่องตลกเบาสมอง รวมทั้งเลือกไม่อ่านเนื้อหาจากหนังสือที่ไม่มีประโยชน์ เช่น เรื่องลามก ข่าวสังคมดารา ข่าวชู้สาวหรือ พฤติกรรมชั่วร้ายทางเพศ รู้จักกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน อ่านจับใจความสำคัญได้

2. การเห็นคุณค่าของการอ่าน หมายถึง การรู้ถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือต่อการใช้ในชีวิตประจำวันและการแก้ไขปัญหา รู้ว่าสิ่งที่อ่านที่มีประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่นอย่างไร เช่น อ่านเพื่อให้ได้รับความรู้ อ่านเพื่อความบันเทิงหรือจรรโลงใจ นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีความเชื่อว่าการอ่านหนังสือที่มีคุณค่าจะให้ประโยชน์เช่น ความรู้ ความบันเทิง คติสอนใจ

วิทยา วิมลถนอม (2530 : 15) กล่าวว่า พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึง การชอบเล่าเรื่องในหนังสือให้เพื่อนฟัง การชอบฟังครูเล่าเรื่องจากหนังสือ จดจำคำที่เคยเห็นในหนังสือได้ ในขณะที่เพื่อนเล่นมักจะแยกไปอ่านหนังสือ ตามถึงหนังสือใหม่ ๆ นำหนังสือจากบ้านมาอ่านที่โรงเรียน และนำหนังสือจากโรงเรียนมาอ่านที่บ้าน มักจะรีบเร่งให้เล่าเรื่อง หรือนิทานให้ฟังเสมอ ๆ เป็นต้น

ไพรัตน์ อยู่สมบูรณ์ (2539 : 5) พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจต่อหนังสือของเด็กปฐมวัย เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสม่ำเสมอเป็นประจำ ได้แก่ การใช้เวลาร่วมดูหนังสือ ดูรูปภาพจากหนังสืออย่างพิถีพิถัน การหาหนังสือนิทานที่ต้องการหรือนำนิทานที่ต้องการอ่านมาถามครู ชักชวนให้เพื่อนมาดูหนังสือ และแสดงการหยิบจับหนังสือ และเปิดหนังสือได้อย่างถูกวิธี

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกถึงการชอบอ่านหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเป็นการอ่านอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องถึงแม้จะมีสิ่งยั่วยุหรืออุปสรรคในการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อยังคงอ่านอยู่ พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงนิสัยรักการอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. พฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ได้แก่ ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอ่านหนังสือ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตามถึงหนังสือใหม่ ๆ นำหนังสือจากบ้านมาดูที่โรงเรียน นำหนังสือจากโรงเรียนไปดูที่บ้าน พุดคุยเกี่ยวกับภาพ และสัญลักษณ์ในหนังสือ เป็นต้น

2. พฤติกรรมการอ่าน ได้แก่ เก็บหนังสือเข้าที่เมื่ออ่านเสร็จ อ่านหนังสือจากรูปภาพได้ ชี้คำขณะที่อ่าน และมองตามตัวหนังสือขณะที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง หยิบจับหนังสืออย่างระมัดระวัง เป็นต้น

1.4 ความสำคัญของนิสัยรักการอ่าน

ชีวิตของทุกคนในปัจจุบัน ถือได้ว่าการอ่านนั้นเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิต เพราะการอ่านช่วยให้เราได้รับความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมากมายนับไม่ถ้วน และยังช่วยให้เราได้ใช้ประโยชน์จากเรื่องที่อ่าน เช่น รู้วิธีการเพาะพันธุ์ต้นไม้ รู้จักวิธีการปฐมพยาบาลผู้ป่วย เป็นต้น

การอ่านจัดเป็นทักษะประเภทหนึ่งที่ต้องใช้การฝึกฝน จึงจะมีความสามารถในการอ่าน นั่นคืออ่านได้เร็วและสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ ยิ่งฝึกฝนมากก็จะมีทักษะมาก (นิตดา หงษ์วิวัฒน์. 2537 : 1) นอกจากนี้ การมีสมาธิในการอ่านก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องหมั่นฝึกฝนเช่นกัน ดังที่ แซพแมน (จินตนา ทำสระ. 2530 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Chapman. 1978 : 61-63) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพคือการที่สามารถแปลหรือตีความจากสิ่งที่อ่านได้อย่างครบถ้วน จะเป็นแนวทางนำไปสู่ความรู้และการอ่านยังเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน และในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังนั้นการอ่านจึงมีคุณค่าดังนี้

1. การอ่านช่วยในการส่งเสริมบุคลิกภาพ เพราะการอ่านทำให้มีความรู้ มีการตัดสินใจที่ดี และเข้าใจความคิดของผู้อื่น จึงทำให้มีการแสดงออกที่เหมาะสม

2. การอ่านช่วยให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. การอ่านช่วยผ่อนคลายความเครียด พัฒนาอารมณ์ และช่วยสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

4. การอ่านทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ

5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง นอกเหนือจากการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้แล้วเด็กควรอ่านเพื่อความเพลิดเพลินทางอารมณ์ เพราะการอ่านหนังสือจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์กว้างขวาง มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความคิดลึกซึ้งและได้รับความบันเทิงใจจากการอ่าน นิสัยรักการอ่านจะติดตัวเด็กตลอดไปจนเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังสนใจอ่านหนังสือหลายประเภท ซึ่งช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ช่วยให้

มีความเข้าใจและวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านก็จะมีคามพึงพอใจที่จะได้ใช้เวลาว่างอ่านอย่างสงบ ได้ผ่อนคลายอารมณ์ และได้รับความบันเทิงจากการอ่าน (มุสตี กุฏอินทร์. 2529 : 457) การอ่านมีความสำคัญในแง่ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นการจำลองประสบการณ์ให้กับผู้อ่านได้ศึกษาเรียนรู้ได้เอง โดยไม่ต้องรับจากประสบการณ์ตรงจากการฟัง เพราะในความเป็นจริงนั้นโอกาสที่เราจะได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องต่าง ๆ นั้นเป็นไปได้น้อย (อังคณา กล่อมฤทธิ์. 2532 : 12 ; อ้างอิงมาจากทวีป อภิสิทธิ์. 2526 : 53-54) การอ่านจึงช่วยให้มนุษย์ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และใช้เป็นรากฐานช่วยพัฒนาให้เจริญขึ้นมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ความสำคัญ อีกประการก็คือ การอ่านเป็นรากฐานที่สำคัญของการศึกษาทุกระดับ ผู้ที่อ่าน มากกว่าคนอื่น ก็ย่อมจะได้รับประโยชน์มากกว่า และการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนทุกสาขาวิชา

การอ่านจะมีความสำคัญต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (อรสา กุมาริ ปุกหุด. 2524 : 192-203)

1. พัฒนาการด้านการใช้ภาษาช่วยให้เด็กเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่สามารถสื่อความหมายด้วยวิธีการพูดได้ ช่วยให้เด็กมีทักษะในการพูดและการฟังที่ดีรวมทั้งสามารถเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้กว้างขวางซึ่งเด็กจะทบทวนหรืออ่านซ้ำเองได้

2. พัฒนาการด้านสังคม การอ่านช่วยพัฒนาพฤติกรรมเด็กทางด้านสังคม ดังต่อไปนี้

2.1 ช่วย让孩子ได้รับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เช่น การรู้จักทักทาย การรู้จักขอบคุณ การเกรงใจ เป็นต้น

2.2 ช่วยให้เด็กได้พบเห็นแบบอย่างที่ดีในการเลือกปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องดีงาม เช่น เรื่อง การรักษาคำพูด เรื่องความซื่อสัตย์ การอดออม ความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น

2.3 ช่วยให้เด็กเกิดความคิด หรือรู้จักตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น และการอ่านยังเป็นเครื่องมือสำคัญ สำหรับโน้มน้าวหรือชี้ให้เห็นเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสไตร่ตรอง เพื่อเลือกปฏิบัติได้ เช่น การละเว้นเสพยาเสพติด เป็นต้น

2.4 เนื้อหาสาระจากการอ่าน ช่วยให้เด็กเลือกแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อเด็กมีความรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจ แทนที่จะแสดงกริยาฟุ่พ่ายหรือพูดหยาบคายเด็กก็อาจจะระงับพฤติกรรมเหล่านั้นเสีย นอกจากนี้ถ้าเด็กได้อ่านมากเด็กอาจพบว่าตัวละครในเรื่องต่าง ๆ ที่เด็กได้อ่านนั้น อาจได้รับความทุกข์ทรมานหรือพบกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มากกว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กกำลังประสบอยู่ จึงทำให้เด็กมีกำลังใจ และสามารถควบคุมตัวเองได้ เป็นต้น

2.5 ทำให้เด็กเกิดอุดมการณ์ในการปฏิบัติ และทำให้เกิดแรงจูงใจในอันที่จะปรับปรุงตนเองและสังคมให้ดียิ่งขึ้น

2.6 ช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมได้ดีขึ้น เช่น การแก้ไขพฤติกรรมของตนที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน การรู้จักเข้ากลุ่มเพื่อน รู้จักวิธีแก้ปัญหา รู้วิธีประคองสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น

2.7 ช่วยให้เด็กได้ปรับพฤติกรรมทางสังคม รวมทั้งแบบแผนในสังคม เช่น รับรู้โทษของการพูดปด การใช้สรรพนาม การปฏิบัติตนในสังคม เป็นต้น

3. พัฒนาการด้านอารมณ์ ในการพัฒนาพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กต้องทราบพื้นฐานทางอารมณ์ก่อนแล้วจึงคัดเลือกหนังสือที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์อันพึงปรารถนาแต่ละประเภท เช่น การจัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักภายในครอบครัว ความเมตตาของบิดามารดา ความเสียสละ ฯลฯ ให้เด็กอ่านเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ เกี่ยวกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งในที่นี้ขอยกตัวอย่างเนื้อหาของหนังสือที่มีผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ประเภทเทพนิยาย ช่วยให้เด็กได้อารมณ์เพื่อฝัน เกิดจินตนาการ และช่วยขัดเซาะความรู้สึกขาดแคลนความรัก

3.2 ประเภทเบาะสมอง ช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

3.3 ประเภทต่อสู้ผจญภัย ช่วยให้เด็กได้รับความรู้สึกตื่นเต้น ออกรู้อยากเห็น

3.4 ประเภทศาสนา ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกต่อสิ่งที่ดีงาม และต้องการประพฤติตน เป็นคนดี

3.5 ประเภทท่องเที่ยวผจญภัย ช่วยให้เด็กได้รับความตื่นตาตื่นใจ มีอารมณ์ที่แจ่มใส

3.6 ประเภทความรัก ช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์แฉะชื่นเบิกบาน สร้างความหวัง

3.7 ประเภทเรื่องชีวิตจริง ช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์ที่คล้อยตามเนื้อเรื่องเกิดการเปรียบเทียบระหว่างชีวิตในหนังสือกับชีวิตของตน ทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ เห็นใจ สงสาร และเข้าใจชีวิตดีขึ้น

3.8 ประเภทสยองขวัญ ทำให้เด็กเกิดอารมณ์หวาดวิตก กลัว และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3.9 ประเภทสอนใจ ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ที่เป็นความรู้สึกอยากเป็นคนดี

3.10 ประเภทชีวิตครอบครัว ทำให้เกิดอารมณ์ รู้สึกเห็นอกเห็นใจปรองดองความรักสามัคคี

4. พัฒนาด้านสติปัญญา หนังสือจัดได้ว่าเป็นอาหารทางจิตใจ และสติปัญญาของมนุษย์ทุกคน เด็กที่ได้อ่านหนังสือ จึงมีโอกาสดำเนินเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการพัฒนาสติปัญญาของตนเองมากกว่าเด็กที่ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ สติปัญญาของมนุษย์จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับ จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของแต่ละช่วงอายุในด้านต่าง ๆ ซึ่งหนังสือก็เป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านสติปัญญาเช่นกัน มนุษย์จะได้รับความรู้ ข้อคิดเห็น วิธีการ ได้รู้จักความจริง สภาพปัญหา จากการอ่านหนังสือ แต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น หนังสือสารคดีท่องเที่ยวจะให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของมนุษย์ ในสภาพทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ หนังสือด้านวรรณคดีช่วยให้ทราบถึงความงดงามของภาษา สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อถือ และวิถีแก้ปัญหาของคนในยุคหนึ่ง ๆ การตั้งสมมุติฐาน การวิเคราะห์ปัญหา การสรุปปัญหา เป็นต้น

การอ่าน ยังช่วยพัฒนาทักษะทางด้านจิตใจของเด็ก ดังที่ ชไมพร เจริญสิน (2525 : 49-51) ได้ทำวิจัยเชิงทดลอง ในกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่มีประวัติยาเสพติด ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี จำนวน 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง อ่านหนังสือซึ่งผ่านการคัดเลือกแล้วว่า มีเนื้อหาที่จะช่วยลดความวิตกกังวล และส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองเป็นเวลา 2 เดือน และมีการอภิปรายถึงหนังสือที่อ่านทุกสัปดาห์ด้วย ผลการทดลอง พบว่า เยาวชนดังกล่าว มีความเชื่อมั่นในตัวเอง สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเพ็ญ ทาเกิด (2534 : 51-54) ที่ทำวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาสุขปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพเป็นเวลา 8 สัปดาห์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน

กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

กลุ่มถัดมาเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

ผลการทดลอง พบว่า เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ มีคะแนนสุขปฏิบัติ สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพเพียงอย่างเดียว และนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ยังมีคะแนนสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่คัดเลือกมาแล้วอย่างเหมาะสม นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขปฏิบัติที่ถูกต้อง จากหนังสือและเลียนแบบด้วยการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่านมีความสำคัญอย่างมากต่อเด็กปฐมวัย นอกจากเด็กจะได้รับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจแล้ว กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมได้รับประสบการณ์ความรู้อย่างกว้างขวาง ได้รับการเปิดโลกทัศน์เพิ่มขึ้น มีความคิดที่ลึกซึ้งซึ่งได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจจากการอ่าน สามารถผ่อนคลายความตึงเครียดได้รับประสบการณ์ทางสังคมเพิ่มขึ้นรู้จักการปรับตัว รวมทั้งถ้าเด็กมีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อโตขึ้นเด็กจะเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักเลือกอ่านในเรื่องที่มีประโยชน์ หรือเรื่องประเภทที่ตนต้องการได้เสมอ และอาจอ่านได้ในปริมาณที่ตนต้องการ และสามารถหลีกเลี่ยงเรื่องที่ไร้สาระหรือมีโทษได้ด้วย ดังนั้นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านซึ่งชอบเรื่องที่มีประโยชน์ จึงมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาได้สูง ในการเป็นพลเมืองที่ดีมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

1.5 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของนิสัยรักการอ่าน

จะเห็นได้ว่าการอ่านนั้นเป็นทักษะอย่างหนึ่งซึ่งหากได้รับการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ๆ เป็นประจำ ก็จะสามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นนิสัยรักการอ่านได้ เด็กที่ได้รับการเตรียมพร้อมทางด้านการอ่านมาแล้วเป็นอย่างดี ย่อมสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านได้เร็วกว่าเด็กที่ขาดการเตรียมพร้อมด้านการอ่านอย่างไรก็ดี พัฒนาการทางด้านความพร้อมในการอ่านของเด็กยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ภาวะทางด้านการมองเห็น สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านการอ่านสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน. 2525 : 39-43 ; อ้างอิงมาจาก Harris.1970)

ประเภทที่ 1 จากตัวผู้อ่านเอง ได้แก่ ระดับสติปัญญา ลักษณะทางบุคลิกภาพ รวมทั้งสภาพแรงจูงใจ สภาพร่างกาย อายุ เพศ ประสบการณ์เดิม รวมทั้งสภาพอารมณ์และความสนใจ

ประเภทที่ 2 จากเนื้อหาในการอ่าน ประเภทของเนื้อเรื่อง ความแตกต่างในส่วนของเนื้อหาที่อ่าน ความยากง่าย สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีความรู้สึกว่หนังสือที่ตนกำลังอ่านอยู่นั้น เป็นหนังสือที่สนุกสนาน

ประเภทที่ 3 จากวิธีการอ่าน ประกอบไปด้วยวิธีการฝึกฝน เพื่อช่วยเพิ่มทักษะในการอ่าน การท่องจำ การแนะแนวการอ่าน จะทำให้เด็กสามารถอ่านหนังสือได้แตกฉาน ส่งผลให้มีพัฒนาการอ่านที่เร็วขึ้น

ประเภทที่ 4 จากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการทางการอ่าน ซึ่งเกิดจากบุคคลที่อยู่รอบข้างเด็ก ทั้งที่โรงเรียน บ้าน หรือสภาพสังคมทั่ว ๆ ไป

1.6 พัฒนาการและความสนใจของเด็กปฐมวัย

บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ควรทราบถึงพัฒนาการและความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านซึ่งพอจะแบ่งได้ดังนี้ (อรสา กุมาริ ปุกหุต. 2524 : 205-206)

1. วัยก่อนเข้าเรียน (ประมาณ 3-6 ขวบ) เด็กในวัยนี้将有ความสนใจและพัฒนาการ ดังนี้

- 1.1 มีความสนใจช่วงสั้น ๆ ประมาณ 10-15 นาที และเปลี่ยนความสนใจบ่อย
- 1.2 มีความสนใจต่อสิ่งที่แปลกใหม่เสมอ ความเจริญทางด้านภาษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว
- 1.3 สามารถเล่าเรื่องที่ตนเองได้เห็นให้ผู้อื่นฟังแต่ยังลำดับเหตุการณ์คลาดเคลื่อนไปบ้าง
- 1.4 สนใจที่จะเลียนแบบทั้งด้านการใช้ภาษาและท่าทาง
- 1.5 สนใจที่จะพูดหรือท่องคำคล้องจองง่าย ๆ
- 1.6 ชอบฟังนิทานหรือเรื่องเล่าที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง

หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ได้แก่ หนังสือที่มีภาพสวยงาม เช่น สมุดภาพ พจนานุกรมภาพ ตลอดจนนิทานภาพ ซึ่งใช้รูปภาพเพื่อให้ทราบเรื่องราวได้โดยไม่ต้องอ่านเนื้อเรื่อง

1.7 การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือการนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อสร้าง กระตุ้น และส่งเสริมเพื่อให้เด็กสนใจหนังสือ มีความต้องการอ่านอยู่ตลอดเวลา รู้จักเลือกที่จะอ่านสิ่งที่มีประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ มีความเพลิดเพลินในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน และแสดงพฤติกรรมการอ่านออกมาเสมอ ๆ จนกลายเป็นนิสัยรักการอ่านในที่สุด (ศรีวิรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2538 : 53) ซึ่งวิธีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การกำหนดเวลาและประเภทของหนังสือให้อ่าน การอธิบายชี้แจงให้ทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่าน เป็นต้น

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก สามารถกระทำได้หลายวิธี และมาจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากทางบ้าน จากสถาบันครอบครัว ได้แก่ บ้าน บิดามารดา พี่น้อง ญาติผู้ใหญ่ การส่งเสริมจากโรงเรียน ซึ่งมีทั้งครู ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว บรรณารักษ์ การส่งเสริมจากกลุ่มเพื่อน การส่งเสริมจากหน่วยงานราชการ การส่งเสริมจากสื่อมวลชน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และที่ไม่ใช่สื่อสิ่งพิมพ์สำนักพิมพ์ต่าง ๆ และการส่งเสริมจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เช่น ผู้มีชื่อเสียง ดารา นักร้อง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านได้

แต่บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพราะ เป็นบุคคลที่เด็กจะรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ด้วย ไว้วางใจ และเด็กจะใช้เวลาอยู่ที่บ้านมากกว่าโรงเรียน

1.8 แนวคิดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การจัดกิจกรรมให้ได้ผลดีนั้นต้องคำนึงถึง แนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์บางอย่าง ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมเป็นที่สนใจ สร้างความประทับใจให้กับบุคคลเป้าหมาย เกิดความกระตือรือร้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตามที่ ศรีวิรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538 : 55-56) ได้กล่าวถึง ได้แก่

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ เช่น ระบบประสาท ระบบสมอง การเรียนรู้ประกอบด้วย ส จี ปุ ลิ ฟัง คิด ตาม เขียน ให้ได้ยินได้ฟัง ให้รู้จักคิดและจำ รู้จักถาม และรู้จักจดบันทึก กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องง่ายแก่การดู การฟัง เราให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ อยากถามอยากรู้ต่อไป สิ่งที่ได้ยินได้เห็นนั้นน่าสนใจ ต้องจดจำ แล้วนำไปเขียนเป็นเรื่องราวได้ เป็นต้น

2. แนวคิดและทฤษฎีที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม คนเราต้องการอยู่ในหมู่เหล่าความคิดใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นเมื่ออยู่เป็นหมู่เหล่า กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองคน คือ ผู้จัดกิจกรรม และเป้าหมายบุคคลคนแรกต้องมีการพัฒนาตนเองของแต่ละคน การเน้นประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับจากกิจกรรมมีส่วนทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จ

3. แนวคิดที่ว่ามนุษย์มีการเคลื่อนไหวมีวิวัฒนาการไปสู่สิ่งใหม่กว่า แปลกกว่าให้ผลดีกว่า การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ต้องคำนึงว่ามีอะไรใหม่และแปลกกว่าคนทั่วไปหรือคนในชุมชน สถานศึกษานั้นเคยเห็นเคยได้ยินแล้วหรือไม่การดัดแปลง แต่งเติม เปลี่ยนรูปแบบทำให้สิ่งที่คุ้นเคยแล้วมองดูแปลกและ ใหม่ได้เหมือนกัน

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียภาพ การจัดกิจกรรมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ต้องอาศัยความรู้และความงาม (ทั้งในด้านภาพ เสียง และความคิด) ช่วยทำให้น่าดู น่าฟัง เป็นที่ประทับใจ ดึงดูดให้ชมให้ฟัง และจดจำไว้ได้นาน ก่อให้เกิดจินตนาการและจรรโลงใจที่จะอ่าน และทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่งดงาม

ลักษณะของกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ควรมีลักษณะดังนี้

1. เราใจ หมายความว่า กิจกรรมนั้นสามารถทำให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคน ให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ
2. จูงใจ หมายความว่า กิจกรรมนั้นสามารถจูงใจให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวที่น่ารู้ น่าสนุกสนาน จูงใจไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ที่จะต้องต่อสู้เอาชนะตนเองให้เอาชนะหนังสือให้ได้
3. กระตุ้น แนะนำให้อยากรู้อยากเห็น หมายความว่า กิจกรรมนั้นจะต้องกระตุ้น หรือแนะนำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือ
4. สร้างบรรยากาศการอ่าน หมายความว่า การผลิตวัสดุการอ่านที่เหมาะสมน่าสนใจ การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน และโรงเรียนให้ส่งเสริมการอ่าน คือมีวัสดุการอ่านที่พอเพียง มีมุมอ่านหนังสือ

1.9 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย

การอ่านเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ เพราะมิได้เป็นสิ่งที่ดีตัวมาแต่กำเนิดและการทำให้เด็กมีการฝึกฝนได้นั้น จำเป็นต้องให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กยังมีอายุน้อย การปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านย่อมทำให้เด็กเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่าน ที่ช่วยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การงาน การพักผ่อนหย่อนใจหรือการเปิดโลกทัศน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อยู่ในหนังสือ และนิสัยรักการอ่านเท่านั้นที่ทำให้เด็กได้รู้ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ตอบสนองต่อความต้องการพึ่งพาในยามเยาว์วัยของมนุษย์ โดยมีหน้าที่ในการให้ความรักความอบอุ่น และเป็นตัวแบบในการกำหนดบทบาทสำหรับเด็ก ๆ พวกเขา จะได้รับการถ่ายทอดในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ วัฒนธรรม รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดมาจากครอบครัว ดังที่งานวิจัยของวันชัย มิกกลาง (2530 : 126-29) ศึกษาเกี่ยวกับปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนา จากบิดามารดากับทัศนคติและการปฏิบัติงาน ตามหลักคำสอนในพุทธศาสนาของนิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาจากบิดามารดามากเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนในพุทธศาสนามากกว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดน้อย

ครอบครัว จึงนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพราะเด็ก ๆ โดยทั่วไปก็มักสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอยู่แล้ว หากบิดามารดาสอนให้เด็กได้รู้จักพยัญชนะแต่ละตัวก็จะเป็นการปูพื้นฐานได้ดี และเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนและเรียนรู้การผสมคำต่าง ๆ จนเริ่มอ่านออกแล้วช่วงนี้เด็กจะสนใจอ่านในสิ่งที่เขาพออ่านได้ ถ้าบิดามารดาจัดหาหนังสือเหล่านี้ให้และช่วยแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เช่น ชี้ให้ดูรูปภาพสอนให้เด็กอ่านคำที่เด็กยังไม่รู้จัก จะเป็นการเพิ่มวงศัพท์ ให้เด็กเพื่อให้เรียนรู้ในเรื่องที่ยากขึ้นไปนอกจากนี้การมีมุมหนังสือภายในบ้าน การให้ของขวัญหรือรางวัลเด็กเป็นหนังสือหรือชุดจาชมเขยเมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ การพาเด็กไปยังร้านขายหนังสือ ก็สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้ดี นอกจากนี้บิดามารดาควรอ่านหนังสือให้เด็กเห็นเพราะการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีกิจนิสัยในการอ่านหนังสือเป็นประจำ ย่อมจะช่วยทำให้เด็ก ๆ ถือเป็นตัวอย่างได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็นับว่าเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เด็ก ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่พบผลสอดคล้องกันว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการส่งเสริมการอ่าน จะเป็นเด็กที่มีความสามารถในการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน ตัวอย่างเช่น บุญชัย เกรียงบุญพันธ์ (2534 : 104-115) ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมืองนครปฐมที่มีความสามารถในการอ่านสูงเป็นกลุ่มที่ผู้ปกครองมีบทบาทและมีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมการอ่าน สูงกว่าผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ

วิทยา วิมลนอม (2530 : 92-103) ศึกษาบทบาท ทักษะ และปัญหาในการส่งเสริมการอ่านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดามารดาและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ พบผลสอดคล้องกันว่าเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านมาก เป็นผู้ที่บิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมการอ่าน และมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านมากกว่าเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย และยังพบว่า บทบาทของบิดามารดาในการส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า บทบาทของบิดามารดาในการส่งเสริมการอ่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของเด็ก

จึงเห็นได้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างมาก ต่อการปลูกฝังหรือถ่ายทอดความคิด ความเชื่อและอุปนิสัยต่าง ๆ ซึ่งถ่ายทอดด้วยวิธีการสั่งสอน การกระทำเป็นตัวอย่าง รวมทั้งการเสริมแรง การคาดหวังในพฤติกรรมด้วยการให้รางวัล หรือลงโทษของบิดามารดา (วันชัย มีกลาง. 2530 : 9) โดยเฉพาะในส่วนของนิสัยรักการอ่านที่เด็กได้รับการปลูกฝังมาจากครอบครัว ในเด็กเล็กจะยังอ่านหนังสือไม่เป็นตราบนานเท่านาน บิดามารดาต้องการให้เด็กอ่านหนังสือเป็น จึงสอนให้เด็กรู้จักการอ่านหนังสือ หรือส่งให้ไปโรงเรียนและส่งเสริมให้เด็กเรียนจนจบหลักสูตร ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการเสริมนิสัย รักการอ่านของมนุษย์

ซมิทซ์ (Schmitz. 1997 : 171-177) กล่าวถึงหลักในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เด็กว่าบิดามารดาควรมีความสนุกสนาน ไปด้วยกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็ก เริ่มตั้งแต่การที่บิดามารดาต้องรู้จักเลือกหนังสือให้เด็กจนกระทั่งเด็กสามารถเลือกหนังสือได้ด้วยตนเองโดยควรอ่านหนังสือออกเสียงไปพร้อมกับเด็กอย่าเคร่งครัดกับตารางเวลาที่กำหนดให้เด็กอ่านหนังสือมากเกินไป และควรจัดบรรยากาศที่สงบเชิญชวนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ และให้เด็กได้อ่านอย่างมีสมาธิ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การอ่านของเด็กนอกเหนือจาก ภูมิภาวะระดับสติปัญญา สภาพร่างกาย อารมณ์แล้ว สภาพแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากพ่อแม่แล้ว ครู อาจารย์ ก็เป็นส่วนสำคัญในการช่วยสร้างวางรากฐานอันมั่นคงให้แก่เด็ก พ่อแม่ และครูรวมถึงบุคคลรอบข้างเด็ก มีส่วนสำคัญในการส่งเสริม ชักจูงให้เด็กเกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในพฤติกรรมที่ต้องการได้

นอกจากนี้ในการส่งเสริมให้เด็กอ่านควรยึดหลักต่างดังต่อไปนี้ (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. 2538 : 35-41)

1. ชี้ให้เห็นความสำคัญของการอ่าน ให้เด็กทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่าน
2. สอนให้เด็กอ่านหนังสือได้แตกฉานตามวัย รวมทั้งไม่บังคับให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหายาก
3. เลือกหนังสือที่มีรูปเล่ม เนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจสำหรับเด็ก
4. บิดามารดาควรรวมทั้งคนอื่น ๆ ในครอบครัว ควรส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เช่น การทำตัวเป็นตัวอย่างในเรื่องการอ่านหนังสือให้เด็กเห็น ชมเชยหรือให้รางวัลเมื่อเด็กอ่านหนังสือ การอบรมสั่งสอน ให้เด็กรู้จักอ่านหนังสือเมื่อต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจ หรืออ่านเพื่อได้รับความเพลิดเพลิน

5. บิดามารดาควรเอาใจใส่ในสภาพร่างกายของเด็ก ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการอ่าน เช่น ปัญหาสายตา สายตาสั้น สายตาเอียง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อาจทำให้ไม่ได้ยินเสียงอ่านที่ถูกต้อง ความพิการทางสมอง เป็นต้น

6. การสอนอ่าน ต้องคำนึงถึงภาวะของเด็กไม่ควรบังคับว่าต้องทำในสิ่งที่บิดามารดากำหนดให้ นอกจากนี้ยังควรมีกิจกรรมเสริมที่หลากหลายโดยใช้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนแต่ละโอกาส

7. บรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้านก็มีส่วนต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว บิดามารดาต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกที่บ้านมีความรักความอบอุ่น ทั้งนี้จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการอ่านหนังสือที่บ้านเป็นสิ่งที่ตนเองชอบ และไม่รู้สึกถึงเครียด เด็กจะมีสมาธิและมีความสุขเมื่อได้อ่าน

อรสา กุมาริ ปุทฺท (2526 : 318-320) กล่าวถึง บทบาทที่บิดามารดาสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. ทำตัวเป็นแบบอย่างและนักอ่านที่ดี และนำเรื่องที่อ่านมาเล่าหรือแนะนำให้กับเด็ก ซึ่งถ้าหากบิดามารดาเป็นนักอ่าน บ้านก็มักจะมีสิ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการอ่าน นั่นคือมีหนังสืออยู่ภายในบ้าน
2. เลือกหนังสือที่เนื้อหา มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก ส่วนหนังสือที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม ก็ควรเก็บให้พ้นไปจากสายตาเด็ก
3. แนะนำให้เด็กสนใจอ่านหนังสือ ด้วยการพูดคุยถึงเรื่องที่บิดามารดาอ่านหรือนำหนังสือนั้นมา让孩子ได้อ่าน เมื่อเด็กไม่เข้าใจก็เปิดโอกาสให้ซักถาม หรือบิดามารดาเป็นฝ่ายซักถามเด็กเอง
4. สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เช่น ให้อ่านนอนอ่านตามสบายหรือหนุนตักหรือนั่งใกล้ ๆ จะช่วยสร้างความสบายใจ เป็นสุข และอบอุ่นให้แก่เด็ก ทำให้เด็กอยากติดตามอ่านเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองต่อไป
5. ควรจัดส่วนหนึ่งในบ้านให้เป็นมุมหนังสือ โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสามารถหยิบอ่านหรือสะสมหนังสือไว้อ่านเมื่อต้องการ บิดามารดาควรหาหนังสือมาเพิ่มเติมให้อย่างสม่ำเสมอ และควรแนะนำให้เด็กทราบถึงวิธีการถนอมหนังสือ รวมทั้งวิธีซ่อมแซมหนังสือด้วยตนเองด้วย
6. แก้ไขข้อบกพร่องทางด้านการพัฒนาการของร่างกายและความสัมพันธ์ของอวัยวะ ในการอ่านออกเสียงที่ไม่สมบูรณ์ไปตามวัยของเด็ก เพราะจะช่วยทำให้เด็กอ่านได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
7. พาเด็กไปเลือกซื้อหนังสือด้วยตนเอง โดยบิดามารดาเป็นผู้ให้คำแนะนำ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกซื้อหนังสือที่ตัวเองอยากอ่าน เด็กจะมีความรักหนังสือและ ภาควิมิใจที่ได้เป็นเจ้าของหนังสือ
8. สนับสนุนต่อสิ่งที่ทางโรงเรียนมอบหมาย เช่น เมื่อครูกำหนดให้เด็กอ่านหนังสือหรือ หาเรื่องมาเล่าให้เพื่อนฟัง บิดามารดาก็ควรสนับสนุนให้เด็กมีกำลังใจ และพร้อมที่จะดำเนินการ
9. ให้ความอนุเคราะห์ต่อกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น ร่วมบริจาคหนังสือ เข้าร่วมงานสัปดาห์หนังสือ ทำกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามที่ทางโรงเรียนแนะนำสม่ำเสมอ
10. เมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับการอ่านของเด็ก เช่น พบว่าโต๊ะเก๋อไม่เหมาะสมกับความสูงของเด็ก แสงสว่างไม่พอเพียง หรือวางไว้มองดูยาก ก็ควรเอาใจใส่แก้ไข

แม้ว่าเด็กจะสามารถอ่านเรื่องราวในหนังสือต่าง ๆ ได้อย่าง เข้าใจแจ่มแจ้งก็ยังไม่ได้แสดงว่าเด็กมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่านหรือชอบอ่านหนังสือจนเป็นนิสัย ดังนั้นบิดามารดาจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่สำคัญที่จะสนับสนุนให้เด็กได้อ่านหนังสือต่าง ๆ อย่างเพลิดเพลิน ซึ่งมุสตี กุญอินทร์ (2529 : 457-464) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดังต่อไปนี้

1. บิดามารดาควรจัดหาซื้อหรือขอยืมหนังสือที่เหมาะสมกับวัย มาให้เด็กอ่านอย่างสม่ำเสมอ ควรพาเด็กไปเลือกซื้อหนังสือเอง หรือพาไปเลือกหนังสือที่ห้องสมุด รวมทั้งให้เด็กมีโอกาสไปดูนิทรรศการหนังสือ
2. บิดามารดาควรอ่านหนังสือเด็กบ้าง เพื่อให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือที่เด็กสนใจ หรือช่วยอธิบายสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เด็กสนใจอ่านหนังสือ
3. จัดบรรยากาศให้อำนวยต่อการอ่าน ห้องมีแสงสว่างพอเหมาะควรมีโต๊ะเก้าอี้และชั้นเก็บหนังสือ
4. บิดามารดาควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างเต็มที่ เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
5. ทศนคติของบิดามารดาที่มีต่อการอ่าน และการเลือกหนังสือให้เด็กอ่านเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง บิดามารดาต้องเข้าใจว่า เด็กจำเป็นต้องมีเวลาว่างสำหรับอ่านหนังสือ
6. แนะนำให้เด็กอ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท
7. จัดมุมหนังสือ และให้เด็กได้ร่วมดูแล จัดหนังสือหรือซ่อมแซมหนังสือ วิธีการเก็บดูแลวิธีเปิดและการถนอมหนังสือ รวมถึงการจัดหนังสือในมุมหนังสือให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และดูสวยงาม

นอกจากนี้เพื่อให้การส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด บิดามารดา ควรทราบว่า เด็กชอบฟังการเล่านิทาน ดังนั้นจึงไม่ควรเล่าให้จบเรื่อง แต่ควรให้เด็กไปอ่านต่อว่าเนื้อเรื่องจะเป็นอย่างไร แล้วให้นำมาเล่าต่อให้บิดามารดาให้ฟัง (สมบัติ มหาเรศ. 2523 : 51-54) และแนะนำหนังสือให้เด็กอ่าน ซึ่งบิดามารดา ก็ควรสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็ก โดยเลือกซื้อหนังสือที่มีคุณภาพดีมีคุณภาพ และ หลีกเลี่ยงการซื้อหนังสือซ้ำ หรือหนังสือที่เด็กมีอยู่แล้วโดยไม่จำเป็น บิดามารดาควรพิจารณาว่าหนังสือเล่มที่ซื้อนั้น เป็นหนังสือที่เด็กควรจะได้เป็นเจ้าของจริง ๆ (อรสา กุมาริ ปุกหุด. 2524 : 209-210) ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกซื้อหนังสือเอง โดยบิดามารดาเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ และควรแนะนำให้เด็ก ได้รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่านิสัยรักการอ่านมิใช่สิ่งดั้งเดิม ที่ติดตัวเด็กมาตั้งแต่เกิด แต่เป็นสิ่งที่สอนหรือปลูกฝังให้มีขึ้นมาในภายหลังได้ บิดามารดา รวมทั้งครอบครัวเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็ก ซึ่งในงานวิจัยหลายเล่มก็ได้ชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มาจากการส่งเสริมการอ่าน เป็นเด็กที่มีความสามารถในการอ่านและเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน

บิดามารดา รวมทั้งผู้ใหญ่คนอื่นที่อยู่ในครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก และตัวเด็กเองก็อาจซื้อหรือยืมหนังสือมาอ่านเล่นเอง ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กนั้น อาจกล่าวได้ว่ามาจาก 2 ประการใหญ่ ๆ คือ ประการแรก เกิดจากลักษณะของผู้อ่านเอง เช่น ความสนใจ ความสามารถในการเข้าใจ สุขภาพทางจิตใจ และเวลาที่มีอยู่ เป็นต้นซึ่งทำให้สามารถตอบถึงสาเหตุและปริมาณที่เด็กเลือกอ่านหนังสือในแต่ละประเภท ส่วนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กประการที่สองก็คือ เกิดจากการที่เด็กได้รับการส่งเสริมมาจากบิดามารดา รวมทั้งการเรียนรู้การอ่านจากบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว ได้แก่ จากบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดกับเด็ก บิดามารดาสามารถปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้ ตั้งแต่ยังอยู่ในวัยทารก โดยให้เด็กรู้สึกคุ้นเคยกับหนังสือ เช่น ให้เด็กได้จับต้องหนังสือผ้า พอเด็กเริ่มฟังเป็นก็เล่าเรื่องจากหนังสือให้เด็กฟังบ่อย ๆ และเมื่อเด็กโตขึ้นก็ค่อย ๆ เพิ่มประเภทของหนังสือให้เหมาะสมกับวัย โดยหาหนังสือที่มีภาพสวย ๆ เช่น การ์ตูน นิทานมาให้เด็กได้เปิดดู และในระยะเวลาที่เด็กยังอ่านหนังสือไม่ออกหรือไม่คล่อง บิดามารดาควรอ่านให้ฟัง โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเปิดหนังสือดูตามไปเรื่อย ๆ พอเด็กโตขึ้นจนอ่านหนังสือได้บิดามารดาควรกระตุ้นให้ลูกอยากอ่านหนังสือเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่านิทานในหนังสือตอนใดตอนหนึ่งแล้วให้เด็กไปอ่านต่อเอง (กรุงเทพมหานคร. 2539 : 35-36) ซึ่งในกระบวนการถ่ายทอด ที่มีบิดามารดาเป็นผู้สอนและเด็กเป็นผู้เรียนรู้นี้อาจเป็นกระบวนการที่ทั้ง 2 ฝ่าย รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ จึงเห็นได้ว่า วิธีการที่ครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดาส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน เช่น การอบรมสั่งสอนโดยตรงจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้โดยบังเอิญที่มักเกิดขึ้นโดยผู้ใหญ่ไม่รู้ตัว การให้รางวัลหรือลงโทษต่อพฤติกรรมกรรมการอ่านของเด็ก รวมทั้งการทำตัวเป็นแบบอย่างในอ่าน

จากการรวบรวมเอกสารตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้สามารถจำแนกวิธีการที่พ่อแม่ หรือสถาบันครอบครัว ญาติพี่น้อง ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันดังนี้ ประเภทแรก ได้แก่ การให้ความรู้ หมายถึง การอบรมสั่งสอน พูดคุยแนะนำให้เด็กได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านหนังสือ รวมถึงการจัดหาหนังสือให้เด็ก พาเด็กไปยังร้านหนังสือ หรือสนับสนุนด้านการเงิน ประเภทที่สอง ได้แก่ การเป็นตัวแบบ หมายถึง พฤติกรรมของบิดามารดาหรือบุคคลรอบข้างโดยเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็นถึงการเป็นนักอ่าน และเด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมนี้ ประเภทที่สาม ได้แก่ การเสริมแรง หมายถึง การชมเชย ให้กำลังใจ ให้รางวัล เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมการอ่านเป็นไปตามที่บิดามารดาต้องการ มีกำลังใจที่จะอ่าน และประเภทที่สี่ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งหมายถึง การจัดบรรยากาศรอบ ๆ ตัวเด็ก

ให้อ่านง่ายต่อความสะดวก และต่อความรู้สึกพึงพอใจที่จะอ่าน เช่น มีหนังสือจำนวนพอเพียงและตรงกับ ความสนใจ ของเด็ก เจียบสบ มีแสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น

1. การให้ความรู้ หมายถึง วิธีการบรรยาย อธิบายหรืออบรมสั่งสอนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทางวาจา และการกระทำในสิ่งที่บิดามารดาต้องการให้เด็กรับรู้และปฏิบัติตาม อันเป็นการชี้แนะแนวทางในวิธีการ ปฏิบัติให้แก่เด็กโดยตรงว่า พฤติกรรมการอ่านเช่นใดที่ควรกระทำหรือไม่ ควรกระทำควรอ่านเวลาใด และอ่าน หนังสือประเภทใด การอบรมสั่งสอนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยตรงนี้ บิดา มารดา กระทำได้ในลักษณะ ที่เป็นทางการ เช่น การเรียกมาพูดคุย ชี้ให้เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือ ประโยชน์หรือโทษของเนื้อหา หนังสือประเภทต่าง ๆ และในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ คือ การพูดคุยกันในระหว่างที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ระหว่างรับประทานอาหาร ดูโทรทัศน์ ในขณะที่ พาเด็กไปเดินเที่ยวตามศูนย์การค้าก็สามารถพูดคุยหรือแนะนำ หนังสือในขณะนั้น เป็นต้น รวมทั้งการแนะนำหนังสือดี ๆ ที่เพิ่งซื้อมา หรือพูดถึงหนังสือต่าง ๆ อยู่บ่อย ๆ การกระตุ้นให้เด็กได้ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครู ให้เสร็จตามวันเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นยังหมายความว่า รวมถึงการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เช่น จัดหาหนังสือหรือสนับสนุนด้านการ เงินเพื่อให้ซื้อหนังสือ อนุญาตให้ไปอ่านหนังสือกับเพื่อน ๆ การพาไปซื้อหนังสือแนะนำแหล่งหนังสือ เป็นต้น

นอกจากการเรียกมาพูดคุยเพื่อให้เด็กทราบตามความต้องการของบิดามารดาแล้ว บิดามารดา ยังสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการให้ความรักความเอาใจใส่ หมั่นซักถามเด็กเกี่ยวกับการอ่าน ตามบทเรียน และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการหนังสือสำหรับเด็กควรเลือกตามความต้องการและความสนใจของเด็ก แต่ละวัยและแต่ละคนเลือกตามความสามารถในการอ่านและการเข้าใจเรื่องราวที่อ่านของเด็ก ไม่ควรเลือกหนังสือ ที่ตัวเล็กเกินไป หรือหนังสือที่ใช้คำศัพท์ยาก ๆ เลือกหนังสือที่มีคุณภาพดี ทั้งรูปร่างและเนื้อเรื่อง ซึ่งหมายถึง ความแข็งแรงของหนังสือ ตัวพิมพ์และภาพชัดเจน ไม่มีคำผิด เนื้อเรื่อง มีคติสอนใจ มีสาระน่ารู้ และใช้ภาษา สุภาพไม่หยาบคาย (ชูศรี หลักเพชร. 2533 : 286-287) ไม่ควรปล่อยให้เด็กอ่านหนังสืออยู่เพียงประเภทเดียว ควรเลือกให้อ่านหลายประเภท เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทุกด้าน ชี้แจงให้เด็กเห็นคุณค่าความสำคัญของการอ่าน ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และพยายามสร้างกำลังใจให้กับเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เด็ก รักการอ่าน แต่บิดามารดาต้องไม่บังคับบีบบังคับเชิงขู่เด็กให้อ่านมากจนเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเครียด ไม่สบายใจ บิดามารดาควรช่วยอธิบายหรือให้คำแนะนำเด็กในเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาที่เด็กอ่าน สนทนาเกี่ยวกับหนังสือที่เด็ก สนใจ สนทนากับเด็กในเรื่องที่เขาอ่าน สอนให้เด็ก รู้จักหาคำตอบและแก้ปัญหาจากหนังสือ และสนับสนุน ให้เด็กไปค้นคว้าหาหนังสืออ่านจากห้องสมุดโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนั้นบิดามารดาก็ควรพาเด็กไปดู การจัดนิทรรศการหนังสือหรือนิทรรศการที่ให้ความรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักการหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวนั้น บิดามารดาจึงควรตอบสนองในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ แก่เด็ก โดยยอมลงทุนทั้งทางด้านทรัพย์และเวลาให้กับเด็ก เริ่มต้นจากการที่บิดามารดาควรมีความรู้และตระหนัก ในบทบาทของตนเองที่มีต่อการให้ความรู้แก่เด็ก ควรเชื่อว่าตนเองสามารถช่วยแนะนำเด็กให้ทราบถึงประโยชน์ จากการอ่าน และให้หลีกเลี่ยงผลเสียที่จะได้รับจากการอ่านเนื้อหาที่ไม่มีประโยชน์ด้วย บิดามารดาควรส่งเสริม นิสัยรักการอ่านโดยเน้นที่เนื้อหาของสิ่งพิมพ์ ซึ่งสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นวัตถุที่ค่อนข้างถาวรและเด็ก สามารถเลือกอ่านได้ตามรสนิยมในปริมาณและกาลเทศะที่ตนเองพอใจ จึงสามารถป้องกันการยึดเยียดเนื้อหาที่ ไม่มีประโยชน์เข้ามาสู่ตนเองได้

2. การเป็นตัวแบบ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาที่ทำให้เด็กพบเห็นและอาจมีผล ให้เด็กเลือกกระทำตามอย่าง หรือเลือกไม่กระทำตามอย่าง การที่เด็กเลือกกระทำตามอย่างนี้เรียกได้ว่าเป็นการ เลียนแบบ การเลียนแบบจึงเป็นลักษณะที่เด็กกระทำตามอย่างพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บิดามารดาหรือตัวแบบแสดง ออกมาให้เด็กได้รู้ ได้เห็น อาจมีอิทธิพลให้เด็กได้เลียนแบบนิสัย หรือพฤติกรรมที่บิดามารดาต้องการหรือ

ไม่ต้องการให้มีในตัวเด็กก็ได้ เพราะเด็กจะเลียนแบบและเกิดความรู้สึกในทางบวกและลบต่อการปฏิบัติของบิดามารดา ทั้งที่เป็นไปโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจ และถ้าการปฏิบัติตนของบิดามารดาขัดแย้งกับการอบรมสั่งสอน ก็มักทำให้การอบรมสั่งสอนไม่ประสบผลสำเร็จลงตามที่บิดามารดาต้องการ (ประดินันท์ อุปรมัย, 2524 : 250-251) เด็กจึงมักเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยการเลียนแบบการกระทำของบิดามารดาได้พอๆกับคำพูดที่ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อเด็กได้พบเห็นหรือเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยครั้งเข้าก็จะเกิดเป็นความเคยชินและกลายเป็นนิสัย

พฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกมาให้เด็กเห็น มีผลต่อการเลียนแบบของเด็ก 3 ประการด้วยกัน (Bandura, 1986 : 120) คือ ประการแรก การที่เด็กเห็นพฤติกรรมของบิดามารดา แล้วทำให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยแสดงมาก่อน ประการที่สอง พฤติกรรมของบิดามารดาอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กที่มีอยู่ก่อนแล้วให้เพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งขึ้นอยู่กับผลของพฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออก และประการที่สาม การได้เห็นพฤติกรรมของบิดามารดา ช่วยให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนมีแนวโน้มจะแสดงออกได้ง่ายขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้น ชี้เห็นว่า พฤติกรรมของบิดามารดามีผลให้เด็กกระทำตาม และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการแสดงพฤติกรรมใหม่ของเด็ก การเลียนแบบจึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กจึงเห็นได้ว่าการเลียนแบบมีบทบาทอย่างมากในการเปลี่ยนแปลง หรือสร้างพฤติกรรมใหม่ของเด็กพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่เด็กแสดงออกมา อาจเกิดขึ้นจากการที่เด็กสังเกต หรือเรียนรู้พฤติกรรมของบิดามารดาทั้งโดยทางตรงหรือ ทางอ้อม ดังนั้นการเลียนแบบจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมตาม โดยไม่รู้สีกว่ากำลังถูกชักจูงและเป็นการสร้างนิสัยที่ต้องการให้มีในเด็กได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2529 : 48) การที่บิดามารดาสามารถแสดงนิสัยรักการอ่าน โดยการใช้อยู่อาศัยจากหนังสือในการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็น และบิดามารดาเองก็ควรจัดหาหนังสือไว้สำหรับอ่านประกอบด้วย เช่น หนังสือเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ตกแต่งบ้าน ตำราทำอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้บิดามารดาควรมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านต่อหนังสือ และแสดงให้เห็นว่า บิดามารดาชอบอ่านสนใจอ่านหรือมีนิสัยรักการอ่านอยู่อย่างสม่ำเสมอ

3. การเสริมแรง หมายถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับเกิดความพอใจ แล้วทำให้เพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่ต้องการ โดยมีหลักว่าพฤติกรรมที่ได้รับเสริมแรงจะทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น

การเสริมแรงมีผลต่อการเสริมสร้างพฤติกรรม เช่นตัวอย่าง จากงานวิจัยของ สำราญ กำจัดภัย (2532 : 87-96) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยนำเทคนิคการเสริมแรง มาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาแรงจูงใจต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจที่จะหวนกลับมาทำกิจกรรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยความสนใจต่อเนื่อง ไม่ใช่ถูกบังคับ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำกว่า 48 คน สุ่มและแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 16 คน กลุ่มแรกเป็นกลุ่มควบคุมไม่ให้การเสริมแรง กลุ่มถัดมาเป็นกลุ่มทดลองที่หนึ่งใช้การเสริมแรงที่โรงเรียนและบ้านเป็นฐานในการเสริมแรง กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มทดลองที่สองใช้การเสริมแรงที่โรงเรียนทางเดียว เวลาทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาทีเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจ ต่อเนื่อง 2 ครั้ง คือ วัดทันทีหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง และวัดซ้ำอีกครั้ง หลังจากเวลาผ่านไป 1 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนจากกลุ่มที่ใช้การเสริมแรงที่โรงเรียน และบ้านเป็นฐานในการเสริมแรง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีแรงจูงใจต่อเนื่องสูงกว่านักเรียนจากกลุ่มที่เสริมแรงทางเดียวและกลุ่มที่ไม่ให้การเสริมแรงในขณะเดียวกันนักเรียนจากกลุ่มเสริมแรงทางเดียว ก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจต่อเนื่อง สูงกว่านักเรียนจากกลุ่มไม่ให้การเสริมแรง ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเสริมแรงสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจต่อเนื่องของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้สูงขึ้นได้ นอกจากนั้นนักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงและใช้บ้านเป็นฐานในการเสริมแรง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจต่อเนื่อง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางเดียว

ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการใช้บ้านเป็นฐานในการเสริมแรงอันเป็นการร่วมมือกันเสริมแรงระหว่างครูและผู้ปกครองนี้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีกว่าการให้ครูเป็นผู้เสริมแรงแต่เพียงฝ่ายเดียว

โดยปกติแล้วเด็ก ๆ มักชอบและต้องการให้บิดามารดาชมเชย ให้รางวัลหรือแสดงท่าทีความรู้สึกรับ ยอมรับ ชื่นชมและพอใจ ซึ่งจะเป็นกำลังใจและผลย้อนกลับให้เด็กเรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นถูกต้องเหมาะสม โดย บิดามารดาต้องให้ความเอาใจใส่ และสังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของเด็กการเสริมแรงสามารถทำได้หลายแบบ โดยไม่ต้องหาหรือสร้างภาระให้กับบิดามารดา เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทาย สนใจได้ถาม สนใจในสิ่งที่เด็กพอใจ สนใจฟังเมื่อเด็กอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นต้น (อาร์ พินช์มณี. 2540 : 17-19) การเสริมแรงดังกล่าวจะทำให้เด็กเกิดกำลังใจ พอใจ สร้างความกระตือรือร้น เกิดความต้องการอ่านหนังสือ ซึ่งได้รับการยอมรับจากบิดามารดา เด็กได้เรียนรู้ว่า การอ่านหนังสือนั้นเป็นสิ่งถูกต้อง ทำให้เด็กมีความต้องการทำซ้ำ ๆ อีก ในโอกาสต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า บิดามารดาสามารถนำหลักการเสริมแรงมาใช้สำหรับส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการชมเชยให้รางวัล หรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงนิสัยรักการอ่าน เช่น การที่บิดามารดาอ่านหนังสือของเด็กบ้าง จะทำให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือที่เด็กสนใจหรือช่วยอธิบายสิ่งที่เด็กสนใจ ทำให้เด็กรู้สึกว่ามีบิดามารดาเป็นผู้ช่วยการอ่านหนังสือ บิดามารดาควรเสริมแรงทุกครั้งที่เด็กอ่านหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กอ่านหนังสือเองโดยที่บิดามารดาไม่ได้สั่ง ขวนขวายที่จะอ่านรู้จักรักษานอมหนังสือ ฯลฯ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ บิดา มารดา สามารถเสริมแรงได้หลายวิธี เช่น ให้รางวัล ชื่นชมของเล่นให้ โอบกอดชมเชย ให้กำลังใจ ฯลฯ ทั้งนี้บิดา มารดา ต้องชี้แจงให้เด็กทราบว่าเป็นเพราะเด็กมีนิสัยรักการอ่านเท่านั้นจึงจะได้รับการเสริมแรง

4. การจัดสภาพแวดล้อม ย่อมมีผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็ก โดยจัดสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก ให้มีความรู้สึกคุ้นเคยกับการอ่าน มีความสะดวกและพึงพอใจที่จะอ่าน ไม่รู้สึกว่าถูกบังคับหรือตึงเครียด ทุกคนภายในครอบครัวสามารถสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้โดยคำนึงถึงหลักการดังนี้ ประการแรก บิดามารดา หรือผู้ใหญ่มีนิสัยรักการอ่านและส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน ประการที่สอง ปลุกฝังให้เด็กตระหนักถึงประโยชน์ของนิสัยรักการอ่าน และประการสุดท้าย บรรยากาศภายในบ้านจะต้องเอื้ออำนวยต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน

ในส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้น ถ้าความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว หมายถึง บิดามารดาญาติพี่น้องกับเด็กมีความสัมพันธ์กันดี หรือช่วยส่งเสริมในด้านการอ่านดี จะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือ และปลุกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่านขึ้นทั้งนี้ เป็นเพราะนิสัยรักการอ่านของสมาชิกในครอบครัว ขึ้นอยู่กับ การได้รับการสนใจและการสนับสนุนส่งเสริมจากบิดามารดา หรือญาติพี่น้องในครอบครัว ในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จึงเริ่มต้นที่ บิดามารดาควรศึกษาถึงพัฒนาการ และความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ โดยอาจศึกษาเรื่องพัฒนาการของเด็กนี้ ได้จากการอ่านหนังสือ จากนั้น บิดา มารดา ควรศึกษาว่าเด็กสนใจเรื่องใดเป็นพิเศษบ้าง แล้วจัดหาหนังสือที่มีคุณภาพ นำอ่าน ให้มีจำนวนเพียงพอ และมีหลายประเภท ที่ตรงตามความสนใจของเด็ก แล้วนำไปจัดเป็นห้องสมุด หรือมุมอ่านหนังสือภายในบ้าน และสอนให้เด็กรู้จักการจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งนอกจาก การที่เด็กจะอ่านหนังสือในชั้นเรียน ในบ้านหรือในห้องสมุดแล้วบิดามารดาก็ยังควรจัดสถานที่อื่น ๆ ที่ทำให้เด็กมีความพอใจที่จะอ่าน เช่น บริเวณใต้ต้นไม้ ในห้องนอนเพราะสถานที่ที่ถูกต้องจะทำให้เด็กมีสมาธิและอ่านได้ดี

สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กดังที่ ศรีวิรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538 : 35-41) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้าน มีส่วนต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จากครอบครัว การที่บิดามารดา สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกที่บ้านมีความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการอ่านหนังสือที่

บ้านเป็นสิ่งที่ตนเองชอบ ไม่รู้สึกตึงเครียดและมีความสุขที่ได้อ่านนอกจากนั้นควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน ห้องมีแสงสว่างพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้และชั้นเก็บหนังสือของเด็กที่เป็นสัดส่วนรวมทั้งให้เด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือ

การที่บิดามารดาหรือบุคคลอื่นในบ้านซื้อหนังสือมาอ่าน หรือบอกรับเป็นสมาชิกของหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร นอกจากจะทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างแล้ว ก็ยังนับว่าเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และควรจัดวางหนังสือต่าง ๆ มาจัดวางไว้ในที่ที่เด็กนำมาอ่านได้ทันที เช่น บนโต๊ะในห้องนั่งเล่น บนพื้นใกล้เตียงนอน เป็นต้น แต่ต้องไม่บังคับให้เด็กอ่านหนังสือ และในกรณีที่มีการให้รางวัล ของขวัญเนื่องในโอกาสต่าง ๆ บิดามารดาอาจจัดรางวัลเหล่านั้น เป็นหนังสือที่เหมาะสมหรือน่าสนใจสำหรับเด็กแต่ละคน ซึ่งควรพิจารณาว่าเด็กมีเพศและวัยอยู่ในช่วงของพัฒนาการและความสนใจอย่างไร รวมทั้งเลือกหนังสือที่ตรงกับ ความสนใจเฉพาะของเด็กด้วย เช่นอาจเป็น หนังสือเกี่ยวกับสุนัข ชีวิตสัตว์ไดโนเสาร์ เรื่องเกี่ยวกับโลกดึกดำบรรพ์ หรือไดโนเสาร์ หรืออาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการผจญภัย ที่ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายส่วนใหญ่ต่างก็สนใจเช่นกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การให้ความรู้ การเป็นตัวแบบ การเสริมแรง และการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งจะต้องทำควบคู่กันไปมีความสอดคล้องและสม่ำเสมอ ต้องเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของเด็กแต่ละวัย จะสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย และทุกคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ผู้ปกครองทุกคนควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดชีวิต

1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เกสรารักษ์ สักกะบุชา (2540 : 61-66) ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและ นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้นกว่านักเรียนที่ ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ปราณี รัตนัง (2541 : 44-46) ศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน และเปรียบเทียบนิสัยรัก การอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามตัวแปรคัดสรร ได้แก่ เพศ ระดับคะแนนเฉลี่ยที่อยู่อาศัย และรายได้ ระดับการศึกษา สภาพการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน ของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 454 คน พบว่า นิสัยรักการอ่านของ นักเรียนไม่แตกต่างกัน ในตัวแปรด้าน ที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล มีนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกัน ไม่ตรงตามสมมุติฐานข้อ 3 จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า สาเหตุที่ให้นักเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีนิสัยรักการอ่าน ไม่แตกต่างกันสาเหตุอาจมาจาก สภาพแวดล้อมในจังหวัดเชียงรายไม่เอื้ออำนวยต่อการอ่าน เช่น ร้านขายหนังสือมีน้อย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไม่ค่อยมีเท่าที่ควร นอกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่ส่งเสริมการอ่าน ไม่มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการ อ่านแล้ว ภายในครอบครัวของนักเรียนเอง ก็ไม่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทำให้นักเรียนในเขตเทศบาลและ นอกเขตเทศบาลมีนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่าง

ดวงพร พวงเพชร (2541 : 87-96) ได้ศึกษาถึงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 416 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักเรียนหญิงได้รับการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวม ด้าน “การให้ความรู้” ด้าน “การเป็นตัวอย่าง” ด้าน “การจัดสภาพแวดล้อม” สูงกว่านักเรียนชายนักเรียนที่มีสถานภาพการพักอาศัยแตกต่างกันได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว โดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยมีการศึกษาสูงสุด ในระดับสูงกว่า มัธยมศึกษา ได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยรวมด้าน “การเป็นตัวอย่าง” และ “การจัดสภาพแวดล้อม” สูงกว่า นักเรียนที่บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยมีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา และนักเรียนที่รายได้รวม ต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน มีนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกันนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำนักเรียน หญิง มีนิสัยรักการอ่านมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีที่พักอาศัยแตกต่างกันมีนิสัยรักการอ่านที่ไม่แตกต่างกัน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการ อ่าน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถทำนายนิสัยรักการอ่านได้ดีกว่าการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านจากครอบครัวด้านใดด้านหนึ่งโดยที่ด้าน “การจัดสภาพแวดล้อม” ทำนายนิสัยรักการอ่านได้สูง งานวิจัยต่างประเทศ

ดีจิโอวานนา (DiGiovanna. 1997 : Abstract) ศึกษาถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อการ บันเทิงอย่างเสรี และผลกระทบของการอ่านต่อแรงจูงใจในการอ่าน ทักษะคิดต่อการอ่าน และ ความสามารถในการ อ่านของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับเกรด 3, 5 และ 7 รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้ วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม การสังเกตของครู และใช้คะแนนจาก แบบสอบถามมาตรฐาน ที่ทดสอบถึงทัศนคติของนักเรียน เวลาที่ใช้ในการอ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และ ความสามารถในการอ่านโดยรวม จากนั้นได้แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ตามคะแนนการทดสอบความสามารถในการอ่านออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูง กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่าน ระดับปานกลาง และกลุ่มที่สาม มีความสามารถในการอ่านระดับต่ำ ผลการศึกษาพบความแตกต่างอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังกล่าวโดยกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูงและกลุ่มที่มีความ สามารถในการอ่านปานกลาง ใช้เวลาในการอ่านเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและมีการเลือก อ่านประเภทของเนื้อหาสูงกว่ากลุ่มที่มีความสามารถต่ำ แต่สภาพทางบ้านของนักเรียนทั้งมีสภาพการอ่านสูงและ ต่ำไม่มีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมทางการอ่านที่ดี

โกนีน และยิวแมซ (Gonen & Yilmaz.1999 : Abstract) ศึกษานิสัยรักการอ่านหนังสือของ ครูและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่สูญเสียการได้ยิน และผู้ปกครองเด็กปกติ พบว่า นิสัยรักการอ่านหนังสือ ของผู้ปกครองและครูแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้ปกครองและครูของเด็กที่สูญเสียการได้ยิน จะให้ความสำคัญอย่างมากในการเลือกซื้อหนังสือและอ่านหนังสือให้เด็กในปกครองของพวกเขาฟัง

พาโวเนตตี และคนอื่น ๆ (Pavonetti and others. 2000 : Abstract) ศึกษาเปรียบเทียบ นิสัยรักการอ่านของเด็กมัธยมต้น ที่ได้รับการเร่งการอ่านขณะอยู่ในโรงเรียนประถมกับเด็กนักเรียนที่ไม่ได้รับการ เร่งการอ่าน ในขณะที่อยู่ในระดับประถม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเกรด 7 ทั้งสิ้น 1,531 คน โดยใช้ เครื่องมือในการวัดพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็ก เป็นการบันทึกการอ่าน และการจดบันทึกของเด็ก การศึกษาครั้งนี้พบว่า เด็กที่ได้รับการเร่งการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา มีนิสัยรักการอ่านที่ไม่แตกต่างจากเด็ก ที่ไม่ได้รับการเร่ง การอ่านในระดับประถม แต่สำหรับโรงเรียนนอกเขตเทศบาล พบว่า เด็กที่ไม่ได้รับการเร่ง การอ่านในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีนิสัยรักการอ่านมากกว่าเด็กพวกที่ได้เร่งการอ่าน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า นิสัยรักการอ่าน มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด นิสัยรักการอ่านต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กยังมีอายุน้อย การปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยมีนิสัยรักการอ่านเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ต่อไป และนิสัยรักการอ่านเท่านั้น ที่ทำให้เด็กได้รู้ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือและอ่านหนังสือเป็นประจำจนเป็นนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้น การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านคือ การนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อสร้าง กระตุ้น และ ส่งเสริมเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจหนังสือ ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี และจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น จากทางบ้าน โรงเรียน และชุมชน แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันนี้ พ่อแม่ผู้ปกครอง ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เพราะผู้ปกครองไม่ได้มีการทำงานร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน จึงทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาเด็กได้อย่างต่อเนื่องจากทางโรงเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา การทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการในด้านอื่น ๆ รวมถึงผู้ปกครองยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่บ้าน และส่งเสริมเด็กคนอื่น ๆ ในสังคมให้มีนิสัยรักการอ่านได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

อรุณี หรดาล (2536 : 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการ และการเตรียมความพร้อมให้เด็กด้วยการใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งผู้ปกครองอาจกระทำด้วยตนเอง หรือให้ความร่วมมือที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

ฉันทนา ภาคบงกช (2537 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับโรงเรียน

นิตยา ประพุดติกิจ (2539 : 264) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการช่วยพัฒนาและ จัดการศึกษาแก่บุตรธิดาของตน รวมทั้งให้แก้ตนด้วย

นภเนตร ธรรมบวร (2541 : 31) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองโรงเรียน และชุมชนร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ของเด็กและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มณฑิยา ทุมพันธ์ (2546 : 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนในการส่งเสริม และพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพร่วมกับทางครูและโรงเรียน และการร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก

พีเทอร์สัน (Spodex & Saracho. 1994 : 51-52 ; อ้างอิงจาก Peterson. 1987 : 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาว่า หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้ปกครองติดต่อกับครูในการเกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก หรือการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในการให้ความรู้ผู้ปกครอง และกำหนดบทบาทผู้ปกครองที่ควรมีต่อเด็ก

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู ในการดำเนินจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้กับผู้ปกครองไปพร้อมกับกับการให้การศึกษาแก่เด็ก เพราะถ้าหากพ่อแม่มีความรู้ความเข้าใจในการให้การศึกษาและการส่งเสริมพัฒนาลูกเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของลูก จะช่วยให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ความสำคัญของการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็ก เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในงานวิจัย และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ซึ่งจะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองที่มากขึ้นเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก

มอริสัน (हरषा नीलुवैर. 2535 : 5 ; อ้างอิงจาก Morrison, 1988 : 48) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของพ่อ แม่ว่ามี 3 ประการคือ

1. การทำงาน คือ การทำงานที่กำหนดให้สำเร็จ เช่น ทำหน้าที่สอนพิเศษ ผู้ช่วยครูหาทุน จัดการศึกษานอกสถานที่ และทำงานธุรการ
2. กระบวนการ พ่อแม่มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการศึกษา เช่น วางแผนหลักสูตร ตรวจสอบ และเลือกแบบเรียน ฯลฯ
3. การพัฒนา พ่อแม่มีโอกาสพัฒนาทักษะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อเด็ก ต่อโรงเรียน ต่อครู และต่อครอบครัว

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 36) กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมและพัฒนาการแก่เด็กทุกด้าน จะมีส่วนช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม และเป็นทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ทั้งพ่อแม่และครูต่างเป็นผู้ใกล้ชิดเด็ก และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่รายล้อมให้เด็กได้เติบโตขึ้นตามทิศทางที่ต้องการของสังคมและประเทศชาติ

อรุณี หรดาล (2536 : 9-10) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กและโรงเรียน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย มีดังนี้
 - 1.1 เด็กมีความรู้สึกลดด้อยขณะอยู่ที่โรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับบุคคลในโรงเรียน
 - 1.2 เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
 - 1.3 เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง การที่ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเด็กได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็ก ทำให้เด็กมีสติปัญญาสูงขึ้น

2. ความสำคัญต่อผู้ปกครอง มีดังนี้
 - 2.1 ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรของตน
 - 2.2 ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการร่วมมือช่วยกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น
 - 2.3 ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาเพราะได้เห็นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
 - 2.4 ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนาเด็ก หลักการอบรมเลี้ยงดูซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านมากขึ้น

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษาปฐมวัย มีดังนี้
 - 3.1 สถานศึกษาปฐมวัย รู้ถึงความต้องการความสนใจของผู้ปกครอง สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการ
 - 3.2 การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาช่วยในสถานศึกษา ทำให้อัตราส่วนจำนวนผู้ใหญ่ต่อเด็กถูกต้องตามหลักวิชาการ
 - 3.3 สถานศึกษาปฐมวัยอาจให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางเป็นแหล่งความรู้ให้แก่เด็กและครูได้

3.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้คำนึงถึงตัวเด็ก (Child Oriented) มากกว่าความรู้ด้านวิชาการที่จะให้เด็ก (Text Oriented)

3.5 การให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้ปกครองช่วยให้ครูปรับปรุงการทำงานและภาคภูมิใจในการทำงานมากขึ้น

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 28-29) กล่าวว่าพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ดูแลลูกให้มีความรัก ความอบอุ่น ฝึกความพร้อมให้ลูก ช่วยสอนการบ้าน เล่านิทาน เวลาดูโทรทัศน์พ่อแม่ต้องนั่งดูด้วย ต้องอธิบาย ชี้แนะ ตั้งคำถามให้ลูกตอบ การสอนอ่านของพ่อแม่จะไม่เป็นการบังคับลูก แต่จะชักจูง เป็นตัวกระตุ้นให้ ลูกอยากอ่าน ไม่ควรดุหรือส่งเสียงดัง เพราะจะทำให้เด็กกลัวและไม่อยากอ่าน เด็กต้องอาศัย พ่อแม่ และครูช่วย ฝึกฝนให้ถูกวิธี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 ข : 23-24) กล่าวถึง คุณภาพของโรงเรียนปฐมวัยจะดีได้ จะต้องมิ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับเด็ก โรงเรียนไม่สามารถสอนโดยแยกเด็กออกจากครอบครัวได้ เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกัน ทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้จะมี ประโยชน์มาก สิ่งที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ คุณค่าของผู้ปกครองในการจัดการ ศึกษา การช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ เช่น การเงิน งานวิชาการ การดูแลเด็ก เป็นต้น ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับโรงเรียนก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครอง นักเรียน และโรงเรียน คือ

1. ผู้ปกครองและโรงเรียน ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับสถานการณ์ทางบ้าน และ โรงเรียน ของเด็กที่ผู้ปกครองสามารถบอกครู ครูสามารถบอกผู้ปกครองที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ได้ลดข้อขัดแย้งระหว่างครูและผู้ปกครอง

2. ผู้ปกครองและโรงเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับการพัฒนาเด็ก การสอนเด็ก หลักสูตรและการดำเนินการเชิงบริหารงานการศึกษาร่วมกันระหว่างครูและโรงเรียน

3. โรงเรียนสามารถใช้โอกาสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา สำหรับผู้ปกครอง ทั้งทางด้านการเลี้ยงดู พัฒนาการร่วมแก้ปัญหาเด็กกับการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการ สอนต่อการเรียนของเด็ก ระหว่างโรงเรียนและบ้านด้วย

การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่โรงเรียน จะทำให้เกิดผลดีทั้งกับเด็กครูและผู้ปกครอง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างบ้านและ โรงเรียนทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปกครองเปรียบเสมือนแหล่งทรัพยากรบุคคลที่มีค่าที่ครู สามารถค้นหาสิ่งที่ดีจากชุมชนมาใช้ช่วยให้การศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพสูงขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544 : 36)

มณฑิยา ทุมพันธ์ (2546 : 10) ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กร่วมกับครูและ ทางโรงเรียน เพราะ ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กที่บ้าน ให้ต่อเนื่องจากทางโรงเรียนเป็นการ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างบ้านและโรงเรียน ให้เด็กมีการเรียนรู้เต็มศักยภาพ และความสามารถของเด็ก

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ถ้าครูให้ความสำคัญและตระหนักว่า ผู้ปกครองเป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเกี่ยวกับเด็ก ควรรับฟังในสิ่งที่ผู้ปกครองพูด การกระตุ้นให้ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาเด็ก โดยการให้เกียรติ ให้การยอมรับ และความเป็นกันเอง รวมถึง ความตั้งใจจริงของครูในการเห็นความสำคัญของผู้ปกครองซึ่งสามารถทำได้โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้ปกครองปฏิบัติกับลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้ปกครองตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ที่มีต่อเด็ก ผู้ปกครองได้ร่วมกับครูพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องจากโรงเรียนไปยังบ้าน ส่งผลต่อพัฒนาการที่ดีของเด็ก โดยตรงในทุก ๆ ด้าน

2.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและครูนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ทั้งทางบ้านและโรงเรียนมีการติดต่อประสานสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา โดยคำนึงถึงความสำเร็จและพัฒนาการที่พึงประสงค์ของเด็กเป็นสำคัญ หากแต่สภาพความพร้อมของโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมที่จะเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้ปกครองและครู จึงย่อมแตกต่างกันไป โดยทั้งผู้ปกครองและครูสามารถเลือกกิจกรรมที่จะดำเนินการร่วมกันได้ตามความเหมาะสม (พัชรีย์ สอนแก้ว, 2536 : 73)

हररषषष ढलवलषषषष (2535 : 245-250) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ มี 2 แบบ คือ

1. โปรแกรมครอบครัวศึกษาที่ยึดบ้านเป็นฐาน หมายถึง โปรแกรมที่ครูเป็นฝ่ายไปหาพ่อแม่ ผู้ปกครองที่บ้าน เพื่อช่วยให้พ่อแม่เรียนรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดู และการประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กทุกด้าน รวมทั้งการจัดหา จัดทำวัสดุต่าง ๆ

2. โปรแกรมครอบครัวศึกษาที่โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง โปรแกรมที่ผู้ปกครองเป็นฝ่าย มาหาครูที่โรงเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิภาพในการเลี้ยงดูลูก

อรุณี ทรดล (2536 : 6) ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมที่บ้าน หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาปฐมวัยในการให้ข้อคิดเห็น เสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ สร้างลักษณะนิสัยที่ดี รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ขณะอยู่บ้าน ซึ่งผู้ปกครองสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ให้เด็กหัดช่วยเหลือตัวเอง ช่วยให้คำแนะนำเด็กเกี่ยวกับการทำงานที่ครูมอบหมาย การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมในสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้าไปร่วมกิจกรรม หรือช่วยเหลืองานของสถานศึกษาปฐมวัยที่จัดขึ้น เช่น การเข้าร่วมประชุมผู้ปกครอง การไปทัศนศึกษาร่วมกับสถานศึกษา การร่วมกิจกรรมในวันหยุด เป็นต้น

พัชรีย์ สอนแก้ว (2536 : 47-75) ได้กล่าวถึง รูปแบบการติดต่อระหว่างผู้ปกครองกับครูว่า การติดต่อระหว่างครูกับผู้ปกครองควรทำสองทาง คือ จากบ้านถึงโรงเรียน และจากโรงเรียนถึงบ้าน ซึ่งวิธีการที่ครูและผู้ปกครองจะติดต่อกันอาจทำได้โดย

1. การเยี่ยมเยียนโดยไม่ตั้งใจตอนเช้าเวลาที่ผู้ปกครองมาส่งเด็ก ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
2. การที่ครูไปเยี่ยมบ้านเด็กและผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูทราบสภาพของครอบครัวเด็ก สร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครองและเด็ก

3. ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียนควรทำตอนนำเด็กมาฝากใหม่ ๆ เพราะเด็กยังไม่คุ้นกับโรงเรียน

4. การจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5. การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

6. การสนทนาทางโทรศัพท์ เพราะการปรึกษาทางโทรศัพท์สามารถขจัดเขยื้อมเยื้อนได้

มอริสัน (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 ข : 33-34 ; อ้างอิงจาก Morrison, 2000 : 365-364) กล่าวถึงวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า ครูสามารถจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้ 4 วิธีคือ

1. วิธีให้มีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นวิธีที่มุ่งให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตามความสามารถของผู้ปกครองเอง เช่น การเป็นผู้ช่วยครู การเป็นพี่เลี้ยงเด็ก การหาทุน

2. วิธีการให้มีส่วนร่วมโดยเน้นกระบวนการ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเป็นผู้ให้แนวคิด เสนอแนะการจัดการศึกษา เช่น การวางแผนหลักสูตร การจัดเลือกตำรา เป็นต้น

3. วิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นการพัฒนาเป็นการมีส่วนร่วม ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพครอบครัวเป็นหลัก เป็นประโยชน์กับผู้ปกครองโดยตรงเพราะผู้ปกครองที่เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ และวิธีการปฏิบัติที่เป็นการสร้างสรรค์ครอบครัว

4. วิธีการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ คือ การประมวลวิธีการดังกล่าวข้างต้น มาประสานกันโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมของโรงเรียน

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นกิจกรรมหรือวิธีการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือสนับสนุน ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กร่วมกับทางโรงเรียน ทั้งที่บ้านและโรงเรียนด้วยความเต็มใจและสมัครใจโดยอาจจะเข้าร่วมในลักษณะการเป็นผู้ช่วยครูอาสาสมัครช่วยดูแลเด็กเป็นวิทยากร ร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การเข้าร่วมประชุมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ

2.4 บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อเด็กด้านการเรียนรู้และการพัฒนาการ การที่เด็กไปโรงเรียนเด็กยังคงอยู่ภายใต้บริบทของผู้ปกครอง ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทางบ้าน การดูแลการกระทำและปัญหาต่าง ๆ ของผู้ปกครองเด็กมีส่วนรับรู้หากผู้ปกครองเข้าใจ และใช้วิธีการเลี้ยงดูที่ถูกต้องย่อมเกิดผลดีกับเด็ก ซึ่งนักการศึกษาได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครอง ไว้ดังนี้

อารี รังสินันท์ (2524 : 165-177) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในฐานะของผู้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กไว้ดังนี้

1. การเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตในสังคมโดยตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่น ไม่ว่าพ่อแม่จะจนหรือรวย ตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ให้เด็ก อย่างเพียงพอ
2. การอบรมและการให้การศึกษาเบื้องต้น ได้แก่ การอบรมให้เด็กรู้จักระเบียบของสังคม วัฒนธรรม ให้เด็กสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ การปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี การปลูกฝังมารยาท และเจตคติที่ดีให้กับเด็ก
3. การส่งเสริมความสนใจของลูก เด็กวัยนี้มีความสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยจัดหาอุปกรณ์ที่ลูกมีความสนใจ เช่น อุปกรณ์ระบายสี หนังสือนิทาน เครื่องเล่นที่เหมาะสมหรือพาไปทัศนศึกษา
4. การส่งเสริมทางสติปัญญา โดยส่งเสริมความคิดและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะทางภาษา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป
5. การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม อบรมให้เข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีไทย เพื่อให้เด็กได้รู้จักคุณค่ามรดกวัฒนธรรมไทย

อรุณี หรดาล (2536 : 55-68) กล่าวถึงบทบาทผู้ปกครองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองมีบทบาทในฐานะผู้ร่วมกิจกรรมในสถานศึกษา กิจกรรมที่สำคัญที่ผู้ปกครองควรหาโอกาสเข้าร่วมกับสถานศึกษา ได้แก่ กิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
2. ผู้ปกครองมีบทบาทในฐานะเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน สนทนากับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากโรงเรียน กระตุ้นหรือเตือนให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ครูได้มอบหมาย รวมทั้งคอยแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ
3. ผู้ปกครองมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยเหลือและสนับสนุน ได้แก่ การช่วยเหลือในเรื่องของวัสดุสิ่งของ ทรัพย์สิน แรงงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำ และการเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ

พัชรีย์ สวนแก้ว (2536 : 56) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ดังนี้

1. ในฐานะเป็นครูของลูกหลาน โดยปกติพ่อแม่ ผู้ปกครองคือครูคนแรกของลูก ด้วยการเริ่มจากการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นตัวแทน การปลูกฝังค่านิยมและเจตคติต่าง ๆ การอบรมสั่งสอนนี้เริ่มตั้งแต่เด็กยังไม่เข้าโรงเรียนจนกระทั่งเข้าไปในโรงเรียน มีความก้าวหน้าทางการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ผู้ปกครองสามารถที่จะเลือกใช้ความรู้ต่าง ๆ มาจัดสอนให้กับเด็กให้เด็กมีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเรียนรู้ต่อไป
2. ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้ปกครองบางคนมีความรู้ความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เช่น สถาปนิก นักธุรกิจ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งทางโรงเรียนอาจจะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน
3. ในฐานะอาสาสมัครของโรงเรียน ซึ่งอาจจะเป็นผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงาน ทางโรงเรียนขอความร่วมมือให้มาช่วยกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน
4. ในฐานะผู้กำหนดวัตถุประสงค์ ในบางครั้งผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของโรงเรียน การดำเนินงานโดยเฉพาะโรงเรียนในชุมชนนั้น จะมีการบริการงาน โดยเฉพาะโรงเรียนมีคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรในโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และตัวแทนของผู้ปกครองซึ่งคณะกรรมการเหล่านี้จะเป็นผู้ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอันจะส่งผลต่อเด็กโดยตรง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 ก : 20-21) กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูเด็ก 3 ประการ คือ

1. ผู้ให้การเลี้ยงดูเพื่อเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจที่ดีให้กับเด็ก ดังนี้
 - 1.1 เสริมสร้างความแข็งแรงและสุขภาพร่างกายที่ดี ด้วยการ
 - ให้อาหาร
 - ให้ออกกำลังกาย
 - ให้มีภูมิคุ้มกัน
 - ให้การรักษา
 - ให้ความเป็นอยู่ที่ดี
 - ให้การป้องกันอุบัติเหตุ
 - 1.2 สร้างสุขภาพจิตที่ดีด้วย
 - ให้ความรักความอบอุ่น
 - สร้างความเป็นสมาชิกที่ดี
 - สร้างความมั่นใจให้กับเด็ก
2. ผู้ให้การศึกษาเบื้องต้น ด้วยการสอนและการฝึกแก่เด็ก
 - 2.1 สร้างเสริมนิสัยที่ดี
 - สร้างความมีวินัย
 - สร้างมารยาททางสังคม
 - สร้างความรักในขนบธรรมเนียมประเพณี
 - สร้างความรักแก่สังคม
 - 2.2 สอนอบรมเพื่อแก่นิสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
3. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังกล่าวแล้วว่า พ่อแม่ไม่ใช่เฉพาะผู้เลี้ยงให้เด็กเจริญเติบโต เป็นผู้สั่งสอนเท่านั้น แต่พ่อแม่ต้องเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เด็กได้เรียนรู้โดย
 - 3.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ตามวัย จากการเล่น การคิด
 - 3.2 การกระทำตนและครอบครัวยเป็นตัวอย่างการเรียนรู้ของเด็ก
 - 3.3 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สรุปได้ว่า พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องรับบทบาทหน้าที่ของคนที่พัฒนาเด็ก ด้วยการอบรมเลี้ยงดู การเป็นแบบอย่างที่ดีและเมื่อเด็กเริ่มปรับตัวเข้ากับสังคม ผู้ปกครองควรเพิ่มบทบาทของตนในฐานะผู้ร่วมกิจกรรม ผู้ส่งเสริมประสบการณ์ และความรู้ให้กับเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน บทบาทผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียนตามกำลังและความสามารถ เพราะผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของเด็ก ต้องมีหน้าที่ ตอบสนองความต้องการทางกาย อารมณ์และสังคมและเด็ก พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก อิทธิพลหรือ การส่งเสริม สนับสนุนของครอบครัวที่มีต่อเด็ก จะส่งผลกระทบยาวตลอดชีวิตให้เด็กเติบโต เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม และประเทศชาติต่อไป

2.5 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นสถาบันพัฒนาคน เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน โรงเรียนจึง มีหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเตรียมสมาชิกของสังคม ให้เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ ดังนั้นบ้านและ ชุมชน จึงมีบทบาทที่สำคัญเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน และมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

แฮมมอนด์และคนอื่นๆ (พัชรีย์ สอนแก้ว, 2536 : 65-66 ; อ้างอิงจาก Hammond and others.1979 : 48-50) ได้เสนอวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนควรจัดขึ้นได้แก่

1. การจัดประชุมหรือการจัดพบผู้ปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
2. จัดให้มีการสนทนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้ปกครองเกี่ยวกับอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการของ เด็กและปัญหาต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย
3. จัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม โดยผู้ปกครองและครูอาจจะให้มีการพบปะเป็นครั้งคราวเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. จัดให้มีการพบผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเตรียมของเล่นให้กับเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความรู้ และมีความสามารถในการทำเครื่องเล่นง่าย ๆ ไปเล่นกับเด็กที่บ้านโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
5. จัดให้มีการติดต่อกับผู้ปกครองเป็นการส่วนตัว เช่น การสนทนาทางโทรศัพท์ ครูไป เยี่ยมบ้านเด็ก การติดต่อกันทางจดหมาย ฯลฯ
6. การจดบันทึกภายหลังการพูดคุยหรือการพบปะ ครูควรมีการจดบันทึกเพื่อเป็นข้อมูล
7. การให้คำแนะนำในการสังเกตเด็ก
8. การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน

ซัมสัน และยอนเน (ชมแข พงษ์เจริญ, 2542 : 43 ; อ้างอิงจาก Sumption and Yvonne . 1996 : 36-40) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ในการจัดการศึกษาคือการที่ผู้ปกครอง หรือ ประชาชนมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็น การตัดสินใจและแรงงาน และเวลาให้ โรงเรียน ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน การแก้ปัญหา พัฒนา และสนับสนุน ด้านการเงิน การประเมินผลการทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ คือ การมีส่วนร่วมอย่างอิสระ มีส่วนร่วมอย่างไม่มี กฎระเบียบประเพณีและข้อตกลงรองรับ การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ โดยปัจเจกบุคคลคือ การเกี่ยวข้อง เฉพาะคราวเช่น ในฐานะผู้ชำนาญพิเศษในสาขาอาชีพ
2. การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ คือ การมีส่วนร่วมโดยมีกฎหมาย ระเบียบประเพณี และข้อตกลงร่วมกัน การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ คือ ปัจเจกบุคคล เช่น การได้รับเลือกเป็นตัวแทน และ เกี่ยวข้องโดยตรง การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการโดยกลุ่มบุคคลเช่น สมาคมผู้ปกครองและครู

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 ข : 34-36) กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานในการจัดกิจกรรม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน กิจกรรมการฝึกอบรม เป็นต้น
2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนากันอย่างเปิดเผย เช่น การประชุมปรึกษา เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ จะเน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โฮมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน
4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงชั้นเรียน ทั้งเป็นผู้สอนเป็นผู้ช่วยครู ตลอดถึงเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน
5. กิจกรรมบริการ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคม และครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์แลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผู้ปกครองเหลือใช้
6. กิจกรรมการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูงที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม คือ การวางแผนนโยบายโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

มณฑิยา ทุมพันธ์ (2546 : 15) ได้กล่าวถึง หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม นั้น มีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับทางโรงเรียนว่าจะเลือกกิจกรรมใด จึงจะเหมาะสมกับสภาพของสังคม ครอบครัว เจตคติและความเชื่อของผู้ปกครอง ซึ่งทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมประกอบกัน เพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเลือก และเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายขึ้น

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านนั้น สามารถทำได้โดยการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการประชุม และการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน โดยในการจัดกิจกรรมให้กับผู้ปกครอง จะต้องมีการที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

รัชณี รัตน (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบกันภายในกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวคนธ์ สาเอี่ยม (2537 : 100) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกประเภทของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองส่งเสริมด้วยกิจกรรมอิสระในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน ปรากฏว่ากลุ่มทดลองที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมชุดส่งเสริมความรู้ มีความสามารถในการจำแนกประเภทสูงกว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองส่งเสริมด้วยกิจกรรมอิสระในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กฤษฎณี ภูพัฒน์ (2538 : 8) ได้เปรียบเทียบวินัยในตนเองระหว่างเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้ผู้ปกครอง ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันกับเด็กปฐมวัย กับที่ผู้ปกครองใช้ชุดกิจกรรมตามปกติในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี 60 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลสามเสน เป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ผลปรากฏว่า เด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มมีวินัยสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เกิล (Gail. 1981 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยใช้ชื่อโครงการว่า Mother Start ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้พ่อแม่มีความรู้สึกรู้ว่าตนเป็นผู้มีอิทธิพลสำคัญต่อการเรียนของลูก โดยให้ชื่อโครงการว่า Home Visiting ใช้เวลา 3 ปี โดยให้ครูที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับทารกและเตรียมอนุบาล 6 คน ออกไปเยี่ยมแม่ 11 คน ซึ่งมีลูกระหว่าง 2-3 ปี กิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้ เมื่อคณะกรรมการออกไปเยี่ยมแม่ที่บ้านก็จะพูดคุยกับแม่ เกี่ยวกับการเลี้ยงดู และแนะนำให้แม่ใช้ภาษาที่ถูกต้องกับลูก จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมโดยให้แม่ มีส่วนร่วมด้วยและให้หนังสือและวัสดุต่าง ๆ เช่น ดินน้ำมัน กระดาษสี ไม้ให้แม่เล่นกับลูกที่บ้าน นอกจากนี้เมื่อมีโอกาสจะเชิญแม่มาเยี่ยมที่โรงเรียน เพื่อให้แม่มีโอกาสร่วมทำงานกับลูกในห้องเรียน และให้แม่มีส่วนร่วมรับผิดชอบ กิจกรรมที่จัดในโรงเรียน เช่น ช่วยหาเงิน สนับสนุนกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เป็นต้น ผลการศึกษาของสรุปได้ว่า การจัดโปรแกรมให้ความรู้ด้วยวิธีการเยี่ยมบ้าน มีผลเป็นอย่างมากในการช่วยให้พ่อแม่และลูกมีสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

ปารองโต (parenteau.1990 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ของผู้ปกครองเด็ก และการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ในการให้การศึกษาเด็กที่มีผลต่อพัฒนาการรู้หนังสือ โดยผู้วิจัยได้ผลิตเอกสารเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านเขียนให้กับลูก ผลการศึกษา พบว่า เด็กที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีผลการทดสอบสูงกว่าเด็กกลุ่มควบคุม ทั้งในด้านการอ่านและการเขียนซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสอนการกระตุ้น การสนับสนุน และการให้คำชม มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา และยังชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อพัฒนาการรู้หนังสือ และการประสบความสำเร็จของเด็กในการเรียนที่โรงเรียน

ดุมัส (Dumas. 1991 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติกับการทำงานร่วมกัน การติดต่อสื่อสาร และความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง สรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าระดับการติดต่อสื่อสารของครูกับผู้ปกครอง และระดับการปฏิบัติของผู้ปกครอง จะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการอ่านที่เพิ่มขึ้นแต่การให้ความรู้ผู้ปกครองก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้หลักสูตรการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

คราวว์ (Crowe. 2000 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อเป็นเครื่องมือให้ความช่วยเหลือ ในการเรียนของเด็กอย่างมีคุณภาพ โดยได้ทดลองศึกษาการติดต่อสื่อสารระหว่างพ่อแม่กับทางโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ กลุ่มพ่อแม่ที่มีรายได้ต่ำกว่ากลุ่มพ่อแม่ที่มีรายได้สูง พบว่า การติดต่อสื่อสาร ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสำเร็จทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย การแสดงออกเพิ่มศักยภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ด้านสังคม การร่วมมือกับทางโรงเรียน เปิดโอกาสให้พ่อแม่ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนของลูก

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็น การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น หรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีความหมายและความสำคัญมาก ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชนต้องมาดำเนินงานและทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อหาทางพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีหลายรูปแบบ ทางโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการกิจกรรมที่จัด จะต้องทำให้ผู้ปกครองเกิดความภาคภูมิใจ และเต็มใจที่จะ ช่วยเหลือกิจกรรมของทางโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่

3.1 ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่

สุนทร โคตรบรรเทา (2530 : 20) ได้กล่าวถึงความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ระดับ วิธีการ ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ไม่จำเป็นที่จะเป็นการเพิ่มหรือทดแทนการศึกษาที่เริ่มต้นในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย การเป็นช่างฝึกหัด ซึ่งบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ได้พัฒนาความสามารถเพิ่มพูนความรู้

คณะกรรมการการอำนวยการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลาย ที่จัดขึ้นให้แก่ประชาชน ที่พ้นเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา การศึกษาในโรงเรียนปกติ (วิไล ตั้งสมจิตร. 2531: 8)

อุดม เชยกิจวงศ์ (2534 : 15-16) ได้ให้คำจำกัดความการศึกษาผู้ใหญ่ โดยได้ยกมาจาก ข้อตกลงการประชุมระหว่างประเทศ เรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ที่เมืองนิวแฮมเชียร์ว่าคือ กระบวนการซึ่งบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนภาคปกติ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดและทำเป็นขั้นตอนไว้แล้ว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความซาบซึ้งและทัศนคติหรือเพื่อให้เข้าใจและสามารถแก้ปัญหาของตนเองหรือชุมชน

สุจินตรา จันทรมณี (2535 : 23) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา นอกกระบบโรงเรียน แต่การศึกษาใหญ่นั้นเน้นผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก ผู้ใหญ่ในที่นี้คือ บุคคลที่พ้นเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ถูกต้อง และให้มีความชำนาญ ในการประกอบอาชีพตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นิตยา ไสงาม (2543 : 30) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการทางการศึกษาของผู้ใหญ่หรือบุคคลในวัยทำงาน เพื่อพัฒนาตนเองและเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตด้วยวิธีการเพิ่มทักษะความรู้หรือประสบการณ์ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานทางการศึกษาหรือศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ไลแมน ไบรสัน (Lyman Bryson) ได้อธิบายว่า การศึกษาผู้ใหญ่ คือ กิจกรรมทุกประเภท ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งตอบสนองความต้องการทางการศึกษาของบุคคลที่อยู่ในวัยทำงาน (สุจิต ศิลารักษ์. 2527 : 7)

จากความหมายของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ โดยกิจกรรมมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่

การจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการให้ความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลง พัฒนาพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายและมีประสิทธิภาพการสอนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ย่อมมีความแตกต่างจากการสอนเด็ก ผู้สอนจำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยศึกษาประสบการณ์และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนแล้วส่งเสริมให้นำความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการคิดเห็นและความต้องการของเขามีความหมาย มีความสำคัญ ตระหนักที่จะแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาชีวิต การงานและอาชีพ เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ครูผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และกระบวนการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 12-13)

วัตสัน (Watson) ได้รวบรวมและขยายความเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยเขียนไว้ในหนังสือ "What do we know about learning" รวมด้วยกันมี 13 ข้อ ดังนี้ (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2534 : 133-134)

1. พฤติกรรมที่ได้รับการฝึกฝน ยกย่องชมเชย (Reinforcement) จะช่วยให้พฤติกรรมนั้นเกิดซ้ำอีก
2. แรงผลักดันที่ได้ผลในการเรียนรู้จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิด คือ ยกย่องหรือชมเชยทันทีที่พฤติกรรมเกิดขึ้น ถือว่าจะให้แรงผลักดัน หลังจากพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นนานแล้ว
3. การฝึกฝนทำกิจกรรมนั้นซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนก้าวหน้าในการเรียนนั้นยังไม่พอ ต้องให้ผู้เรียนนั้นทราบและเข้าใจในการประเมินตนเองว่าก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ด้วยซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนก้าวหน้าได้ดี
4. การชมเชยหรือการลงโทษผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น จะมีผลตรงข้ามกับการให้รางวัล คือ อาจเกิดพฤติกรรมตอบสนองตามที่ผู้สอนต้องการ หรือไม่ต้องการก็ได้ ทั้งยังกลับทำลายบรรยากาศ หรือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนอาจหยุดเรียนไปเลย
5. ความพร้อม (Readiness) จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ผู้สอนจะต้องสร้างหรือคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความพร้อมทางสติปัญญา ความพร้อมในการเข้าใจและสนใจที่จะเรียน ความพร้อมในด้านพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์เดิม
6. ความรู้สึกพอใจจากผลสำเร็จ เป็นแรงผลักดันที่มีผลต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจ และมีความเชื่อมั่นว่าสามารถที่จะเรียนต่อไปได้
7. ผู้เรียนจะตั้งใจเรียนดี ถ้ามีความหวังว่าเขาสามารถบรรลุเป้าหมายของเขาได้ ผู้สอนจะต้องไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนยากเกินไปจนหมดหวัง หรือง่ายเกินไปจนไม่เห็นความสำคัญ
8. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น ความล้มเหลวในการเรียน เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าผู้สอนจะต้องช่วยสร้างความสำเร็จในการเรียนขั้นต้นให้แก่ผู้เรียน โดยการเริ่มต้นจากสิ่งที่ย่างไปหายาก
9. การสร้างความคิดรวบยอด (Concept) จำเป็นต้องยกตัวอย่างมาก ๆ หลาย ๆ ด้าน และพยายามให้เข้ากับประสบการณ์เดิม จะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น
10. การทบทวนจะช่วยให้เกิดความทรงจำ ผู้สอนควรจัดให้มีการทบทวนเป็นขั้นตอนหรือทบทวนทันทีหลังจากจบเรื่องหนึ่ง ๆ จะช่วยให้เกิดความทรงจำและกันลืมได้ดีขึ้น
11. ความรู้ใหม่ ๆ ที่เข้ากับทัศนคติ ค่านิยมหรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว
12. การสอนในสิ่งที่มีความต้องการของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันทีจะมีผลทางการเรียนรู้มาก
13. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนเป้าหมายการศึกษา และมีเครื่องมือสามารถที่จะประเมินผลตนเองว่าได้ก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายมากน้อยเพียงใด จะช่วยให้การเรียนรู้ราบรื่นและสะดวกขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าผู้ใหญ่มีประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ และวางแผนในการเรียนรู้โดยอาศัยความพร้อมในร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่มากกว่าเด็ก ผู้ใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการที่จะรับรู้แตกต่างกัน ไม่ชอบการบังคับ การเข้มงวดกวดขัน หรือการตำหนิ แต่ชอบการแนะนำมากกว่าการสอน ผู้ใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้จึงเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์เดิมที่มีความหมายอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้ประสบการณ์ใหม่มีความหมายมากขึ้น

โนลส์ (สุวัจน์ วัฒนวงศ์. 2541 : 24-25 ; อ้างอิงจาก Knowles.1978. *The Adult Learner : A Neglected Species*. P . 31) ได้สรุปพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern Adult Learning Theory) ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ความต้องการและความสนใจ (Need and Interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากว่าตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมาเขาจะเกิดความพึงพอใจเพราะฉะนั้นควรมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลายเพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วย

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ใหญ่ (Life Situation) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life - Centered) ดังนั้นการจัดการเรียนที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญมิใช่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียด ว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self - Directing) ความต้องการที่มีอยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่นั้นก็คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะนำตนเอง เพราะฉะนั้น บทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการ สืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual Inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่า เขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคลเมื่ออายุเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น การให้ความรู้ผู้ใหญ่จะต้องเตรียมการในด้านนี้เป็นอย่างดี เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Place of Learning)

เพราะฉะนั้น ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้กับผู้ใหญ่ที่เข้ามาเรียนรู้นี้ทั้งนี้ครูควรได้คำนึงถึงเงื่อนไข หรือสภาวะการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สอนในสิ่งที่เขาสนใจหรือต้องการจะเรียนรู้ เขาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้ใหญ่ที่เคยผ่านมาคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และควรให้ผู้ใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ผู้ใหญ่ส่วนมากมักจะมีการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem - Centered) ซึ่งต่างจากเด็ก ที่จะได้รับการวางเงื่อนไขให้รับการเรียนรู้ ในลักษณะของการยึดเอาเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject - Centered) ความแตกต่างที่เห็นได้ชัด เป็นผลลัพธ์จากความแตกต่างการเห็นคุณค่าของเวลานั้นเอง เด็กจะเรียนรู้โดยเห็นว่าการนำเอาความรู้ไปใช้สอยให้เกิดประโยชน์นั้น อาจจะเลื่อนหรือผัดผ่อนไปก่อนก็ได้ เช่น เด็ก ๆ จะเรียนเพื่อที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือสอบเข้าทำงาน ตรงกันข้ามกับผู้ใหญ่เข้ามาเรียนและยังเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาที่เขาขาดความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาปัจจุบัน ดังนั้นผู้ใหญ่จึงต้องหาความรู้ที่จะนำไปใช้ในอนาคตก่อนใกล้หรือโดยเร็วที่สุด ซึ่งหมายความว่าต้องการนำเอาไปใช้อย่างปัจจุบันทันทีทันใด ดังนั้นผู้ใหญ่จึงต้องการได้รับการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

3.3 ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ออเออร์บาด (Auerbac. 1968 : 35-36) ได้กล่าวถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ปกครองซึ่งถือว่าเป็นผู้ใหญ่ ไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้ได้
2. ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะเรียนรู้
3. ผู้ปกครองเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสิ่งที่เขาสนใจ
4. การเรียนรู้จะมีความหมายมากที่สุดถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้นั้น เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว
5. ผู้ปกครองจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด ถ้าเขามีอิสระที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ด้วยตัวเขาเอง
6. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการให้ประสบการณ์ทางอารมณ์มากเท่า ๆ กับการให้

ประสบการณ์ทางสติปัญญา

7. ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้
8. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการให้พื้นฐานของประสบการณ์ใหม่แก่ผู้ปกครอง

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความแตกต่างกับการเรียนรู้ของเด็ก มีหลักทางจิตวิทยาดังนี้

(เชียร์ศรี วิวิธสิริ. 2534 : 135)

1. การเข้าใจตนเอง ผู้ใหญ่มีความรู้สึกว่าตนเองมิใช่เด็ก ผู้ใหญ่ต้องการฐานะใหม่ในสายตาของตนเองและผู้อื่นว่าตนเป็นผู้รู้จักเหตุผล และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง นำตนเองได้ ดังนั้นผู้ใหญ่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนด้วยความยกย่องนับถือและมีความเป็นอิสระ

2. ประสบการณ์ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์หลายด้านที่สะสมมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ ผู้ใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ จึงเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงทำให้ประสบการณ์ใหม่มีความหมายมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ใหญ่มีความพร้อมทางการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้ใหญ่พร้อมและเต็มใจที่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด ถ้าได้เรียนในสิ่งที่มีประโยชน์ และมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ฉะนั้นสิ่งที่สอนจะต้องให้เกิดประโยชน์ และตรงกับความต้องการจึงจะทำให้ผู้ใหญ่พร้อมและเต็มใจที่จะเรียนรู้

3.4 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จนได้ข้อสรุปที่แน่นอนว่า ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ นิตยา โสงาม. (2543 : 35) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้แต่ ผู้ใหญ่มีความสนใจ และมีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างไปจากเด็กเป็นอันมาก ดังนั้นพอสรุปหลักการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับผู้ใหญ่ไว้ 6 ประการดังนี้

1. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้เมื่อเขามีความพร้อมที่จะเรียน มีความสนใจและความต้องการที่จะเรียน เฉพาะสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของพวกเขา
2. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นตัวนำ และเป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่การทำความเข้าใจในประสบการณ์ ใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้
3. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีในสภาพบรรยากาศการเรียน การสอนที่เป็นกันเอง
4. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีในสภาพบรรยากาศการเรียนที่เป็นลักษณะของความร่วมมือกันและการมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น
5. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีโดยการฝึกปฏิบัติ
6. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีในขั้นต่อไปก็เมื่อเขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในขั้นแรก ๆ

และสุวัณห์ วัฒนวงศ์. (2541:21) กล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อ

1. ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
2. ได้รับการสนใจและมองเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน
3. สิ่งที่ยเรียนนั้นสนองตอบต่อความต้องการของตน
4. สิ่งที่ยเรียนนั้นสนองความรู้และประสบการณ์ที่มี
5. สิ่งที่ยเรียนนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันที
6. ผู้เรียนกับผู้สอนมีความเข้าใจกันให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ
7. ผู้เรียนมีความพอใจที่จะเรียน
8. การเรียนใช้ปัญหาที่พบจริงในชีวิต เรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด
10. มีวิธีการเรียนที่แตกต่างกันผู้สอนควรใช้วิธีการสอนหลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน

จากหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้และสามารถเรียนรู้ได้ดีเมื่อเขาได้เรียนในสิ่งที่เขาต้องการ ได้มีการฝึกปฏิบัติ ใช้ประสบการณ์เดิมที่เขาเป็นตัวนำ และใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ณัติวุฒิ ธรรมกุลมณฑล (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาด้านองค์ประกอบแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทการศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่จบชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น กับที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายถึงอนุปริญญา มีระดับแรงจูงใจ ในการเข้าเรียนสูงกว่านักศึกษาที่จบปริญญาตรีขึ้นไป สำหรับนักศึกษาที่ประกอบอาชีพในระดับช่างฝีมือ มีระดับแรงจูงใจในการเข้าเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขายบริการและอาชีพระดับช่างฝีมือมีระดับแรงจูงใจในการเข้าเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ และนักศึกษาที่ประกอบอาชีพระดับวิชาชีพพอใจเพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจในชีวิตประจำวัน เพื่อต้องการเป็นพ่อแม่ที่ดี เพื่อหางานใหม่ เพื่อต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรเพื่อต้องการเข้าใจปัญหาสังคม ต้องการรู้จักเป็นเจ้าของ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัวและเพื่อยกระดับการศึกษา ความต้องการเหล่านี้มีความสำคัญเรียงตามลำดับดังกล่าว

ภานุมาศ คงสุวรรณ (2542 : 114-115) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการพัฒนาสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในศูนย์ชุมชนบำบัดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี มีกลุ่มตัวอย่าง 121 คน ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง พบว่า ด้านการศึกษาสายสามัญ นักศึกษาเห็นว่า เนื้อหาในหลักสูตรเหมาะสมกับการเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เหมาะสมกับระยะเวลาที่เรียนนักศึกษาต้องการเรียนโดยใช้หลายวิธี สถานที่ใช้เรียนเหมาะสมและนักศึกษามีการใช้บริการห้องสมุด นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเรียนในวันอาทิตย์ ช่วงเวลา 9.00 - 12.00 น.

ด้านการศึกษายาอาชีพ นักศึกษาเห็นว่าเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม และสามารถนำวิชาชีพไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ วิชาชีพที่ต้องการเรียน คือ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ต้องการเรียนวันจันทร์ - ศุกร์ ช่วงเวลา 9.00 - 12.00 น. และได้มีการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮูล (แก้วใจ นิราษ. 2542 : 38 ; อ้างอิงจาก Houle. 1961. *The Inquiring Mind*. P. 16-25) ได้ทำการศึกษา ถึงสาเหตุที่นักศึกษาผู้ใหญ่เข้าศึกษาต่อ ในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยชิคาโก ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีเป้าหมายของตนเองว่าเมื่อเข้าร่วมโครงการ เพราะคิดว่าสามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของตนเองเพื่อมุ่งกิจกรรม ก็เพราะต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมโดยมุ่งเน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์และการเรียนต้องได้รับความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ไปประกอบอาชีพ

ครอสและเวลเลย์ (Darkenwald & Merriam. 1985 : 128-130 ; อ้างอิงจาก Cross & Valley. 1982) ศึกษาเหตุผลการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ โดยแบ่งเหตุผลในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ ออกเป็น 9 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านส่วนตัว 3) ด้านชุมชน 4) ด้านศาสนา 5) ด้านสังคม 6) ด้านการหลีกเลี่ยงความจำเจ 7) ด้านการทำตามกฎระเบียบ 8) ด้านเพื่อทำหน้าที่ให้ดีขึ้น 9) ด้านเพื่อความรู้ในเชิงวัฒนธรรม สรุปผลของการศึกษาพบว่า สำหรับผู้ที่กำลังจะเข้าเรียนมีเหตุผลในการเข้าเรียนด้านชุมชน ด้านส่วนตัว และด้านเพื่อความรู้ในระดับสูงสุด และมีเหตุผลในการเข้าเรียนด้านสังคมและด้านการหนีจากสภาพจำเจ อยู่ในระดับต่ำสุดในเรื่องที่เกี่ยวข้อง พบว่า อายุ เพศ และ สถานภาพทางสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียน โดยเฉพาะด้านเพศพบว่า เพศหญิงให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านส่วนตัว ส่วนเพศชายให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านเพื่อทำหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้านศาสนา และด้านการหนีจากความจำเจ ด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุสูงให้ความสำคัญกับด้านส่วนตัว ด้านชุมชน และด้านความรู้เชิงวัฒนธรรม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่ พอสรุปได้ว่า ในการที่จะสนใจเรียนอะไรของผู้ใหญ่นั้น จะต้องมีความสนใจเป็นสาเหตุสำคัญในการเรียน โดยสาเหตุหรือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้ใหญ่ต้องการเรียนนั้นอาจจะแบ่งเป็นด้านกว้าง ๆ 3 ด้านดังนี้ คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการประกอบอาชีพ 3) ด้านสังคม เป็นสาเหตุสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของผู้ใหญ่ ซึ่งในการเรียนนั้น ผู้ใหญ่จะต้องการใช้เทคนิควิธีการในการเรียนที่หลากหลายวิธี ให้ผู้ใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และต้องจัดให้ตรงกับประสบการณ์เดิมของผู้ใหญ่ด้วยการเรียนจึงจะประสบผลสำเร็จได้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการสอน

4.1 ความหมายของการพัฒนาโปรแกรมการสอน

ดวงเดือน อ่อนน้อม และคนอื่น ๆ (2529 : 26) กล่าวถึง ความหมาย ของโปรแกรมการสอนว่า หมายถึง รายละเอียดของแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมาย หรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้ ซึ่งส่วนใหญ่รายละเอียดของโปรแกรมประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ลักษณะของโปรแกรม การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโปรแกรม วิธีการจัดกิจกรรม และการประเมินผล

จอยส์ และเวล (Joyce & weil.1980 : 124) กล่าวถึง การพัฒนาโปรแกรมการสอน ได้ดังนี้ โปรแกรมการสอน ต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นต้น

1. เมื่อพัฒนาโปรแกรมการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข

2. การพัฒนาโปรแกรมการสอน อาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

3. การพัฒนาโปรแกรมการสอน จะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ กล่าวคือถ้าผู้ใช้นำโปรแกรมการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลักจะทำให้เกิดผลสูงสุดแต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ถ้าเห็นว่าเหมาะสม

4.2 รูปแบบการจัดโปรแกรมการสอนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ไดมอนด์สโตน (Diamorndstone. 1980 : 27) นำเสนอรูปแบบการจัดประชุมปฏิบัติการสำหรับผู้ปกครองซึ่งมี 10 ขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจความต้องการพื้นฐาน
2. ประเมินก่อนการประชุม
3. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์
4. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน
5. ให้ความรู้
6. อภิปราย
7. ฝึกปฏิบัติ
8. วางแผนการติดตามผล
9. ประเมินผล
10. ติดตาม และประเมินผลหลังการประชุม

4.3 แนวทางดำเนินการการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 ข : 98-105) ได้กล่าวถึงการจัดโปรแกรมการศึกษาเป็นการกำหนดแนวปฏิบัติที่จะช่วยให้ผู้ปกครองบรรลุถึงความรู้ การปฏิบัติ หรือเจตคติที่ดีในการเลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วย การกำหนดผลลัพธ์ (Outcome) ที่เป็นเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น

1. การกำหนดผลลัพธ์ของโปรแกรม มีลักษณะเช่นเดียวกับจุดประสงค์การเรียนการสอน ที่หมายถึง ข้อความหรือประโยคเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้ปกครองหลังจากผ่านโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ที่กำหนดแล้ว ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผู้จัดโปรแกรมต้องเขียนผลลัพธ์ที่ต้องการให้ชัดเจน

2. การกำหนดขอบเขตเรื่อง เรื่องที่จะกำหนดให้เป็นหัวข้อของการจัดการศึกษาดังมาจากปัญหาของเด็กหรือความต้องการของผู้ปกครอง แล้วนำมากำหนดเป็นเรื่องที่ต้องจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง บางเรื่อง อาจมีขอบเขตกว้างมากแต่บางเรื่อง อาจแคบและเจาะจง ดังนั้นในการจัดโปรแกรม จำเป็นต้องสร้างขอบเขตความกว้างลึกของเรื่องให้ชัดเจน

3. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ขึ้นอยู่กับความต้องการและความสนใจ บางโปรแกรมอาจเป็นรายบุคคล บางโปรแกรมอาจเป็นรายกลุ่ม ผู้จัดต้องรับทราบ และเลือกกลุ่มผู้ปกครองให้เป็นกลุ่มที่มีความสนใจและปัญหาใกล้เคียงกัน

4. การกำหนดตารางเวลา การจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ไม่มีกำหนดตารางเวลาตายตัวเนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ขึ้นอยู่กับนโยบายของโรงเรียน ความสนใจของผู้ปกครอง

5. การดำเนินการของโปรแกรม การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองมีหลายรูปแบบวิธีการ อาจเป็นทั้งการเข้าอบรม การประชุม การเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียน และการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่กำหนดไว้ แต่ความสำเร็จจะอยู่ที่การใช้ เทคนิคทางการศึกษาที่สามารถจูงใจให้ผู้ปกครองเข้าถึงการศึกษาที่กำหนด

6. การประเมินผล เป็นงานขั้นสุดท้ายของการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง เป็นขั้นตอนของการประเมินผลของการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองไปแล้วว่ามีผลอย่างไรบ้าง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่

4.4 การประเมินผลโปรแกรมการสอน

ไดมอนด์สโตน (Diamondstone, 1980:87) กล่าวถึง การประเมินผลโปรแกรมการสอนดังนี้ การประเมินโปรแกรมมีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมในด้านรูปแบบของโปรแกรมด้านประสิทธิภาพของโปรแกรม และผู้ดำเนินการประชุม การประเมินสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น ประเมินด้วยแบบสอบถาม แบบสำรวจ การสัมภาษณ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าโปรแกรมการสอน และการพัฒนาโปรแกรมการสอนนั้นจำเป็นต้องมีหลักการและทฤษฎีรองรับเพื่อให้เป็นโปรแกรมที่น่าเชื่อถือและมีคุณค่า ควรมีการสำรวจความต้องการเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะได้เป็นโปรแกรมที่มีประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ มีการกำหนดลักษณะของโปรแกรม คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม วิธีการ จัดกิจกรรม และการประเมินผลโปรแกรม และที่สำคัญก่อนที่จะนำโปรแกรมไปใช้อย่างแพร่หลาย ควรมีการวิจัยทดสอบเพื่อให้โปรแกรมนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปัทมศิริ ชีรานุกฤษ (2539 : 136-143) ได้พัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ตัวอย่างประชากรเป็นผู้ปกครอง เด็กอายุ 3-6 ปี 31 คน พบว่า หลังการทดลองการใช้โปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้ปกครองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินการใช้โปรแกรมในระดับมากที่สุด รวมถึงความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินการใช้โปรแกรมในระดับมาก

นิตยา ไสงาม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กอนุบาลในจังหวัดศรีสะเกษ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นตามความคาดหวังของผู้ปกครองเด็กอนุบาลในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองและลักษณะการจัดการศึกษาที่ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ในจังหวัดศรีสะเกษพึงประสงค์ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมี 4 ตอน จำนวน 65 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .94 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองจำนวน 400 คน จาก 11 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 373 ชุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏว่า ผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด การศึกษา หรืออาชีพใดต่างก็มีความคาดหวังในการที่จะได้รับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง สูงกว่าสภาพความเป็นจริง โดยในความคาดหวังมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย ซึ่งในด้านเชื้อชาตินั้นแตกต่างกันทั้งตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงส่วนในด้านระดับการศึกษา และอาชีพนั้นแตกต่างกันตามความคาดหวังและเมื่อดูความสัมพันธ์ ระหว่างสภาพความเป็นจริงกับความคาดหวัง พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ผู้ปกครองต้องการหรือคาดหวังที่จะได้รับการจัดศึกษาแต่ในขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็มีการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองเช่นเดียวกัน แต่จัดให้น้อยกว่าหรือต่ำกว่าที่ผู้ปกครองต้องการจึงทำให้มีความสัมพันธ์ต่ำ และการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับผู้ปกครอง ควรจัดในวันเสาร์ ใช้เวลาไม่เกิน 1 วัน เพราะวันอาทิตย์ผู้ปกครองจะใช้เวลาทำงานบ้านและพักผ่อน

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮูเปอร์ (Hooper.1994 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชั้นเรียน เกรด 1 โดยใช้กิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และสามารถนำไปใช้กับลูกที่บ้านได้ ผู้ปกครองและเด็กจะทำกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกันทุกวัน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ และผู้ปกครองมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็กมีความสามารถมากขึ้น และทั้งผู้ปกครองและเด็กได้รับบรรยากาศที่ดีขณะทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้โปรแกรมนี้อย่างช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้ปกครองและครูให้ดีขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น กล่าวได้ว่า การพัฒนาโปรแกรมการสอน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมได้ ซึ่งโปรแกรมแต่ละโปรแกรมที่สร้างขึ้นนั้นจะต้องมีหลักการและทฤษฎีรองรับ รวมถึงจะต้องมีการตรวจสอบโดยใช้สถานการณ์จริง หรือมีการทดลองโดยการทำวิจัยก่อนนำไปใช้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่านนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย บุคคลที่สำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้แก่ ผู้ปกครองเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและเป็นบุคคลที่เด็กรู้สึกไว้วางใจ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก และเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองนั้น แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การให้การศึกษาดังตรงและการให้การศึกษาดังอ้อม ซึ่งแต่ละรูปแบบก็มีหลากหลายกิจกรรมวิธีที่มีความแตกต่างและความเหมาะสมกับผู้ปกครองแตกต่างกันไปตามความต้องการและความสนใจที่จะรับรู้ความรู้จากทางโรงเรียน เช่น พิมพา ตานี (2540) ได้ศึกษาความต้องการในการร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองกับทางโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองต้องการติดต่อกับทางโรงเรียนโดยการให้ครูไปเยี่ยมบ้าน ต้องการติดต่อกับครูโดยตรงเพื่อปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการเรียนของเด็ก และต้องการให้ทางโรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้และบริการข่าวสารความรู้อื่น ๆ เพิ่มเติม นอกจากนั้นผู้ปกครองยังนับได้ว่าเป็นผู้ใหญ่ที่มีวิธีการเรียนรู้แตกต่างจากเด็ก ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองจึงต้องให้ตรงความต้องการ ความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสัมพันธ์กับประสบการณ์และแรงจูงใจของผู้ใหญ่ ซึ่งตรงตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุมผู้ปกครอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดูลูก กิจกรรมต่าง ๆ ย้อนนำประโยชน์มาสู่ตัวเด็ก ครู ผู้ปกครอง และโรงเรียน และที่สำคัญเด็กจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่พบว่าในการจัดบริการและพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มักจัดในรูปแบบโรงเรียน การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมนั้นยังมีอยู่น้อยมาก อีกทั้งงานวิจัยที่ทำกับผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นลักษณะชุดความรู้ให้ผู้ปกครองนำกลับไปใช้ที่บ้าน ขาดการแนะนำหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองไม่ได้รับการฝึกฝนที่เพียงพอ จึงก่อให้เกิดปัญหาในการนำไปใช้ปฏิบัติ เช่น การที่ไม่ยอมปฏิบัติตามชุดให้ความรู้ เพราะไม่มีความรู้ในการปฏิบัติ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาจึงนำมาสู่การสร้างและศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองในโปรแกรม มุ่งเน้นในเรื่องการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ การฝึกฝนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับลูกเมื่ออยู่ที่บ้านระหว่างผู้ปกครองและกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับครูอย่างต่อเนื่อง การวิจัยนี้เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรวมถึงมีเอกสารแนวทางการปฏิบัติการอ่านร่วมกับลูกที่บ้านมีการเยี่ยมบ้าน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโปรแกรมต้องการมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน และผู้ปกครองสามารถนำความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านไปประยุกต์ใช้กับเด็กที่บ้าน และเด็กคนอื่น ๆ ในสังคมได้ถูกต้องและเหมาะสมเป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือ

1. การกำหนดประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนชายหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนชายหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1. อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านด้วยความเต็มใจ
2. สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนได้
3. สามารถเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ตั้งแต่เริ่มจนจบ

การดำเนินการของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม ในสัปดาห์แรกจำนวนทั้งสิ้น 40 คน และมีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม ตั้งแต่เริ่มจนจบการดำเนินการของโปรแกรม จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า ได้แก่

1. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

1. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน

การสร้างโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน

1.2 สร้างกรอบแนวคิดของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่านประกอบด้วย

1.2.1 กำหนดแนวคิดและทฤษฎีของโปรแกรม

1.2.2 กำหนดหลักการของโปรแกรม

1.2.3 กำหนดลักษณะของโปรแกรม

1.2.4 กำหนดคุณสมบัติของผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม

1.2.5 กำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

1.2.6 กำหนดเนื้อหาของโปรแกรม

1.2.7 กำหนดการดำเนินการใช้โปรแกรม

1.2.8 กำหนดสื่อของโปรแกรม

1.2.9 กำหนดการประเมินผลโปรแกรม

1.3 การสร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน

1.3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีของการสร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลของ ปัทมศิริ ชีรานุรักษ์ (2539) นำมาเป็นแนวทางในการสร้างโครงสร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน โดยผู้วิจัยได้ปรับการใช้สื่อ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาของโปรแกรมและผู้ปกครอง โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย กิจกรรมทบทวน เกม ที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

1.3.2 สร้างเป็นกรอบความคิดของเนื้อหา ที่ต้องการให้ความรู้กับผู้ปกครองในแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน

1.3.3 กำหนดขั้นตอนการจัดโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่านได้

3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจ ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ และขั้นที่ 3 การสรุปผลงาน

1.3.4 เขียนแผนการดำเนินการใช้โปรแกรม รวมทั้งสิ้น 5 แผน

1.4 การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่านเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้ากับวิธีดำเนินการ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังนี้

อาจารย์ปัทมศิริ ชีรานุรักษ์

ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ดาร์วิน อุทัยพยัคฆ์

ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

อาจารย์กาญจนา สามเดี้ย

ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

นำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ดังนี้

1.4.1 แนวคิดของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่านโดยในการมุ่งใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรมนั้น ส่วนสำคัญน่าจะเป็นการให้ผู้ปกครองเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับเด็กก่อนที่จะเป็นประโยชน์ของผู้ปกครองตามมา ได้แก่ การมอบเกียรติบัตร มีอาหารว่าง ไม่เสียค่าใช้จ่าย

1.4.2 ควรเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของ "พฤติกรรมนิยตรการอ่านของเด็กปฐมวัย" ในโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน ควรระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบของนิยตรการอ่านของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมและสังเกตเด็กเพื่อใช้เป็นตัวกระตุ้นและเสริมแรงให้ผู้ปกครองปฏิบัติส่งเสริมเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.4.3 ควรปรับแผนการดำเนินการจากจัดกิจกรรมทั้งหมด 5 ครั้ง ให้เหลือ 4 ครั้งโดยในสัปดาห์ที่ 1 ให้รวมแผนที่ 1 กับแผนที่ 2 เข้าด้วยกันเพราะมีเนื้อหาและกิจกรรมไม่มากนักจะได้ไม่รบกวนเวลาของผู้ปกครองมากเกินไปซึ่งอาจจะทำให้ผู้ปกครองไม่มาร่วมกิจกรรมในโปรแกรมได้

1.5 นำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่านทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความชัดเจนของขั้นตอนการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองในสภาพจริง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน ไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี ของโรงเรียนชุมชนวัดจอกโก อำเภอสามพราน จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน โดยทดลองใช้แผนที่ 1 และแผนที่ 2 พบว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจในกิจกรรมของโปรแกรมทุกกิจกรรมโดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ตามฐานในแผนที่ 2 แต่ควรปรับปรุงสื่อประกอบแผนการดำเนินการของโปรแกรมบางชิ้น เช่น จากการใช้แผ่นใสประกอบการบรรยายเป็นป้ายนิเทศแทน เนื่องจากสถานที่ที่ใช้ในการประชุมเป็นห้องโถงมีแสงสว่างมาก ซึ่งทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถมองเห็นตัวหนังสือจากการฉายแผ่นใสได้

1.6 นำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่านที่ได้ เป็นเครื่องมือในการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่านโดยผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน

การสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน ใช้ทดสอบผู้ปกครองก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมนิยตรการอ่านและการสร้างแบบทดสอบจากเอกสารและงานวิจัยของ ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ (2539) ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538) ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542)

2.2 กำหนดจุดประสงค์ ของการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มียุทธศาสตร์การอ่าน

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก มีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ ตอบถูกให้ 1 คะแนนตอบผิดหรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน จำนวน 45 ข้อ แบบทดสอบประกอบด้วยเนื้อหาและจำนวนข้อดังต่อไปนี้

2.3.1 พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ

- ลักษณะพฤติกรรมนิสัยรักการอ่าน จำนวน 5 ข้อ
- ลักษณะการอ่าน จำนวน 5 ข้อ

2.3.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
จำนวน 20 ข้อ

- บทบาทในการให้ความรู้ จำนวน 5 ข้อ
- บทบาทในการเป็นตัวอย่าง จำนวน 5 ข้อ
- บทบาทในการเสริมแรง จำนวน 5 ข้อ
- บทบาทในการจัดสภาพแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ

2.3.3 แนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
จำนวน 15 ข้อ

- การเตรียมความพร้อมทางการอ่าน จำนวน 5 ข้อ
- การอ่านหนังสือให้ฟัง จำนวน 5 ข้อ
- การเล่านิทาน จำนวน 5 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ดังนี้

รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์จิตพรพรรณ ทองคำ ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี

อาจารย์สุทธาภา โชติประดิษฐ์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา

2.5 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ หรือ IOC ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 จึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด บุญญอนันตพงษ์, 2526 : 89) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ IOC เท่ากับ 0.67 - 1.00 และได้ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ คือ ให้เน้นตัวหนาที่ข้อความหรือขีดเส้นใต้ เช่น สำคัญที่สุด มากที่สุด ขยายความในข้อความตอบให้ชัดเจนมากขึ้น เป็นต้น

2.6 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนชุมชนวัดจโก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้ววิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อเพื่อหาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกโดยคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 45 ข้อ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 210)

จากผลการวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ พบว่า ข้อสอบที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาใช้กับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ .20 -.80 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ .20 -.67

2.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ที่ผ่านการวิเคราะห์ในข้อ 6 โดยใช้วิธีของ คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 198) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แล้วนำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่ได้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249) ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

เมื่อ	T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
	X	แทน	การใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
	T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
3. คัดเลือกผู้ปกครองตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเข้าร่วมโปรแกรม
4. ก่อนการทดลองผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านมาทดสอบกับผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

5. ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ระหว่างวันที่ 10 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2547 รวมจัดกิจกรรม 4 ครั้ง รวมเวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนในการทำกิจกรรมตามวัน และเวลา ดังนี้

ตาราง 2 กำหนดการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอน	กิจกรรม	สถานที่	จำนวน	ระยะเวลา
ขั้นที่ 1:การสร้างควมเข้าใจ	(แผนที่ 1 และ 2) 10 มกราคม 47			1 สัปดาห์
	1. การประชุมปฐมนิเทศครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรมบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่านและพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย	โรงเรียน	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง
ขั้นที่ 2:การปฏิบัติการ(1)	(แผนที่ 3) 17 มกราคม 47			4 สัปดาห์
	2. การประชุมการให้และแลกเปลี่ยนความรู้ในการเตรียมความพร้อมทางการอ่านและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง	โรงเรียน	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง
	3. การทำกิจกรรมร่วมกับลูก			
	3.1 แรลลีรักการอ่านสานสัมพันธ์	โรงเรียน	1 ครั้ง	
	3.2 ทำกิจกรรมในเอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน	บ้าน	4 ครั้ง	
	3.3 อ่านหนังสือร่วมกับลูก	บ้าน	ทุกวัน	
ขั้นที่ 2:การปฏิบัติการ(2)	(แผนที่ 4) 14 กุมภาพันธ์ 47			4 สัปดาห์
	4. การสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมที่บ้าน	โรงเรียน	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง
	5. การประชุม การให้และแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องการเล่านิทาน			
	6. การทำกิจกรรมร่วมกับลูก			
	6.1 นิทานพันทาง	โรงเรียน	1 ครั้ง	
	6.2 ทำกิจกรรมในเอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน	บ้าน	4 ครั้ง	
	6.3 อ่านหนังสือร่วมกับลูก	บ้าน	ทุกวัน	
ขั้นที่ 3:การสรุปผลงาน	(แผนที่ 5) 13 มีนาคม 47			1 สัปดาห์
	7. การสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมที่บ้าน	โรงเรียน	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง
	8. กิจกรรมการประชุม อภิปรายสรุปผล			

6. หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ผู้ปกครอง ทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อน เข้าร่วมโปรแกรม และนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบดังกล่าวเป็นคะแนนหลังการทดลอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลของการใช้โปรแกรม มีวิธีการดังนี้ คือตรวจให้คะแนนจากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านมาดำเนินการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิต ของคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ก่อนและหลังการดำเนินการใช้โปรแกรม โดยใช้ค่าแจกแจง t- แบบ Dependent samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต คำนวณจากสูตร (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527 : 149)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากสูตร (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527 : 164)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	แทน	จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขการอ่าน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 210)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยาก
	R	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

2.2 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขการอ่านโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 210-211)

$$D = \frac{R_U - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_U	แทน	จำนวนผู้ปกครองที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_L	แทน	จำนวนผู้ปกครองที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนรวมกัน

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัย
ให้มีนิสัยรักการอ่านโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2538 : 98) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ คือ สัดส่วนของคน ทำถูกกับคนทั้งหมด
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ คือ 1-p
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบ

2.4 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการ
ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน (บุญเชิด ภิญโญนนัดพงษ์. 2526 : 89)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การตรวจสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 104) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการใช้โปรแกรม
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการใช้โปรแกรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สัญลักษณ์ดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา ในการแจกแจงแบบ t
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

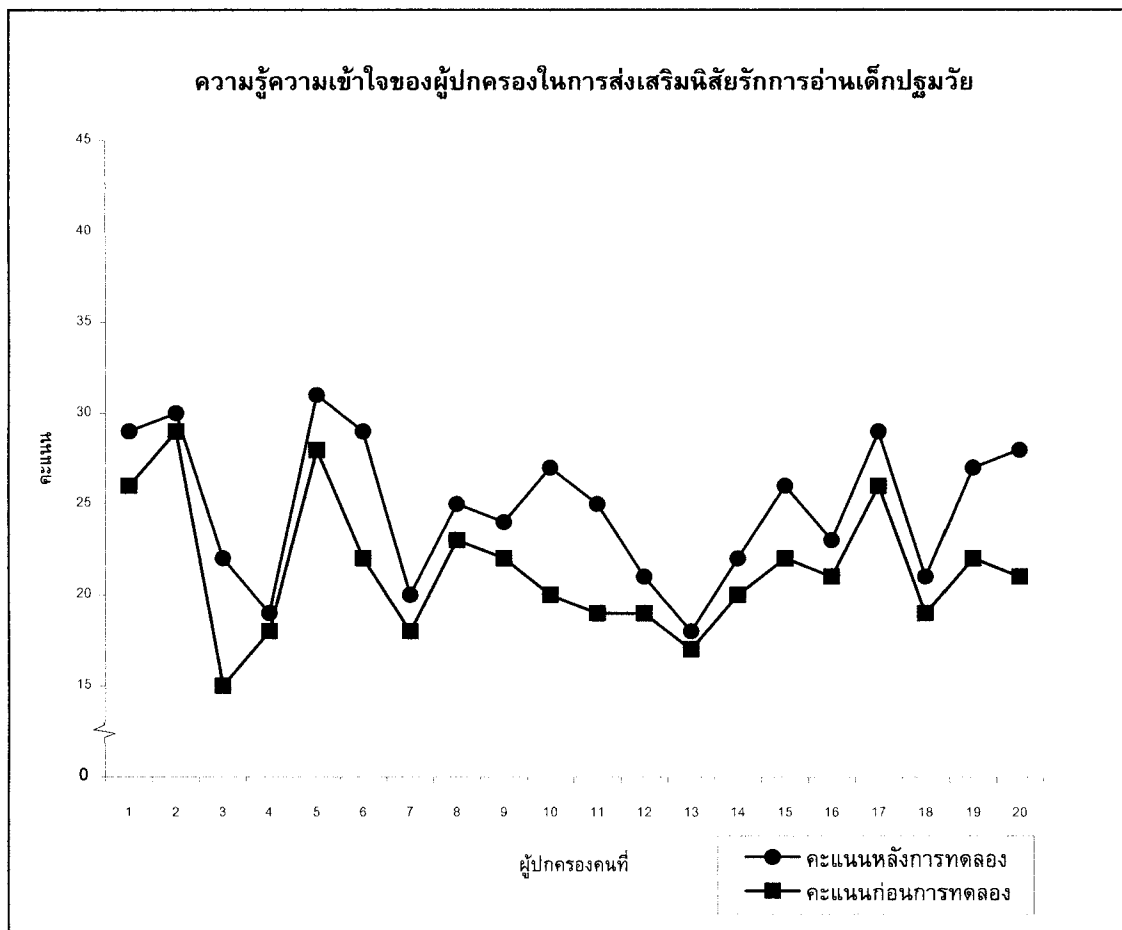
การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการทดลอง ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S	t
ก่อนการทดลอง	20	21.350	3.646	6.971**
หลังการทดลอง	20	24.800	3.914	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพประกอบ 2 กราฟเส้น (Line Graph) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

จากภาพประกอบ 2 พบว่า ผู้ปกครองที่ได้ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน สรุปสาระสำคัญและผลการวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้ปกครองที่ได้ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนชายหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีเขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนชายหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 20 คน ได้มาโดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1. อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่านด้วยความเต็มใจ
2. สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนได้
3. สามารถเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ตั้งแต่เริ่มจนจบ

การดำเนินการของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรม ในสัปดาห์แรกจำนวนทั้งสิ้น 40 คน และมีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม ตั้งแต่เริ่มจนจบการดำเนินการของโปรแกรม จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรี เขต 2
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน
3. คัดเลือกผู้ปกครองตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเข้าร่วมโปรแกรม
4. ก่อนการทดลองผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านมาทดสอบกับผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม
5. ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ระหว่างวันที่ 10 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2547 รวมจัดกิจกรรม 4 ครั้ง เป็นเวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์
6. หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ผู้ปกครองทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ และนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบดังกล่าวเป็นคะแนนหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมมินิรักการอ่านของเด็กปฐมวัย
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิต ของคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ก่อนและหลังการดำเนินการใช้โปรแกรม โดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent samples

สรุปผลการวิจัย

ผู้ปกครองที่ได้ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ที่พบว่า ผู้ปกครองที่ได้ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน สามารถส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านได้ อาจเป็นเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินการ และการประเมินผลที่ชัดเจน ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ปกครองได้บรรลุถึงความรู้ แนวการปฏิบัติ และเจตคติที่ดี ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านได้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 ข : 98)

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน เป็นการจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองควบคู่กับการปฏิบัติ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดกิจกรรมสิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมการให้ความรู้กับผู้ปกครอง โดยการใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การเชิญให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนให้มากที่สุด และร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ (วรนาท รักสกุลไทย. 2535 : 22) ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี คุ่มชัยกุล (2543 : 14) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมที่โรงเรียน จะต้องคำนึงถึงหลักการให้เกียรติและแสดงออกซึ่งเจตคติที่ดีต่อกัน ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกเชื่อมั่นในการให้ความร่วมมือ รวมถึงครูต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี

การสื่อสาร 2 ทางจะช่วยให้ครูและผู้ปกครองได้ปรับความคิดความเข้าใจและความคาดหวังให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมที่ราบรื่นและได้ความสำเร็จของการสร้างความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย จำเป็นต้องเกิดจากความตั้งใจจริงและแรงกล้าของครู ผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนที่นำไปสู่การพัฒนากิจกรรมและรูปแบบโดยต้องทำให้เป็น "พันธสัญญา" ที่ต้องทำให้สำเร็จ สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 ข : 45) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องสัมพันธ์กับผู้ปกครองได้ดี จะช่วยเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับโรงเรียน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครองจะช่วยนำไปสู่ความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโปรแกรม เข้าร่วมโปรแกรมด้วยความรู้สึกของความเป็นญาติเป็นเพื่อน และเมื่อผู้ปกครองได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้น จะช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วย ซึ่งในองค์ประกอบของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีของโปรแกรม แนวคิดที่สำคัญที่ผู้วิจัยใช้แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผู้ปกครองยอมสละเวลาเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง คือ การจูงใจ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มักจะมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ภารกิจที่ทำให้ผู้ปกครองมีข้ออ้างที่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น การจูงใจ จึงเป็นกลวิธีที่สำคัญที่ใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรมได้วิธีหนึ่ง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 ข : 69) ในโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน มีการจูงใจผู้ปกครองให้เข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรม โดยการพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองให้ได้มากที่สุด เช่น มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีเกมต่างๆที่สนุกสนาน มีกิจกรรมเตรียมความพร้อม กิจกรรมร่วมปฏิบัติร่วมกับลูกเป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) ตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอริเบอร์ก ที่กล่าวไว้คือ ปัจจัยแรกต้องให้ผู้ปกครองเกิดความต้องการที่จะเข้าร่วมโปรแกรมด้วยตัวเอง โดยการประชาสัมพันธ์โปรแกรมที่ดี ให้โปรแกรมดูน่าสนใจ มีประโยชน์ มีคุณค่า มีการกำหนดเรื่องที่สอดคล้องกับแนวโน้มของสังคม นโยบายของรัฐ และนโยบายของโรงเรียน เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับผู้ปกครองและเด็ก จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความสนใจ และต้องการเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542 ข : 86) กล่าวว่า ในการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่คุ้มค่าน่าสนใจนั้น การใช้เรื่องคัดกรองจะดี เพราะ จะตรงกับความสนใจของผู้ปกครองมากที่สุด รวมถึงการที่ผู้ปกครองรู้สึกสบายใจ สนุกสนานและได้รับการยอมรับนับถือเป็นแนวทางหนึ่งของการจูงใจเชิงจิตวิทยา อีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้วิจัยใช้เป็นวิธีการจูงใจผู้ปกครอง คือ การสร้างสิ่งแวดล้อมในการเข้าร่วมโปรแกรมให้เป็นที่น่าสนใจ น่าติดตามและ

นำประทับใจสำหรับผู้ปกครองที่ได้มาเข้าร่วมโปรแกรม โดยในโปรแกรมมีการจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน บริการทุกครั้งที่มีการประชุม สถานที่ประชุมสะดวกสบาย มีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่น่าสนใจ มีการแจกรางวัล และมีวุฒิบัตรมอบให้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองกระทำในหน้าที่ได้รับมอบหมายด้วยความ สนุกสนานและมั่นใจ การจูงใจจะทำให้คนอยากที่จะกระทำและสนุกสนานในการกระทำ การจูงใจด้วยสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระตุ้นด้วยการให้ระลึกถึงประสบการณ์ที่เคยมีโยงเข้าสู่การกระทำปัจจุบัน (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 ข : 72) แต่วิธีที่ดีที่สุดในการจูงใจให้ผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรมของโรงเรียน คือ การทำให้ผู้ปกครอง ได้ตระหนักถึงความสำคัญและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง เพราะเมื่อผู้ปกครองมีความ สัมพันธ์ส่วนตัวเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้บรรยากาศของความร่วมมื้อมาตามมา ดังนั้นในการเชิญผู้ปกครองถ้าผู้ปกครอง รู้สึกว่าโปรแกรมของโรงเรียนน่าสนใจเขาก็จะเสนอตัวเข้าร่วมกิจกรรมและจะทำให้การประชุมครั้งต่อไปสำเร็จด้วย (วรนาท รักสกุลไทย. 2535 : 22) ซึ่งสอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 ข : 72) กล่าวว่า การจูงใจเป็นวิธี การที่จะทำให้คนมีความสนใจอยากทำในสิ่งที่นำเสนอ โดยไม่ล้งเล การให้การศึกษากับผู้ปกครองในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้มีความน่าสนใจ

2. หลักการจัดกิจกรรมของโปรแกรม ดำเนินถึงสภาพความเป็นไปได้ของสังคม ภาระหน้าที่ และ ความรับผิดชอบของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด รวมถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการ กำหนด ตารางเวลาในการจัดกิจกรรมของโปรแกรม เป็นวันเสาร์ และใช้เวลาครึ่งวันเช้า เพราะจากการวิจัย ของนิตยา ไสงาม. (2543 : 79) ได้มีการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการที่จะใช้เวลาวันเสาร์ในการ เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นและใช้เวลาในการประชุมประมาณครึ่งวันต่อครั้งเท่านั้น ทั้งนี้เพราะผู้ปกครอง เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานมาตลอดทั้งสัปดาห์ จึงไม่ต้องการทำกิจกรรมอะไรที่ใช้เวลานานเกิน 1 วัน และในวัน อาทิตย์ที่เหลือ ผู้ปกครองก็จะได้ใช้ในวันพักผ่อน หรือทำธุระส่วนตัวร่วมกับครอบครัวบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของนิภา ทองไทย. (2525 : 204) ที่พบว่าการใช้เวลาในการอบรมหลักสูตรแต่ละหลักสูตรหากใช้เวลา นานเกินไป จะมีผู้เข้ารับการอบรมขาดหายไปครึ่งหนึ่ง เพราะเกิดความเบื่อหน่าย โดยรูปแบบการประชุมที่ ต้องการคือ เป็นรูปแบบการประชุมที่มีการลงมือปฏิบัติ มีกิจกรรมการด้วยรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ปกครอง เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมรับผิดชอบในการวางแผนงานของโปรแกรม เช่น ในการ วางแผนการจัดการประชุมครั้งที่ 3 ของโปรแกรมวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2547 ปรากฏว่าผู้ปกครองว่างไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงต้องให้ผู้ปกครองร่วมกันวางแผนว่าจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไรดี มีผู้ปกครองท่านหนึ่งได้เสนอแนวทางการ แก้ปัญหา คือ ให้จัดกิจกรรมทั้งสองวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการประชุมครั้งที่ 3 ถึง 2 ครั้ง คือวันเสาร์ที่ 14 และอาทิตย์ที่ 15 กุมภาพันธ์ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรมฯ ครบทุกครั้ง รวมถึงมีการวางแผนการไปเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง ได้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ปกครองในการนัด วัน เวลา ในการไปเยี่ยมบ้าน เพราะการเยี่ยมบ้านเด็กจะประสบผลสำเร็จได้ดี ถ้าหากมีการวางแผนนัดหมาย ตามความสะดวกของผู้ปกครองและเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542 ข : 100) กล่าวว่า หลักที่สำคัญในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ ร่วมรับผิดชอบและวางแผน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้ปกครองอาจมีวิธีการเสนอแนะที่ดี เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในตนเองแก่ผู้ปกครอง วิธีการเรียนรู้แบบนี้จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งสำหรับ ผู้ปกครอง รวมถึงมีการจูงใจผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยการกำหนดเนื้อหาของโปรแกรม ที่น่าสนใจ บรรยากาศของการจัดประชุมเป็นกันเอง เพราะได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองจะสามารถ เรียนรู้ได้ดี เมื่อได้รับการจูงใจและเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนและผู้เรียนกับผู้สอนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการให้กำลังใจกัน มีบรรยากาศของความเป็นกันเอง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2541 : 21)

3. **วัตถุประสงค์ของโปรแกรม** การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ชัดเจนจะช่วยให้โปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองประสบผลสำเร็จ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 ข : 98) โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 4 ประการดังนี้ คือ (1.) หลังจากที่คุณปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยแล้วสามารถบอกและสังเกตพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยได้ (2.) หลังจากที่คุณปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านแล้วผู้ปกครองสามารถบอกและแสดงถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านได้ (3.) หลังจากที่คุณปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านแล้วผู้ปกครองสามารถบอกและแสดงถึงแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านได้ (4.) ขณะที่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรม ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมไปประยุกต์ใช้กับลูกที่บ้านได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542 ข : 98-99) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการเขียนผลลัพธ์ที่ต้องการในการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองนั้น จะต้องเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและการกำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ต้องบ่งชี้ระยะเวลาที่ชัดเจน จะเป็นสิ่งที่ช่วยบอกความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง เพื่อแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองนั้นประสบความสำเร็จตรงตามเป้าหมาย และถ้าการศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่จัดขึ้นบรรลุเป้าหมายพฤติกรรมของผู้ปกครองจะต้องก้าวไปสู่ทิศทางที่ดี อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาและส่งเสริมเด็กได้อีกด้วย

4. **แผนการดำเนินการของโปรแกรม** การให้การศึกษแก่ผู้ปกครองนั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธีทั้งทางตรง คือ การให้การศึกษาด้วยกิจกรรม และสื่อต่าง ๆ หรือสามารถให้ความรู้แก่ผู้ปกครองทางอ้อมโดยการให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียน การบริการสารสนเทศ เป็นต้น ซึ่งในการที่จะเลือกใช้วิธีการหรือกิจกรรมใดนั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ปกครอง (นิตยา ไสงาม. 2543 : 23) โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านวางแผนการจัดการศึกษาให้ความรู้กับผู้ปกครองโดยมีการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อพยายามจูงใจให้ผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือในการวางแผนการดำเนินการของกิจกรรม ผู้วิจัยจะคำนึงเนื้อหาสาระ เวลา พื้นฐานประสบการณ์ของผู้ปกครองแต่ละคนเป็นหลัก ได้แก่ ในแผนการดำเนินการมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการทบทวนความรู้เดิมให้กับผู้ปกครองก่อนที่จะเริ่มให้ความรู้ใหม่ เพราะต้องการให้ผู้ปกครองเกิดความทรงจำที่ดีและกันลืมซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งการฝึกของธอร์นไดค์ที่ว่าพฤติกรรมใดที่มีโอกาสได้ทำซ้ำบ่อย ๆ และมีการปรับปรุงอยู่เสมอ ย่อมก่อให้เกิดเป็นทักษะความชำนาญได้ มีกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะประชุมโดยเป็นการจัดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย มีการร้องเพลง เล่นเกม เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความพร้อม อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นตรงกับเชิฐรี วิวิสิริ. (2534 : 133-134) กล่าวว่า ความพร้อมจะช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และการทบทวนจะช่วยให้เกิดความทรงจำและกันลืมได้ ดังนั้นในแผนการดำเนินการของโปรแกรม จึงประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลักดังต่อไปนี้

4.1 **กิจกรรมการประชุม** เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย บทบาทของผู้ปกครองและแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน โดยการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ไปสู่ผู้ปกครอง ได้แก่ คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย วีดิทัศน์ เทป ป้ายนิเทศ กิจกรรมเกม กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย กิจกรรมในใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดการศึกษาในรูปแบบการประชุมเป็นการให้การศึกษแก่ผู้ปกครองโดยตรง บางครั้งเป็นสิ่งที่ยากเพราะผู้ปกครองมีทักษะความชำนาญรู้วิธีการที่จะดูแลลูกของตนแล้ว ดังนั้น วิธีการที่จะให้การศึกษเพิ่มเติมแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาและการ

เลี้ยงดูเด็กนั้น จะต้องมีการบวนการวิหิจเฉพาะ (กุลยา ดันดิผลาชีวะ. 2542 ข : 46 -48) เพราะฉะนั้น ครูจึงควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองที่เข้ามาเรียนรู้ สอนในสิ่งที่เขาสนใจและเป็นประโยชน์โดยตรง ผู้ปกครองส่วนใหญ่เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นศูนย์กลาง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่เข้ามาร่วมโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองเพราะขาดความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา (นิตยา ไสงาม. 2543 : 25) จากการจัดกิจกรรมการประชุม พบว่า ผู้ปกครองมีพัฒนาการความรู้ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น โดยสังเกตจากการสนทนาซักถาม พูดคุยกับผู้ปกครอง ในระหว่างการดำเนินการของโปรแกรม จากการจัดประชุมครั้งแรกมีคำถามจากผู้ปกครองหลายคำถามที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย ได้แก่

“ลูกของผมไม่รู้เป็นอย่างไรเวลาที่ผมอ่านหนังสือ เขาจะต้องรีบขึ้นมานั่งตักและจะแย่งหนังสือไปอ่านเอง หรือโยนทิ้งบ้าง” “ลูกของพี่เนอยู่บ้านไม่ชอบอ่านหนังสือหรอก แต่ชอบให้เราเล่าให้ฟัง” “หนูอยากให้ลูกมีนิสัยรักการอ่าน เพราะ จะได้อ่านได้เอง ไม่ต้องนำหนังสือมาถามอยู่บ่อย ๆ” เป็นต้น และมีผู้ปกครองบางท่านที่ไม่เห็นความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูก โดยที่ผู้ปกครองท่านนั้นให้เหตุผลว่า “ไม่มีเวลา” ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ฉันทนา ภาคบังข. (2531 : 4-5) ที่กล่าวว่า ปัญหาต่าง ๆ ในการส่งเสริมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองมักเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็ก และขาดคนช่วยเหลือแนะนำ การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นจากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมการประชุมของโปรแกรม สามารถช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านได้ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครองกับครู และระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครองเอง

4.2 กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้ฝึกการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง โดยหลังจากจบกิจกรรมการประชุม ครูจะจัดเตรียมกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับลูก สุวัณณ์ วัฒนวงศ์. (2541 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ใหญ่จะสามารถเรียนรู้ได้ดีถ้ามีการได้ฝึกปฏิบัติ และในการเข้าร่วมกิจกรรมมีการคอยดูแลให้คำแนะนำกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด อีกทั้งในโปรแกรมยังมีการส่งเอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้านให้กับผู้ปกครอง เพื่อแนะนำกิจกรรมที่น่าสนใจในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย ให้ผู้ปกครองและเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้าน เพราะเอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน สามารถช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในความรู้และประเด็นปัญหาที่สงสัย (Decker and Decker.1992 : 378) การทำกิจกรรมร่วมกับลูก ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจในหลักการและทักษะการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านที่ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา ไสงาม. (2543 : 35) ที่ได้สรุปหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีจากการฝึกปฏิบัติจริงในสภาพบรรยากาศการเรียนที่เป็นกันเองและมีความร่วมมือร่วมใจกัน

4.3 กิจกรรมรายงานความก้าวหน้ารายบุคคล เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับพัฒนาการพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของลูกที่บ้านซึ่ง พัชรี สวนแก้ว. (2536 : 83) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ผู้ปกครองได้ทราบเรื่องราวของผู้อื่น รวมถึงได้มีการสรุปเรื่องราวของตนเองนำเสนอให้ผู้อื่นได้ทราบด้วย สอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์. (2525 : 74-75) ที่ได้กล่าวว่า การจัดให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้ปกครองเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ปกครองสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้ และช่วยให้ผู้ปกครองได้เข้าใจว่ายังมีผู้ปกครองคนอื่น ๆ อีก ที่พบเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ขณะที่ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ครูก็ยังได้เรียนรู้เรื่องราวจากผู้ปกครองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ สุวัณณ์ วัฒนวงศ์. (2541 : 24-25) ได้กล่าวถึง ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ปกครองไว้ว่าผู้ปกครองสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้ดี

5. การประเมินผลของโปรแกรม มีการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ด้วยการใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่านโดยทดสอบผู้ปกครองก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และทดสอบอีกครั้งหลังจากที่ผู้ปกครองได้เข้าร่วมโปรแกรม การประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครอง นำความรู้ทั้งหมดที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในแบบทดสอบ เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ของผู้ปกครอง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ปกครอง ได้ทราบและเข้าใจในการประเมินตนเองว่าก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใด การประเมินผลที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนก้าวหน้าได้ดีด้วย (เชิรศรี วิวิธศรี, 2534 : 133-134) ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ดันติผลาชีวะ. (2542 ข : 106) กล่าวว่า ในการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองนั้น การประเมินผลเป็นงานขั้นสุดท้ายของการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง เป็นขั้นตอนของการประเมินผลของการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองว่ามีผลอย่างไรบ้าง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ เพราะการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองจะประสบผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การรับรู้และการยอมรับการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้ปกครองดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน สามารถส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่านได้ และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน เป็นโปรแกรมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ แผนการดำเนินการ และการประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง และหลักการศึกษาคู่มือ ดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมศิริ ชีรานุรักษ์. (2539 : 136) ที่พบว่าหลังจาก การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งโปรแกรมนี้เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เช่นเดียวกับโปรแกรม การส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน ผลปรากฏว่าผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการ ส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นหลังการทดลองใช้โปรแกรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากการทดลองใช้โปรแกรม ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการ ส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นสูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นโปรแกรมการ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่าน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ครู ผู้บริหาร หรือหน่วยงานอื่น ที่สนใจ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป ให้มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริม เด็กปฐมวัยให้มีความสุขกับการอ่านได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมนิสัย รักการอ่านให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยได้ดีที่สุด

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. การทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่โรงเรียน ในครั้งแรกสัปดาห์ที่ 2 วันที่ 17 มกราคม 2547 ผู้ปกครอง ก่อนข้างสัสนในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติกับลูก เนื่องจากมีเวลาว่างเพียงเล็กน้อยก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรม การร่วมกิจกรรมระหว่างผู้ปกครองและเด็กจึงค่อนข้างวุ่นวาย ผู้ปกครองบางคนทำกิจกรรมคนเดียวไม่ยอมให้เด็ก ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพราะเกรงจะทำให้ช้าและผู้ปกครองบางคนคิดว่าเด็กไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ ผู้ปกครองบางคนมองว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่มีประโยชน์ แต่ก็ได้แก้ปัญหาโดยการชี้แจงกับผู้ปกครองขณะทำกิจกรรม ร่วมกับลูก และในการทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่โรงเรียนครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 6 วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2547 ผู้ปกครองสามารถเริ่มทำกิจกรรมได้ทันที จึงทำให้บรรยากาศในการทำกิจกรรมร่วมกับลูกเป็นธรรมชาติไม่สับสน วุ่นวาย ผู้ปกครองและเด็กให้ความสนใจในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

2. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อบางอย่างที่เตรียมไปปรากฏว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมเช่น แผ่นใส เนื่องจากการจัดกิจกรรมในห้องโล่ง มีแสงสว่างเข้าได้รอบทิศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ป้ายนิเทศประกอบ กิจกรรมการบรรยายแทน ซึ่งผู้ปกครองสามารถมองเห็นได้ชัดเจนและเมื่อใช้ประกอบการบรรยายเสร็จแล้ว ยังสามารถนำไปวางไว้ตามมุมต่างๆของห้องประชุมเพื่อให้ผู้ปกครองไปอ่านและศึกษาเพิ่มเติมได้ตามอัธยาศัย

3. ในการจัดกิจกรรมการประชุมกับผู้ปกครองต้องใช้เวลาก่อนข้างนานคือประมาณ 1 ชั่วโมงจึงควรมี คุณครูผู้ช่วยดูแลเด็ก ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีสมาธิในการประชุม ในระยะแรก ๆ การดูแลเด็ก ๆ ของคุณครูผู้ช่วย ปลอ่ยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ เด็กสูญเสียพลังงานไปมาก เมื่อเด็กมาทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองจึงรู้สึกอ่อนเพลีย เด็กบางคนโยเยอยากกลับบ้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงวางแผนงานใหม่ โดยจัดเตรียมกิจกรรมเกมต่างๆ ให้กับครูผู้ช่วย ในการนำไปใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็ก เช่น จัดหาหนังสือนิทานมาเล่าให้เด็กฟัง มีวีดิทัศน์มาเปิดให้เด็กดู เป็นต้น

4. ในช่วงสัปดาห์ที่สอง หลังจากที่ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมและได้รับความรู้เกี่ยวกับ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน พบว่า ผู้ปกครองเริ่มมีความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้น เกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย และบทบาทในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน สามารถนำความรู้ที่ไปปรับใช้ในการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกได้ จากตัวอย่างผู้วิจัยสังเกตเห็นผู้ปกครอง ท่านหนึ่งที่เดินทางมาร่วมประชุมช้า เพราะผู้ปกครองไปแวะซื้อของที่ตลาดแต่สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยรู้ประทับใจ คือ ในตะกร้าของผู้ปกครองมีหนังสือนิทานที่ผู้ปกครองซื้อให้กับลูก แสดงให้เห็นว่า การให้ความรู้กับผู้ปกครอง สามารถช่วยทำให้ผู้ปกครองได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติที่ดี เกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูและผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่สนใจจะนำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองไปใช้ควรมีการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วัตถุประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม และ การประเมินผล ให้ละเอียด เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และควรมีการซักซ้อมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการนำไปใช้จริง เช่น ปัญหาการที่ผู้ปกครองไม่มาเข้าร่วมโปรแกรม การจัดกิจกรรมไม่ราบรื่น เป็นต้น

2. ครู และผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่สนใจจะนำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองไปใช้ ควรจัดอบรมและให้ความรู้กับครูในโรงเรียนก่อน เพื่อให้มีความแม่นยำในทฤษฎีและหลักการ ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน เพื่อใช้ในการตอบคำถามและให้คำแนะนำกับผู้ปกครองได้อย่างถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. ขั้นตอนและกิจกรรมในโปรแกรม สามารถนำไปดัดแปลง เช่น เวลา สื่อ กิจกรรม และอื่น ๆ เพื่อให้เหมาะสมตามความสะดวกของผู้ปกครองได้ แต่ควรจัดกิจกรรมให้ครบตามที่กำหนดไว้ในแผนเพื่อให้ผู้ปกครอง ได้รับความรู้อย่างเพียงพอ

4. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่สนใจจะนำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยไปใช้ จะต้องมีการยอมรับ การให้เกียรติ การนับถือผู้ปกครองอย่างจริงจัง รวมถึงเวลาในการจัดโปรแกรมจะต้องไม่ กระทบเวลาของผู้ปกครองมากเกินไป ต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ปกครองเป็นหลัก

5. การจัดกิจกรรมในโปรแกรม ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อไม่ให้ผู้ปกครองเกิดความเบื่อ อาทิเช่น มีการให้ผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูก และมีการสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับลูก มีกิจกรรมเตรียม ความพร้อม กิจกรรมทบทวน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้านในระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีประสบการณ์ทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้านมากขึ้น และมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น รวมถึงเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกได้อย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การมีวินัย การช่วยเหลือตัวเองของเด็กพิเศษ ความสามารถทางการอ่านและการเขียน เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านกับวิธีการให้ความรู้กับผู้ปกครองโดยรูปแบบอื่น ๆ เช่น การใช้จดหมายข่าว การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น
4. ควรศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของเด็กอนุบาลในระดับชั้นอื่นๆ หรือ สังกัดอื่น ๆ รวมถึงอาจจะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของเด็กพิเศษด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณี ภูพัฒน์. (2538). การศึกษาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ คนองเดช. (2540). รายงานการวิจัยการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อการเรียนรู้ด้านการอ่านเขียน ภาษาไทยของเด็กสองภาษา ระดับอนุบาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา : ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). คู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรุงเทพมหานคร. (2539,กรกฎาคม – ธันวาคม). ปัจจัยในการส่งเสริมให้ลูกเป็นเด็กยุคใหม่. ข่าวสารห้องสมุดประชาชน. 11(16) : 35.
- กุลยา ดันดีผลาชีวะ. (2542 ก). การเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน. กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- _____. (2542 ข). เอกสารการเรียนรู้ชุดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2544,ตุลาคม). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. วารสารการศึกษาศาสตร์. 5(4) : 30-36.
- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2545). หนังสือทำมือ. กรุงเทพฯ : คิดคม.
- เกษม วัฒนชัย. (2544, พฤษภาคม). รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการจัดพิมพ์หนังสือและการอ่านอย่างไร. วารสารหนังสือ. 1(13) : 4-6.
- เกสรสวรรค์ สักกะบูชา. (2540). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แก้วใจ นิราช. (2542). การศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในเขตภาคตะวันออก. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (เอกการศึกษาคณะผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2537). พัฒนาการและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย. ใน ประมวลชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13 เล่มที่ 13. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จินตนา ทาสระ. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับหนังสือหมอนเวียน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และ สารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2531). เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว. 541 การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- _____. (2537). ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย. ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 8. นนทบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตาม ระเบียบของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอก การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมพร เจริญสิน. (2525). การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กกลาง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุติมา สัจจานันท์. (2529). มาแข่งขันอ่านหนังสือกันเถอะ. ใน หนังสือเพื่อลูก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ชูศรี หลีกเพชร. (2533). การแนะแนวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา. ใน เอกสารการสอนชุด วิชา การแนะแนวในระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2534). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐวุฒิ ธรรมกุลมงคล. (2534). องค์ประกอบด้านแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชนประเภทการศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงพร พวงเพชร. (2541). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2529). การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่ สำคัญของเยาวชน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน อ่อนน้อม และคนอื่น ๆ. (2529). รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็ก สามารถพิเศษในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศักดิ์ เดชาเลิศ. (2528). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาควิชาวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : หน่วยปฏิบัติ การวิจัยการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นกเนตร ธรรมบวร. (2541). *บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นิตดา หงษ์วิวัฒน์. (2537). *อ่านหนังสือให้ลูกฟัง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แสงแดด.
- นิตยา คชภักดี. (2535, เมษายน). ลูกจะเก่งต้องเร่งเรียน (หรือเปล่า). *รักลูก*. 10(111) : 185-186.
- นิตยา ประพุดติกิจ. (2539). ผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาปฐมวัย. ใน *ประมวล 3 ชุติวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 13*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตยา ไสงาม. (2543). *การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กอนุบาลในจังหวัดศรีสะเกษ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา ทองไทย. (2525). *หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กรุ่นก่อนเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2527). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด.
- นิตดา นาศรีเจริญสุข. (2536). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา ดันศรีเจริญ. (2546, กุมภาพันธ์-มีนาคม). *เส้นทางสู่การอ่าน*. *สานปฏิรูปสื่อเพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. 6(59) : 26-29.
- บุญชัย เกรียงบุรณนันท. (2534). *ภูมิหลังด้านครอบครัวเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในและนอกเขตเทศบาล*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษบง ดันติวงศ์. (2535). *นวัตกรรมการสอนภาษาถิ่นกับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย*. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องมิติใหม่การสอนเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2537). *แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย*. ใน *แนวคิดและหลักการในการจัดการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 2*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2524). *พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็ก*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก เล่ม 1 หน่วยที่ 1-5*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปราณี รัตนัง. (2541). *ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปัทมศิริ ชีวานุรักษ์. (2539). การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มุสตี กุฎอินทร์. (2529). การพัฒนาทักษะการอ่านระดับประถมศึกษา (2). ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย หน่วยที่ 1-8). พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- พิมพา คานี. (2540). ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาเอกประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- ไพรัตน์ อยู่สมบุญ. (2539). การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและนิสัยรักการอ่านในเด็กก่อนวัยเรียนโดยการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องก่อนนอน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภาณุมาศ คงสุวรรณ. (2542). การจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์ชุมชนบำบัด โรงพยาบาลธัญญาลักษณ์ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณเฑียร ทุมพันธ์. (2546). บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2525). เอกสารประกอบการสอนวิชา กร. 411 ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- _____. (2528). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- รสา วงศ์ยังอยู่. (2529). การเล่าเรื่องจากหนังสือ. ใน การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- รัชณี รัตน. (2533). ผลของการใช้กิจกรรมจากชุดให้ความรู้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2537). รูปแบบของการจัดการปฐมวัยศึกษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- วรรณท รักสกุลไทย. (2535). สายสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน. ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เทคนิคนำรู้ควบคู่เด็กปฐมวัย : การเล่านิทานและสายสัมพันธ์ระหว่างบ้าน - โรงเรียน วันที่ 19 - 20 กันยายน 2535 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิไล ตั้งสมจิตร. (2531). *ปรัชญาและหลักการศึกษาในระบบ*. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- วันชัย มีกลาง. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตามและการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (ภาควิชาวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. กรมวิชาการ. (2529). *การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตุลาคม - ธันวาคม 2528*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ. _____ . (2534). *หนังสือกับการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- วิทยา วิมลถนอม. (2530). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. (2538). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมบัติ มหาเรศ. (2523). *เอกสารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). *การส่งเสริมการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุจิต ศิลารักษ์. (2527). *การศึกษาผู้ใหญ่ : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุจินตรา จันทรมณี. (2535). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับประถมศึกษา ในเรือนจำและทัณฑสถาน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2530). *การศึกษาผู้ใหญ่ : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุพรรณิ วราทร. (2538, มกราคม). *ข่าวหนังสือและการอ่าน*. วารสารบรรณารักษศาสตร์. 15(1) : 69 – 70.
- สุเพ็ญ ทาเกิด. (2534). *สุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี คุ่มชัยกุล. (2543). *รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2541). *รายงานผลการวิจัย เรื่อง ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศรี หอทิมาวกุล. (2529). *การพัฒนาทักษะการอ่านระดับประถมศึกษา (1)*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา การสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย หน่วยที่ 1-8)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 .
 กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำราญ กำจัดภัย. (2532). การใช้บ้านเป็นฐานในการเสริมแรง เพื่อพัฒนาแรงจูงใจต่อเนื่อง และผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้ให้กับนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวคนธ์ สาเอี่ยม. (2537). การศึกษาความสามารถในการจำแนกประเภทของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุด
 การส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ให้เวลาสักนิด ใกล้ชิดลูกรัก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อรสา กุมาริ ปุกหุด. (2524). หนังสือสำหรับเด็ก. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก
 (หน่วยที่ 8-15). พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2526). เด็กกับหนังสือ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก (หน่วยที่ 8-15).
 พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี หรดาล. (2536). ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา. ใน ประมวล 3 สารชุดวิชา หลักการและแนวคิด
 ทางการศึกษาปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อังคณา กล่อมฤทธิ์. (2532). ความอยากรู้อยากเห็น นิสัยรักการอ่าน และคุณสมบัติส่วนตัวบางประการของ
 นักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากและนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษ
 ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี รังสินันท์. (2524). บทบาทของพ่อแม่และครูที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อารี พันธุ์มณี. (2540, มีนาคม). ชมนกบินช่างเพื่อสร้างสรรค์. วารสารการศึกษา. 20(6) : 17-19.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2534). การศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- Auerbach, A.B. (1968). Parents Learn Through Discussion : Principles and Practices of Parent Group
 Education. New York : Wiley.
- Bandura , A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*.
 New Jersey : Prentice – Hall.
- Crowe, A.H. (2000). *Connecting parent and school : An ecological Construction of parent
 involvement in their children's education*. University of Kentucky.
- Darkenwald, C.G. ; Sharan, B.M. (1982). *Adult Education : Foundation or Practice*. New York :
 Harper & Row.
- Decker , C.A. ; Decker , J.R. (1992). *Planing and Administering Early Childhood Program* 5 th ed.
 New york : Mc Millan.
- DiGiovanna, L. M . (1997). *The Importance of Recreational Reading , and It's Impact on Children's
 Motivation, Attitude toward Reading, as well as Reading Achievement*. Grand Valley :
 Gran Valley State University.

- Diamondstone, J.M. (1980). *Design, leading and evaluating workshops for teacher and parent : A manual for trainers and leadership personnel in early childhood education*. London : High / Scope Press.
- Dumas, C. (1991). Implementing whole language : Collaboration, communication and coordination. *The Annual Spring Conference of the National Conference of Teacher of English*, Mar. 14-16, Indianapolis.
- Gail, G.M. (1981). *Mother Start and Account of an Education*. The Scottist Council Research In Education.
- Gonen, M. ; Yilmaz, S.A. (1999). The Book Reading Habit of Teacher and Families to Their Hearing and Hearing Impaired Kindergarten Children. *in Dissertation Abstracts International*.
- Hooper, E.J. (1994). *Improving parent involvement in a first grade classroom through the use of whole language activity*. Master's Thesis, The Nova University.
- Joyce, B. ; Weil, M. (1980). *Model of teaching*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall, Inc.
- Parenteau, J.M. (1990). *Literacy from birth (Intellectual development, family pedagogy)*. PHD. , The Union Institute.
- Pavonetti, L.M ; Brimmer, K. M ; Cipielewski, J.F. (2000). *Accelerated Reader [R] : What Are the Lasting Effects on the Reading Habit of Middle School Student Exposed to Accelerated Reader [R] in Elementary Grades?*. *in Dissertation Abstracts International*.
- Schmitz, T. (1997). Well the Lady What You Like : Shopping for Children's Book," *The Horn Book*. 171-177 ; March – April.
- Spodex, B ; Saracho, O.N. (1994). *Right from the start : Teaching children ages three to eight*. American : Allyn and Bacon.
- Sullivan, G. (1976). *A Reason to Read : A Report on an International Symposium on the Promotion of the Reading Habit*. New York : Academy for Educational Development.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- **โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขรักการอ่าน**

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านเป็นเครื่องมือที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบในการนำแนวคิดและทฤษฎีหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรม และการประเมินผล ที่สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา ในการให้ความสำคัญกับผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน เพื่อการพัฒนาส่งเสริมนิสัยเด็กปฐมวัย ให้มินิรักการอ่านโดยการกระตุ้นให้เด็กมินิรักการอ่านติดตัวทั้งที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นใบเบิกทางนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาอีกด้วย

1. แนวคิดทฤษฎีของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านนิสัยรักการอ่าน ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 การส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านโดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับผู้ปกครองควบคู่กับการฝึกปฏิบัติโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ปกครองนั้นมีพื้นฐานมาจากสิ่งจูงใจที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองได้ สอดคล้องกับปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) ตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอริเบอร์ก ดังนั้นสิ่งสำคัญ ในการที่จะทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมได้ คือ ต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเกิดความพอใจและสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน ได้แก่ บอกถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและผู้ปกครอง มีเกียรติบัตรมอบให้ มีอาหารว่าง และไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ การประชาสัมพันธ์โครงการที่ดี และมีกิจกรรมของโปรแกรมที่น่าสนใจ รวมถึงต้องคำนึงถึงความสะดวกด้านระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมด้วย

1.2 การจัดกิจกรรมการดำเนินการของโปรแกรม ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและครู จะสามารถช่วยให้โปรแกรมประสบผลสำเร็จได้นั้น หลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี คือ พยายามเข้าใจผู้ปกครองทุกคน ใช้การติดต่อสื่อสาร 2 ทาง รวมถึงผู้ดำเนินการโปรแกรมต้องมีความกระตือรือร้น

2. หลักการของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง ด้านบทบาทในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านเพราะเนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าผู้ปกครองนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเด็ก เพราะพ่อแม่หรือผู้ปกครองนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้นพ่อแม่และผู้ปกครองของเด็ก จึงควรมีความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่สมดุลในทุก ๆ ด้านหลักการมีดังนี้

2.1 ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลกับเด็กมากที่สุด จึงควรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านเพราะจะช่วยทำให้เด็กได้รับการตอบสนองเป็นรายบุคคลและผู้ปกครองเป็นบุคคลที่เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยเมื่อได้อยู่ใกล้ชิด

2.2 บ้านเป็นสถานที่ที่เหมาะสมที่สุด ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นผู้ปกครอง จึงเป็นผู้ช่วยที่ดีที่สุด ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ช่วยส่งเสริม นิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย

2.3 การมีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย และบทบาทของผู้ปกครอง รวมถึงแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านจะช่วยให้การส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม

2.4 การจัดกิจกรรมการดำเนินการของโปรแกรม ควรคำนึงถึงสภาพความเป็นไปได้ของสังคม ภาระ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ปกครอง การวางแผนการดำเนินการต้องเปิดกว้างยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ปกครองทุกคน มีโอกาสเข้าร่วมโปรแกรม ได้สะดวกมากที่สุด

2.5 การจัดกิจกรรมการดำเนินการของโปรแกรม ควรมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อจูงใจให้ผู้ปกครอง เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา

2.6 การจัดกิจกรรมการดำเนินการของโปรแกรม มีการรายงานความก้าวหน้าของเด็กโดยผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย

3. วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน

โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย บทบาทของผู้ปกครองและแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน
2. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน
3. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน

ขอบเขตการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน

การนำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของโปรแกรมนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการนำโปรแกรมไปใช้ไว้ดังนี้

1. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน มีพื้นฐานจากการให้ความสำคัญกับ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้การดำเนินการของโปรแกรมราบรื่น และสะดวกไม่มีปัญหาและเกิดผลดีต่อผู้ปกครองและเด็กแล้ว โรงเรียนที่นำโปรแกรมไปใช้จึงต้องเป็นโรงเรียน เห็นความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก
2. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านเน้นที่บทบาทของผู้ปกครองที่จะต้อง มีการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพราะโดยธรรมชาติของการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านนั้น จะต้องมีการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องเป็นประจำ ดังนั้นหากผู้ปกครองที่ได้ใช้โปรแกรม ในปริมาณที่ครบถ้วนตาม กำหนดจะมีส่วนช่วยให้เด็กมึนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดีแน่นอน
3. การดำเนินการโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนิสัยรักการอ่านประกอบด้วยกิจกรรม ที่จะต้องใช้ความสามารถทางด้านการอ่านออกเขียนได้ ดังนั้นผู้ปกครองที่ได้ใช้โปรแกรม จึงควรมีความสามารถ อ่านและเขียนภาษาได้ดี จึงจะทำกิจกรรมได้ราบรื่นและประสบความสำเร็จ

การประยุกต์ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

1. กิจกรรมที่แนะนำไว้ในโปรแกรม เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองจะต้องมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับลูก เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้ปกครองมากเกินไปการนำโปรแกรม ไปใช้สามารถขยายเวลาในการดำเนินการใช้โปรแกรม จาก 10 สัปดาห์ เป็น 1 ภาคการศึกษาหรืออาจจะเป็น 1 ปีการศึกษา เช่น จัดกิจกรรมการประชุมภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง หรือส่งเอกสารแนวทางการปฏิบัติกรอ่านร่วมกับลูกให้เดือนละ 1 ฉบับ
2. ถึงแม้ว่าในการทดลองการใช้โปรแกรม ได้ทดลองใช้กับผู้ปกครองที่มีความสามารถในการรู้หนังสือ แต่สามารถนำโปรแกรมนี้ไปปรับใช้กับผู้ปกครองที่ไม่รู้หนังสือได้

4. ลักษณะของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านได้กำหนดลักษณะของโปรแกรมให้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองและระหว่างผู้ปกครองกับลูกที่บ้าน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการประชุมเป็นการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างผู้ปกครองกับครูและระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย บทบาทและแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย โดยครูนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเห็นความสำคัญของการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน
2. กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก เป็นการฝึกส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านโดยครูจัดเตรียมกิจกรรมให้ผู้ปกครองทำร่วมกับลูกที่บ้านโดยใช้เอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน และที่โรงเรียนโดยการฝึกทำกิจกรรมตามใบงานต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับลูกที่บ้านได้
3. กิจกรรมการสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้านเป็นการแลกเปลี่ยนสภาพปัญหาและการปฏิบัติกิจกรรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านที่บ้าน เพื่อเป็นการเสริมแรงให้ผู้ปกครองแสดงบทบาทในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกอย่างสม่ำเสมอ

5. เนื้อหาของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่านโดยผู้ปกครอง

ประกอบด้วยเนื้อหา 3 เนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 1.1 พฤติกรรมความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย
 - 1.1.1 อ่านหนังสือกับผู้ใหญ่ได้นานพอเหมาะกับวัย
 - 1.1.2 นำหนังสือจากที่โรงเรียนมาดูที่บ้าน และนำจากที่บ้านไปดูที่โรงเรียน
 - 1.1.3 ถามถึงหนังสือใหม่
 - 1.1.4 ใช้เวลาส่วนใหญ่อ่านหนังสือ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
 - 1.1.5 เปลี่ยนหนังสือเล่มใหม่อ่านอีกเมื่ออ่านเล่มเก่าเสร็จ
 - 1.1.6 พูดคุยเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่าน
 - 1.1.7 มองขณะที่ผู้ใหญ่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน

1.2 พฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย

- 1.2.1 สามารถชี้คำขณะที่อ่าน มองตัวหนังสือขณะที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง
- 1.2.2 สามารถอ่านหนังสือจากรูปภาพ จากจินตนาการ และจากการจำข้อความได้
- 1.2.3 สามารถเก็บหนังสือเข้าที่เมื่ออ่านเสร็จ
- 1.2.4 จับหรือพลิกหนังสืออย่างถูกต้องและทะนุถนอม
- 1.2.5 สามารถเล่านิทานประกอบหนังสือได้ เล่าเรื่องที่เคยฟังได้ อ่านด้วยคำพูด
- 1.2.6 ชี้นำปากของหนังสือได้ถูกต้อง

2. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน แบ่งออกเป็น 4 บทบาท ดังนี้

- 2.1 บทบาทการให้ความรู้
- 2.2 บทบาทการเป็นตัวอย่าง
- 2.3 บทบาทการเสริมแรง
- 2.4 บทบาทการจัดสภาพแวดล้อม

3. แนวทางในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน แบ่งเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

- 3.1 แนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางการอ่าน
 - 3.1.1 การจัดกิจกรรม
 - 3.1.2 การจัดสภาพแวดล้อม
 - 3.1.3 การจัดวัสดุอุปกรณ์
- 3.2 แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง
 - 3.2.1 การจัดกิจกรรม
 - 3.2.2 การจัดสภาพแวดล้อม
 - 3.2.3 การจัดวัสดุอุปกรณ์
- 3.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
 - 3.3.1 การจัดกิจกรรม
 - 3.3.2 การจัดสภาพแวดล้อม
 - 3.3.3 การจัดวัสดุอุปกรณ์

6. กำหนดการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิรักการอ่าน

ขั้นตอน	กิจกรรม	สถานที่	จำนวน	ระยะเวลา
ขั้นที่ 1:การสร้างความเข้าใจ	(แผนที่ 1 และ 2) วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 47			1 สัปดาห์
	1.การประชุมปฐมนิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ หลักการ และแผนงานของ โปรแกรม 2.การให้และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับ พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย 3.การให้และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับบทบาท ของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ เด็กปฐมวัย	โรงเรียน	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง
ขั้นที่ 2:การปฏิบัติการ(1)	(แผนที่ 3) วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 47			4 สัปดาห์
	2. กิจกรรมการประชุม การให้และแลกเปลี่ยน ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อม ทางการอ่านและแนวทางการอ่านหนังสือ ให้เด็กฟัง 3. การทำกิจกรรมร่วมกับลูก 3.1 กิจกรรมแรลลี่รักการอ่านसानสุฝืน 3.2 ทำกิจกรรมตามเอกสารแนวทางการ ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน 3.3 อ่านหนังสือร่วมกับลูก	โรงเรียน โรงเรียน บ้าน บ้าน	1 ครั้ง 1 ครั้ง 4 ครั้ง ทุกวัน	3 ชั่วโมง
ขั้นที่ 2:การปฏิบัติการ(2)	(แผนที่ 4) วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 47			4 สัปดาห์
	4. กิจกรรมการสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรม 5. กิจกรรมการประชุม การให้และแลกเปลี่ยน ความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการเล่านิทาน 6. การทำกิจกรรมร่วมกับลูก 6.1 นิทานพันทาง 6.2 ทำกิจกรรมตามเอกสารแนวทางการ ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน 6.3 อ่านหนังสือร่วมกับลูก	โรงเรียน โรงเรียน บ้าน บ้าน	1 ครั้ง 1 ครั้ง 4 ครั้ง ทุกวัน	3 ชั่วโมง
ขั้นที่ 3:การสรุปผลงาน	(แผนที่ 5) วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 47			1 สัปดาห์
	7. กิจกรรมสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรม 8. กิจกรรมการประชุม อภิปรายสรุปผล	โรงเรียน	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง

7. สื่อประกอบโปรแกรมส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

เพื่อให้การใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน สามารถดำเนินการใช้โปรแกรมได้อย่างสะดวก จึงนำเสนอรายชื่อสื่อที่ใช้ประกอบในการดำเนินกิจกรรมของโปรแกรม โดยแบ่งตามขั้นตอนและกิจกรรมในโปรแกรม ตามรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 : การสร้างความเข้าใจ (แผนที่ 1 และ 2)

กิจกรรมการประชุมปฐมนิเทศและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปกครอง

- แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
- ใบงานที่ 1 ชี้แจงการดำเนินกิจกรรม : เกมตัวอักษร
- ป้ายนิเทศ : แนะนำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง
- เอกสารประกอบการบรรยาย เล่มที่ 1 : โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง
- ป้ายนิเทศ : พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย
- ป้ายนิเทศ : ลักษณะการอ่านของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปกครอง

- ใบงานที่ 2 ชี้แจงการดำเนินกิจกรรม : ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ
- เอกสารประกอบการบรรยาย เล่มที่ 2 : บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
- ป้ายนิเทศ : บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
- เครื่องฉายภาพนิ่ง
- อื่น ๆ

ขั้นที่ 2 : การปฏิบัติการ (ครั้งที่ 1) (แผนที่ 3)

กิจกรรมการประชุม

- เทป : นานาทักษะการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- เอกสารประกอบการบรรยาย เล่มที่ 3 : แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน และการอ่านหนังสือให้ฟัง
- ใบงานที่ 3 ชี้แจงการดำเนินกิจกรรม : เกมมหาสนุก
- ป้ายนิเทศ : แนวทางการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน
- ป้ายนิเทศ : แนวทางการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง
- ข้อความที่ใช้ในการจัดป้ายนิเทศ : แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน และการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง
- เครื่องฉายภาพนิ่ง
- อื่น ๆ

กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก

ที่โรงเรียน

- ใบงานที่ 4 ซึ่งแจ้งการดำเนินกิจกรรม : แรลลี่รักการอ่านสานสัมพันธ์
- หนังสือนิทาน และอื่น ๆ

ที่บ้าน

- หนังสือนิทาน
- เอกสารแนวทางการปฏิบัติการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน : ฉบับที่ 1-4

การปฏิบัติการ (ครั้งที่ 2) (แผนที่ 4)

กิจกรรมการสะท้อนการปฏิบัติการที่บ้าน

- ผู้ปกครองเล่าถึงปัญหา และเหตุการณ์ต่างๆที่ทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้าน
- ตัวอย่างผลงานของเด็กที่ทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองที่บ้าน

กิจกรรมการประชุม

- วัตถุประสงค์ : การสาธิตวิธีการเล่านิทาน
- เอกสารประกอบการบรรยาย เล่มที่ 4 : การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเล่านิทานด้วยรูปแบบต่าง ๆ
- ป้ายนิเทศ : การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเล่านิทาน
- ใบงานที่ 5 ซึ่งแจ้งการดำเนินกิจกรรม : นิทานผ่านรัก
- การสาธิตการเล่านิทาน
- ตัวอย่างหนังสือนิทาน
- ข้อความที่ใช้ในการจัดป้ายนิเทศ : การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเล่านิทาน
- อื่น ๆ

กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก

ที่โรงเรียน

- ใบงานที่ 6 ซึ่งแจ้งการดำเนินกิจกรรม : นิทานพันทาง
- หนังสือนิทาน
- กระดาษ สีเมจิก

ที่บ้าน

- หนังสือนิทาน
- เอกสารแนวทางการปฏิบัติการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน : ฉบับที่ 5-8

ขั้นที่ 3 : การสรุปผลงาน (แผนที่ 5)

กิจกรรมการสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมที่บ้าน

- ผู้ปกครองเล่าถึงปัญหา และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้าน
- ตัวอย่างผลงานของเด็กที่ทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองที่บ้าน

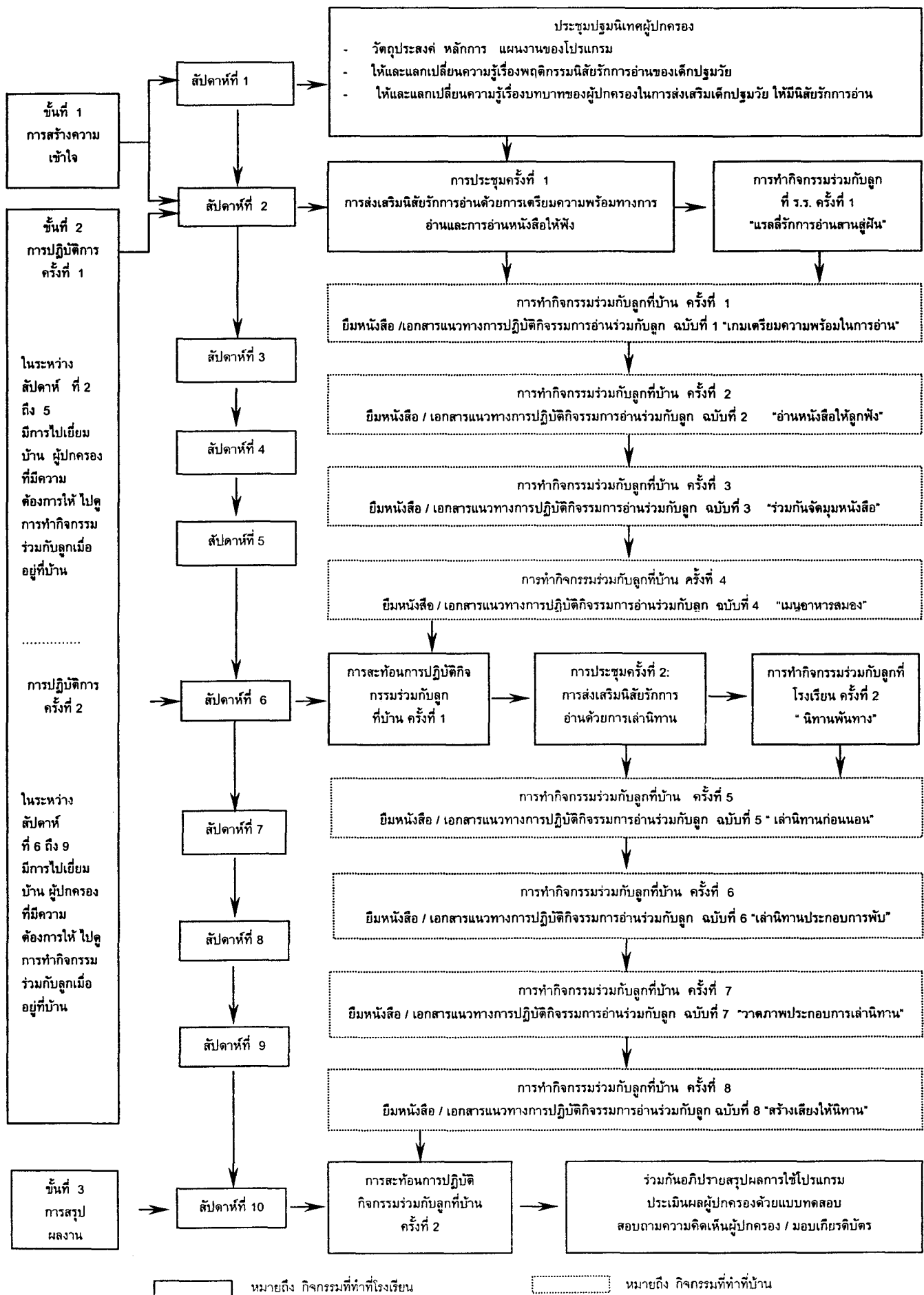
กิจกรรมการประชุม

- ใบบางที่ 7 ชี้แจงการดำเนินกิจกรรม : เล่าสู่กันฟัง
- แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยฉบับเดียวกับที่ใช้วัดก่อนเข้าโปรแกรมฯ
- แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานของโปรแกรมฯ
- แบบประเมินนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย
- วุฒิบัตร
- อื่น ๆ

8. การประเมินผลโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

เพื่อสรุปผลการดำเนินการโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน มีการประเมินผลดังต่อไปนี้

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านด้วยการตอบแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรม

ภาพประกอบ 3 แผนผังการดำเนินการโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

แผนการดำเนินการของโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

แผนที่ 1 ขั้นสร้างความเข้าใจ (การปฐมนิเทศผู้ปกครอง)

แนวคิดสำคัญ โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านมีวัตถุประสงค์ และหลักการสำคัญคือ

ต้องการเน้นผู้ปกครองในการเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน เพราะผู้ปกครองคือผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดและได้รู้สึกรอบอุ้มเมื่อยู่ใกล้ อีกทั้งยังจะได้ต่อเนื่องกับการทำกิจกรรมที่โรงเรียนด้วยรวมถึงผู้ปกครองควรจะได้ทราบถึงพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กว่าเป็นอย่างไร และเด็กปฐมวัยมีลักษณะการอ่านแตกต่างจากเด็กในวัยอื่นๆ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง

จุดประสงค์

1. ผู้ปกครองเข้าใจและสามารถบอกถึงหลักการ และความสำคัญของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองได้
2. เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยระหว่าง ผู้ปกครอง และผู้ดำเนินการใช้โปรแกรม
3. เพื่อทดสอบความรู้ของผู้ปกครองก่อนที่จะเข้าร่วมโปรแกรม
4. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยได้
5. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงลักษณะการอ่านของเด็กปฐมวัยได้

เนื้อหา

1. โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง
2. พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย และลักษณะการอ่านของเด็กปฐมวัย

กิจกรรม

จุดประสงค์	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
1. เพื่อทดสอบความรู้ของผู้ปกครองก่อนที่จะเข้าร่วมโปรแกรม 2. เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองและผู้วิจัย 3. ผู้ปกครองเข้าใจและสามารถบอกถึงวัตถุประสงค์หลักการและแผนงานของโปรแกรม 4. ผู้ปกครองสามารถบอกและสังเกตพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยได้ถูกต้อง	การประชุมปฐมนิเทศ 1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย 2. ทดสอบความรู้ผู้ปกครองก่อนเข้าร่วมโปรแกรม 3. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็นกลุ่ม 4-5 คน 4. แจกใบงานที่ 1 ประธานกลุ่มชี้แจงการทำงาน 5. ประธานกลุ่มนำอภิปรายตามใบงานที่ 1 และเลขาจัดการกลุ่มบันทึกผลการอภิปราย 6. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการสรุปผลการอภิปราย 7. ผู้วิจัยแนะนำโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง โดยมีเอกสารเล่มที่ 1 ประกอบการบรรยาย 8. สนทนาซักถามเกี่ยวกับโปรแกรม 9. ร่วมกันสรุปถึงจุดมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการดำเนินการของโปรแกรม 10. ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยให้ร่วมกันพิจารณาว่าลูกของแต่ละคนภายในกลุ่ม เคยมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านหรือไม่ และตัวแทนกลุ่มนำเสนอ 11. ร่วมกันสรุปถึงพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็ก 12. แจกแบบประเมินการจัดกิจกรรม ของแผนที่ 1	-แบบทดสอบ -ใบงานที่ 1: เกมตัวอักษร -เอกสารเล่มที่ 1: โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง -กระดาษเปล่า -ป้ายนิเทศแนะนำโปรแกรม -ป้ายนิเทศประกอบการอภิปรายสรุปพฤติกรรมนิสัยรักการอ่าน -แบบประเมินการจัดกิจกรรม	-คะแนนจากแบบทดสอบ -การนำเสนอผลงาน -การร่วมกิจกรรม -การสนทนาซักถาม -การอภิปราย -แบบประเมินการจัดกิจกรรม

แผนที่ 2 ชั้นสร้างความเข้าใจ (การปฐมนิเทศผู้ปกครอง)

แนวคิด ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการปลูกฝังหรือถ่ายทอด ความคิดความเชื่อ และอุปนิสัยต่าง ๆ ซึ่งถ่ายทอดด้วยวิธีการสั่งสอนการกระทำตัวเป็นแบบการเสริมแรงและการคาดหวังใน พฤติกรรม ด้วยการให้รางวัลหรือลงโทษ ของบิดามารดา โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของเด็กปฐมวัย ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างมาก ต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของมนุษย์

จุดประสงค์ ผู้ปกครองสามารถบอกถึงบทบาทของตนเองต่อการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านได้

เนื้อหา บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1. บทบาทในการให้ความรู้
2. บทบาทการเป็นตัวแบบ
3. บทบาทการเสริมแรง
4. บทบาทในการจัดสภาพแวดล้อม

กิจกรรม

จุดประสงค์	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
ผู้ปกครอง สามารถบอกถึง พฤติกรรมนิสัยรัก การอ่านของเด็ก ปฐมวัยได้	การประชุมสร้างความเข้าใจ 1. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็นกลุ่ม 4-5 คน 2. แจกใบงานที่ 2 และเอกสารเล่มที่ 2 3. แต่ละกลุ่มดำเนินงานตามใบงานที่ 2 4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินงาน 5. ร่วมกันอภิปรายสรุปถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย 6. นัดแนะวันเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรม ครั้งต่อไป 7. แจกแบบประเมินการจัดกิจกรรมของแผนที่ 2	-ใบงานที่ 2: ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ -เอกสารเล่มที่ 2 : บทบาทของ ผู้ปกครองในการ ส่งเสริมเด็ก ปฐมวัยให้มีนิสัย รักการอ่าน -อุปกรณ์ประกอบ การดำเนิน กิจกรรมตามฐาน การเรียนรู้ต่าง ๆ -ป้ายนิเทศ : บทบาทในการให้ ความรู้ -ป้ายนิเทศ : บทบาทในการ เป็นตัวแบบ -ป้ายนิเทศ : บทบาทในการ เสริมแรง -ป้ายนิเทศ : บทบาทในการจัด สภาพแวดล้อม -แบบประเมิน การจัดกิจกรรม	-การนำเสนอ ผลงาน -การร่วม กิจกรรมกลุ่ม -การสนทนา ซักถาม -แบบประเมิน การจัดกิจกรรม

แผนที่ 3 ชั้นปฏิบัติการครั้งที่ 1

แนวคิดสำคัญ การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ การนำวิธีการต่างๆ มาใช้เพื่อสร้าง กระตุ้นและส่งเสริมเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจหนังสือ มีความต้องการอ่านอยู่ตลอดเวลา มีความเพลิดเพลินในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่านและแสดงพฤติกรรมการอ่านออกมาเสมอ ๆ จนกลายเป็นนิสัยรักการอ่าน

- จุดประสงค์**
1. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย
 2. ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยได้
 3. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยได้
 4. ผู้ปกครองได้ฝึกการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย
 5. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงหลักการของการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง และสามารถอ่านหนังสือให้ลูกฟังได้ถูกวิธี
 6. ผู้ปกครองสามารถร่วมทำกิจกรรมกับลูกที่โรงเรียนได้อย่างสนุกสนาน

เนื้อหา

1. แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเตรียมความพร้อมทางการอ่านและการอ่านหนังสือให้ฟัง
2. กิจกรรมแรลลี่รักการอ่านसानสุผืน
3. เนื้อหาในเทพ : นานาทศนะในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน สามารถทำได้โดยการให้ลูกได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับหนังสือ ได้หยิบได้จับ ได้เปิด พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟัง การให้ลูกนั่งตัก แล้วเปิดหนังสืออ่านให้ลูกฟัง ก่อนอ่านหนังสือให้ลูกฟังควรจะแนะนำส่วนต่าง ๆ ของหนังสือให้ลูกได้รู้จักก่อน

กิจกรรม

จุดประสงค์	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
1. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย 2. ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยได้ 3. ผู้ปกครองบอกถึงกิจกรรมต่างๆที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยได้ถูกต้อง 4. ผู้ปกครองได้ฝึกการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย 5. ผู้ปกครองสามารถบอกถึงหลักการของ การอ่านหนังสือให้ลูกฟัง และสามารถอ่านหนังสือให้ลูกฟังได้ถูกวิธี 6. ผู้ปกครองสามารถร่วมทำกิจกรรมกับลูกที่โรงเรียนได้อย่างสนุกสนาน	การประชุม (ทบทวนความรู้เดิมจากครั้งที่แล้ว) 1. นำเสนอเทป เกี่ยวกับนันทนาการในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย 2. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็นกลุ่ม 4-5 คน 3. แจกใบงานที่ 3 และเอกสารเล่มที่ 3 4. ประธานกลุ่มนำอภิปรายตามใบงานที่ 3 และร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน 5. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลในการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน 6. ร่วมกันอภิปรายสรุปถึงแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน 7. ให้และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับแนวทางการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง การทำกิจกรรมร่วมกับลูก 8. แจกใบงานที่ 4 ให้กับผู้ปกครองและเด็ก 9. ให้ผู้ปกครองและเด็กร่วมกันทำกิจกรรมตามใบงานที่ 4 ให้ครบตามขั้นตอนของใบงาน 10. ร่วมกันสรุปถึงสภาพปัญหา และสิ่งที่ได้รับการทำกิจกรรมร่วมกับลูก 11. แจกเอกสารแนวทางการปฏิบัติการอ่านร่วมกับลูกฉบับที่ 1 ให้กับผู้ปกครอง 12. แจกแบบประเมินการจัดกิจกรรมของแผนที่ 3 13. นัดแนะวันเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรมครั้งต่อไป	-เทปนันทนาการในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน -เครื่องเล่นเทป -ใบงานที่ 3: เกมมหาสนุก -อุปกรณ์ประกอบใบงานที่ 3 -เอกสารเล่มที่ 3 : แนวทางการเตรียมความพร้อมทางการอ่านและการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง -กระดาษเปล่า -ป้ายนิเทศ : ประกอบการบรรยายแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน -ป้ายนิเทศ : ประกอบการบรรยายแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง -ใบงานที่ 4: แรลลี่รักการอ่านสานสัมพันธ์ -อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมแรลลี่ -เอกสารแนวทางการปฏิบัติ ฉบับที่ 1 -แบบประเมินการจัดกิจกรรม	-การสังเกต -การนำเสนอผลงาน -การทำงานเป็นกลุ่ม -การสนทนาซักถาม -การร่วมกิจกรรม -แบบประเมินการจัดกิจกรรม

แผนที่ 4 ขั้นการปฏิบัติการครั้งที่ 2

แนวคิดสำคัญ นิทานเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาด้านการอ่านควบคู่กับความสนุกสนานเพลิดเพลิน นิทานช่วยกระตุ้นให้เด็กพยายามหัดอ่านหนังสือทางอ้อม เมื่อเด็กเห็นหนังสือนิทานเด็กอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวอาจนำมาให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง หรือบางครั้งผู้ใหญ่เล่าเป็นตอนๆ แต่ยังไม่จบเด็ก อาจจะนำหนังสือเล่มนั้นไปให้ผู้ใหญ่สอนให้ตนหัดอ่านซึ่งช่วยให้เด็กรู้จักการอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็นอ่านหนังสือเก่งมีนิสัยรักการอ่านที่ดำรงคงอยู่ตลอดไป และจะเป็นประโยชน์แก่เด็กต่อไปในอนาคต ในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือหาความรู้พัฒนาตนเองให้เป็น คนที่สมบูรณ์

- จุดมุ่งหมาย**
1. ผู้ปกครองบอกถึงปัญหาและวิธีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับลูกเมื่ออยู่ที่บ้านได้
 2. ผู้ปกครองได้เห็นตัวอย่างของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยวิธีการเล่านิทาน
 3. ผู้ปกครองสามารถเล่านิทานให้กับลูกฟังได้หลากหลายรูปแบบ
 4. ผู้ปกครองได้ฝึกการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยวิธีการเล่านิทาน
 5. ผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านร่วมกับลูกที่โรงเรียน

- เนื้อหา**
1. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเล่านิทาน
 2. วัตถุประสงค์การสาธิตการเล่านิทานด้วยวิธีการ และรูปแบบต่าง ๆ
 3. นิทานพื้นทาง
 4. การเล่าเรื่องมหาสุนัข
 5. กิจกรรมการเล่านิทาน
 6. การสาธิตการเล่านิทาน

กิจกรรม

จุดประสงค์	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
1. ผู้ปกครองบอกถึงปัญหาและวิธีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับลูกเมื่ออยู่บ้านได้ถูกต้อง 2. ผู้ปกครองได้เห็นตัวอย่างของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยวิธีการเล่านิทาน 3. ผู้ปกครองสามารถเล่านิทานให้กับลูกฟังได้หลากหลายรูปแบบ 4. ผู้ปกครองได้ฝึกการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยวิธีการเล่านิทาน 5. ผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านร่วมกับลูกที่โรงเรียน	การสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมกับลูกที่บ้าน 1. ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนสภาพปัญหา และการปฏิบัติ กิจกรรมกับลูกที่บ้าน การประชุม (ทบทวนความรู้เดิมจากครั้งที่แล้ว) 2. นำเสนอวีดิทัศน์เกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้กับเด็กปฐมวัยด้วยการเล่านิทาน 3. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็นกลุ่ม 4-5 คน 4. แจกใบงานที่ 5 และเอกสารเล่มที่ 4 5. ประธานกลุ่มนำอภิปรายตามใบงานที่ 5 และเลขานุการ กลุ่มบันทึกผลการอภิปราย 6. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการสรุปผลการอภิปราย 7. ร่วมกันอภิปรายสรุปถึงแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยการเล่านิทาน 8. สาธิตการเล่านิทานด้วยเทคนิคต่าง ๆ 9. แนะนำหนังสือนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็ก การทำกิจกรรมร่วมกับลูก 10. แจกใบงานที่ 6 ให้กับผู้ปกครองและเด็ก 11. ผู้ปกครองและเด็กร่วมกันทำกิจกรรมตามใบงาน 12. ร่วมกันสรุปการทำกิจกรรมตามใบงานที่ 6 13. แจกเอกสารแนวทางการปฏิบัติการณ์อ่านร่วมกับลูกฉบับที่ 5 ให้กับผู้ปกครอง 14. แจกแบบประเมินการจัดกิจกรรม แผนที่ 4 15. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและลูกเลือกยืมหนังสือเพื่อนำกลับไปอ่านที่บ้าน 16. นัดแนะวันเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรมครั้งต่อไป	-วีดิโอ การสาธิตการเล่านิทาน -เครื่องเล่นวีดิโอ ที่วี -ใบงานที่ 5: นิทาน ผ่านรัก -เอกสารเล่มที่ 4 : แนวทางการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยการเล่านิทาน -กระดาษเปล่า -สีเมจิก -ป้ายนิเทศ : ประกอบการบรรยายสรุปแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทาน -ใบงานที่ 6: นิทานพันทาง -หนังสือนิทาน -เอกสารแนวทางการปฏิบัติฯ ฉบับที่ 5 -แบบประเมินการจัดกิจกรรม	-การสังเกต -การรายงานสภาพปัญหา -การปฏิบัติกิจกรรม -การร่วมกิจกรรม -แบบประเมินการจัดกิจกรรม

แผนที่ 5 ชั้นสรุปผลงาน

แนวคิดสำคัญ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนั้นคือ ผู้ปกครองควรตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองในการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและให้เด็กรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดชีวิต และที่สำคัญจากแนวคิดของโปรแกรม นี่คือการประสานสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้ปกครองกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มึนนิสัยรักการอ่าน

- จุดประสงค์**
1. ผู้ปกครองบอกถึงปัญหาและวิธีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับลูกเมื่ออยู่ที่บ้านได้
 2. ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินการของ โปรแกรม
 3. เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองหลังจากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม
 4. ผู้ปกครองได้ร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม

เนื้อหา สรุปแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยจากการเข้าร่วมโปรแกรม

กิจกรรม

จุดประสงค์	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
1. ผู้ปกครองบอกถึงปัญหาและวิธีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับลูกเมื่ออยู่บ้านได้ 2. ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของโปรแกรม 3. เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองหลังจากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม 4. ผู้ปกครองได้ร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม 5. ผู้ปกครองได้ทราบถึงพัฒนาการด้านนิสัยรักการอ่านของลูก	การสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมกับลูกที่บ้าน 1. ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนสภาพปัญหา และการปฏิบัติกิจกรรมกับลูกที่บ้าน การประชุม (ทบทวนความรู้เดิมจากครั้งที่แล้ว) 2. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็นกลุ่ม 4-5 คน 3. แจกใบงานที่ 7 ประธานกลุ่มนำอภิปรายตามใบงานที่ 7 และเลขานุการกลุ่มบันทึกผลการอภิปราย 4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการสรุปผลการอภิปราย 5. ทดสอบความรู้ของผู้ปกครองหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม 6. ประเมินนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโปรแกรม 7. แจกแบบประเมินการจัดกิจกรรม แผนที่ 7 8. แจกแบบสอบถามการดำเนินการของโปรแกรมให้กับผู้ปกครองและครูได้แสดงความคิดเห็น 9. มอบวุฒิบัตร	-ใบงานที่ 7: -เล่าสู่กันฟัง -กระดาษเปล่า -แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม -แบบประเมินนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย -แบบประเมินการจัดกิจกรรม -วุฒิบัตร -แบบสอบถามการดำเนินงานของโปรแกรม	-การสังเกต -การรายงานสภาพปัญหาการปฏิบัติกิจกรรม -การร่วมกิจกรรม -คะแนนจากแบบทดสอบ -การตอบแบบสอบถาม -แบบประเมินนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย -แบบประเมินการจัดกิจกรรม

ภาคผนวก ข

- **แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน**

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มិនิสัยรักการอ่าน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้ใช้ทดสอบผู้ปกครองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มិនิสัยรักการอ่าน
2. จำนวนข้อทดสอบมีทั้งสิ้น 45 ข้อ ให้เวลา 60 นาที
3. แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ ให้ผู้ปกครองเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เพียงคำตอบเดียว (กรุณาตอบทุกข้อ)
4. ในการตอบให้ผู้ปกครองขีดเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข หรือ ค ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

แบบทดสอบ	กระดาษคำตอบ
1. ผู้ที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้ดีที่สุดคือใคร	1. ก ข ค
ก. คุณครู	
ข. พี่เลี้ยง	
ค. คุณพ่อคุณแม่	

5. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ ให้ขีดเส้นคู่บนคำตอบที่ไม่ต้องการ แล้วเลือกทำเครื่องหมายทับตัวอักษรที่เลือกใหม่

ตัวอย่าง

1. ก ~~ข~~ ~~ค~~

6. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบทดสอบ

1. พฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึงพฤติกรรมในข้อใด ?
 - ก. เบสชอบให้แม่อ่านหนังสือนิทานให้ฟังก่อนนอนทุกวัน
 - ข. น้อยจะหยิบหนังสือที่ครูจัดให้อ่านขึ้นมาอ่านเมื่อถึงเวลาเข้ามุมหนังสือ
 - ค. เน็คอ่านหนังสือนิทานให้แม่ฟังทุกวันเพื่อจะได้ออกไปเล่น
2. ท่านคิดว่าลูกของท่านจะเกิดนิสัยรักการอ่าน ขึ้นเมื่อใด ?
 - ก. เมื่อเด็กเริ่มมีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร
 - ข. เมื่อเด็กสามารถใช้หนังสือด้วยวิธีที่ถูกต้อง
 - ค. เมื่อเด็กรู้สึว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่สนุกสนาน
3. คุณพ่อคุณแม่จะทราบได้อย่างไรว่า ลูกของท่านเริ่มมีความสนใจในการอ่าน ?
 - ก. ท่าทางของเด็กขณะอ่านหนังสือ
 - ข. จำนวนตัวหนังสือที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ
 - ค. จำนวนหน้าของหนังสือที่เด็กหยิบมาอ่าน
4. ทำไมจึงจำเป็นต้องส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่าน ?
 - ก. เพื่อให้เด็กอ่านหนังสือออก
 - ข. เพื่อให้เด็กเลือกอ่านหนังสือที่มีประโยชน์
 - ค. เพื่อให้เด็กเห็นความสำคัญของหนังสือ
5. ทำไมผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่านที่บ้าน ?
 - ก. เป็นเวลาที่ผู้ปกครองได้ใกล้ชิดกับเด็ก
 - ข. เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน
 - ค. จะได้ต่อเนื่องจากกิจกรรมที่โรงเรียนจัด

คำชี้แจง อ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 6-7

คุณแม่และน้องเจมส์กำลังอ่านนิทานเรื่อง “น้องหมีจอมแสบ”

เมื่อคุณแม่เปิดหนังสือแล้วเริ่มอ่าน ขณะที่คุณแม่อ่านนั้น น้องเจมส์ใช้นิ้วชี้ลากตามตัวอักษร ตามที่คุณแม่อ่านได้ โดยชี้ตัวหนังสือจากซ้ายไปขวา ตามข้อความที่คุณแม่อ่าน เมื่ออ่านจบบรรทัดแรก น้องเจมส์ก็รีบชี้ที่บรรทัดล่าง จากด้านซ้ายและลากนิ้วไปทางด้านขวา

6. จากพฤติกรรมการอ่านข้างต้น หมายความว่าอะไร ?

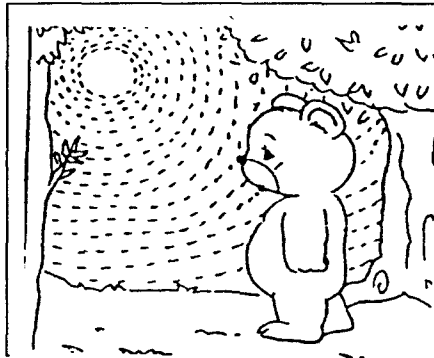
- ก. น้องเจมส์มีความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน
- ข. น้องเจมส์มีความรู้เกี่ยวกับทิศทางในการอ่าน
- ค. น้องเจมส์มีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของตัวอักษร

7. หากท่านเป็นคุณแม่ของน้องเจมส์หลังจากอ่านนิทานให้กับเจมส์ฟังแล้ว จะทำอะไรต่อไปเพื่อที่จะสามารถส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมการอ่านให้กับน้องเจมส์ได้มากขึ้นกว่าเดิมที่มีอยู่ในข้อ 7 ?

- ก. ให้น้องเจมส์เล่นเกมอะไรก็ได้ที่ฝึกการใช้สายตาจากซ้ายไปขวา
- ข. ให้น้องเจมส์อ่านเองตามลำพัง แล้วคุณแม่คอยเฝ้าสังเกตดูอยู่ห่าง ๆ
- ค. ให้น้องเจมส์เล่าเรื่องราวที่ได้ฟังจากนิทาน หลังจากที่คุณแม่เล่าจบแล้ว

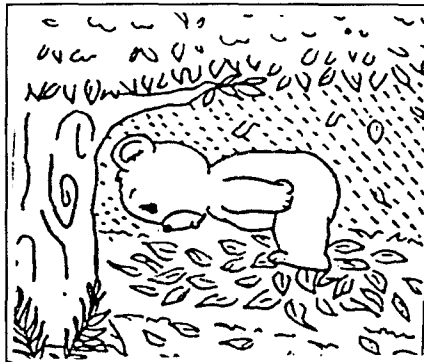
คำชี้แจง ดูภาพต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 8

น้องโจกำลังอ่านหนังสือเรื่อง “หมีน้อยนอนไม่หลับ” ที่คุณแม่เคยอ่านให้ฟัง

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีหมีน้อยตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในป่า
คืนนี้หมีน้อยนอนไม่หลับจึงเดินทางออกไปหา
เพื่อน

น้องโจอ่านว่า : “ มีเจ้าหมีน้อยนอนไม่หลับ ก็เลยเดินทางไปหาเพื่อน ะ”

หมีน้อยเดินไปชนต้นไม้ จึงถามต้นไม้ว่า
หมีน้อย : “ ต้นไม้จำทำอะไรจึงจะนอนหลับ”
ต้นไม้ : “ นอนบนกองใบไม้สิจ๊ะ”
หมีน้อยทำตามที่ดินไม้บอกแต่ก็ยังนอนไม่หลับ
เพราะใบไม้สั่นปลิวไปมาส่งเสียงดังกรอกรบ

น้องโจอ่านว่า : “ เจอต้นไม้ นี่ต้นไม้ทำยังไงถึงจะหลับ ต้นไม้บอกว่าเอาใบไม้มานอนไม่หลับ”

ลูกหมีจึงเดินทางต่อไปถึงลำน้ำพบกบตัวหนึ่ง
หมีน้อยจึงพูดว่า
หมีน้อย : “ กบจำทำอะไรจึงจะนอนหลับ”
กบ : “ ไปนอนบนใบบัวใบใหญ่สิจ๊ะ”
หมีน้อยทำตามตามที่กบบอกแต่ก็ยังนอนไม่หลับเพราะ
ใบบัวลอยอยู่บนน้ำ เวลาที่หมีน้อยขยับตัวมันจะ
โคลงเคลงไปมา

น้องโจอ่านว่า : “ แล้วก็เดินทางต่อไปกบจำทำอะไร ก็ไปนอนบนใบบัว นอนไม่หลับ”

8. จากพฤติกรรมกรรมการอ่านของน้องโจแสดงให้เห็นว่าอย่างไร ?

- ก. น้องโจอ่านจากจินตนาการ
- ข. น้องโจอ่านจากข้อความที่เขียนในเนื้อเรื่อง
- ค. น้องโจอ่านจากการดูภาพและสิ่งชี้แนะในนิทาน

คำชี้แจง อ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 9-10

ขณะที่น้องพีอายุ 8 ปี กับน้องภา อายุ 5 ปี กำลังฟังคุณพ่ออ่านหนังสือนิทานเรื่อง “ ฟาเจ้าอย่าร้อง ”

ในเรื่องจะมีข้อความที่ตัวละครเอกชื่อ “ ผมแกะ ” ไปหาสัตว์ต่าง ๆ แล้วถามด้วยคำถามเดียวกันว่า “ (ชื่อสัตว์ในเรื่องจะมี หมา หมู เป็ด) จำ เธอ ไข่ ไหม ที่ ร้อง คริน คริน ”

เมื่อถึงข้อความว่า “ หมา จำ เธอ ไข่ ไหม ที่ ร้อง คริน คริน ”

คุณพ่อ : (ชี้ตรงคำว่า “ หมา ”)

น้องภา : (รีบพูดว่า) “ เธอไข่ไหมที่ร้องคริน คริน ”

น้องพี : (รีบพูดทันที) “ คุณพ่อชี้คำว่าหมาต้องอ่านหมาก่อน ”

9. พฤติกรรมการอ่านของน้องภาสามารถอธิบายได้อย่างไร ?

- ก. น้องภาบอกชื่อตัวอักษรส่วนใหญ่ได้
- ข. น้องภาเลือกอ่านเฉพาะส่วนที่เป็นประโยค
- ค. น้องภาอ่านด้วยการจำข้อความที่ซ้ำ ๆ กันได้

10. หากท่านเป็นผู้ปกครองของน้องภาท่านจะอย่างไร เพื่อส่งเสริมการอ่านให้กับน้องภา ?

- ก. เวลาอ่านชี้นิ้วตามตัวอักษรที่อ่านไปด้วย
- ข. เล่านิทานเรื่องนี้ให้น้องภาฟังบ่อยมากขึ้น
- ค. สะกดคำว่า “หมา” ให้น้องภาฟัง

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 11 - 12

คุณแม่และน้องกิ๊กซึ่งมีอายุ 5 ปี กำลังจะออกไปซื้อของด้วยกัน
 คุณแม่ : (นั่งกับน้องกิ๊กที่ห้องนั่งเล่น) “ เดี่ยวเราจะไปซื้อของที่ตลาด คุณแม่ต้องซื้ออะไรบ้างนะ จดไว้ก่อนดีกว่ากันลิ้ม” (หยิบกระดาดปากกาขึ้นมา) “ คุณแม่จะซื้อ น้ำปลา 1 ขวด น้ำตาล 2 ถุง ข้าวสาร 1 ถุง” (ขณะพูดจดไปด้วย)
 น้องกิ๊ก : (นั่งมองคุณแม่เขียน)
 คุณแม่ : “ น้องกิ๊กอยากได้อะไรมั๊ยคะ คุณแม่จะได้จดลงไปด้วย”
 น้องกิ๊ก : (ยิ้มและพยักหน้า) “ เอาไอศกรีมช็อคโกแลต กับป๊อปปี้ค่ะ”
 คุณแม่ : (พูดทบทวนสิ่งที่น้องกิ๊กบอก และจดลงในกระดาด)
 น้องกิ๊ก : (มองดูข้อความในกระดาด และยิ้ม)

11. หากท่านพาลูกไปซื้อของที่ตลาด จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกได้ด้วยวิธีใดต่อไปนี้ ?

- ก. หยิบสิ่งของที่ต้องการซื้อและชี้ที่ซื้อสินค้าแล้วอ่านให้ลูกฟัง
- ข. บอกรายการของที่จะซื้อ และให้ลูกช่วยหาว่าอยู่ที่ไหน
- ค. บอกรายการของที่จะซื้อให้ลูกฟัง แล้วให้ลูกพูดตาม

12. ท่านจะเลือกซื้ออะไรต่อไปนี้ เพื่อที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่าน ?

- ก. หนังสือนิทาน
- ข. แบบฝึกหัด
- ค. หนังสือหัดอ่าน

คำชี้แจง อ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 13

ขณะที่คุณพ่อกับน้องภูกำลังยืนอยู่ที่ป้ายรถประจำทาง

น้องภู : “ คุณพ่อครับเมื่อไหร่จะขึ้นรถซะทีละครับ ”

คุณพ่อ : “ รถคันที่เราจะขึ้นยังไม่มาเลยลูก น้องภูรู้มั๊ยว่าคุณพ่อรู้ได้อย่างไร ”

น้องภู : “ ไม่รู้ครับ ”

คุณพ่อ : “ ที่ข้างหน้ารถทุกคันจะมีชื่อเขียนบอกไว้ บางคันมีแต่ตัวเลข บางคันมีทั้งตัวเลขและตัวหนังสือ ” (ชี้ให้ลูกดูรถประจำทางคันที่จอดอยู่ที่ป้าย) “ คันนี้มีแต่ตัวเลข 71 มีเลข 7 กับ เลข 1 ”

น้องภู : “ แล้วรถคันที่เราจะขึ้นล่ะครับ ”

คุณพ่อ : “ รถ ปอ. 1 ครับ มีตัว ป กับตัว อ ก่อน แล้วตามด้วยเลข 1 เตียวเรามาช่วยกันดูดีมั๊ย ใครเห็นก่อนรีบบอกเลยนะ ”

13. จากเนื้อเรื่องให้ข้อคิดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้อย่างไร ?

- ก. ทำได้ทุกที่ทุกเวลา
- ข. ต้องเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับตัวหนังสือ หรือตัวเลข
- ค. ต้องมีการบอกและแนะนำกับเด็ก

คำชี้แจง อ่านข้อความข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 14

ขณะที่คุณพ่อกำลังดูโทรทัศน์รายการชีวิตสัตว์อยู่ในห้องนั่งเล่น น้องกันลูกชายวัย 5 ขวบ เดินเข้ามาหาและถือหนังสือนิทานเกี่ยวกับสัตว์ในโทรทัศน์มาด้วย 1 เล่ม

น้องกัน : “ คุณพ่อครับ อ่านเล่มนี้ให้ฟังหน่อยครับ ” (ยื่นหนังสือให้คุณพ่อ)

14. หากท่านเป็นคุณพ่อของน้องกัน ท่านจะอย่างไร ?

- ก. อ่านหนังสือให้ลูกฟังทันที และชวนดูสัตว์ในรายการโทรทัศน์
- ข. หยิบหนังสือที่ลูกถือมาดูบอกให้ลูกเอาหนังสือไปให้ครูอ่านให้ฟังที่โรงเรียน
- ค. ชวนลูกดูโทรทัศน์ร่วมกับท่านแล้วบอกลูกว่าจะอ่านให้ฟังหลังจากดูทีวีเสร็จ

15. บทบาทของผู้ปกครองในการให้ความรู้ เพื่อที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้กับลูกของท่าน หมายถึง พฤติกรรมในข้อใดต่อไปนี้ ?

- ก. การสนทนากับเด็ก การแนะนำ จัดหาหนังสือให้ พาไปร้านหนังสือ
- ข. การ让孩子เห็นถึงการเป็นนักอ่านของพ่อแม่เห็นตัวอย่างพฤติกรรมการอ่าน
- ค. การทำให้เด็กรู้สึกเป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ เมื่อเขาหยิบหนังสือมาอ่าน

15. บทบาทของผู้ปกครองในการเป็นตัวอย่าง เพื่อที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกท่าน หมายถึง พฤติกรรมในข้อใดต่อไปนี้ ?

- ก. ท่านเลือกหนังสือที่ท่านสนใจมาอ่าน และให้ลูกอ่านด้วย
- ข. ท่านจะพาลูกไปที่ห้องสมุดทุกเย็นก่อนกลับบ้าน
- ค. ท่านมีความสุขในการอ่านหนังสือ ยืมหนังสือกลับบ้าน และชวนลูกทำด้วย

17. บทบาทในการเป็นตัวอย่างของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านข้อใด เหมาะสมที่สุด ?

- ก. ทุกคนในบ้านจะอ่านหนังสือหลังจากทานอาหารเย็น เป็นประจำทุก ๆ วัน
- ข. การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต้องมีอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมพอเพียง และดึงดูดความสนใจ
- ค. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กต้องมีผู้ใหญ่ในการช่วยฝึกหัดการอ่าน และการสะกดคำทุกครั้ง

18. บุคคลใดที่มีบทบาทในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด ให้เกิดกับลูกของท่าน ?

- ก. ครู
- ข. พี่เลี้ยง
- ค. ผู้ปกครอง

19. ข้อใดเป็นวิธีการในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่านที่ไม่ถูกต้อง ?

- ก. การอ่านหนังสือออกเสียงไปพร้อมกับเด็ก
- ข. การจัดบรรยากาศที่เชิญชวนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ
- ค. การจัดตารางเวลาในการอ่านหนังสือในแต่ละวันให้กับลูก

20.การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยวิธีการเป็นตัวอย่างทำให้เกิดนิสัยรักการอ่านในเด็กอย่างไร ?

- ก. เกิดนิสัยรักการอ่านที่ยาวนานตลอดไป
- ข. เด็กจะเกิดพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านใหม่ ๆ จากที่ไม่เคยแสดงมาก่อน
- ค. อ่านหนังสือออกได้เร็วขึ้น

21. บทบาทในการเสริมแรงของผู้ปกครองข้อใดสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่านได้เหมาะสมที่สุด ?

- ก. น้องฟ้าอยากเลี้ยงปลาตู้ คุณแม่เลยซื้อหนังสือนิทานเรื่อง “ ปลาสีรุ้ง ” มาอ่านร่วมกัน แล้วจึงอนุญาตให้น้องฟ้าเลี้ยงปลาตู้ได้
- ข. หลังจากคุณแม่ น้องปลาเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแล้วรีบสมัครเป็นสมาชิกวารสารเด็กเพื่อรับวารสารสำหรับเด็กมาอ่านร่วมกับลูก
- ค. คุณแม่น้องตุ๊กจัดห้องสมุดขนาดใหญ่ภายในบ้าน มีหนังสือสำหรับเด็กและสำหรับผู้ใหญ่จำนวนมาก

22. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่าน ด้วยวิธีการเสริมแรงมีหลักการอย่างไร ?

- ก. การให้รางวัลเป็นวิธีการเสริมแรงที่ดีที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย
- ข. การเสริมแรงควรมีทั้งก่อนเกิดพฤติกรรมที่ต้องการและหลังจากเกิดพฤติกรรมที่ต้องการ
- ค. ควรมีการเสริมแรงทันทีหลังจากเกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

23. บทบาทในการเสริมแรงของพ่อแม่ ช่วยให้ลูกของท่านเกิดนิสัยรักการอ่านได้อย่างไร ?

- ก. เด็กเกิดพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านเพราะเมื่ออ่านแล้วจะได้ของขวัญหรือออกไปเล่นข้างนอกได้
- ข. เด็กเกิดพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านเพราะเด็กเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ และผู้ใหญ่คนอื่น ๆ
- ค. เด็กเกิดพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านเพราะมีผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังอยู่เสมอเป็นประจำทุกวัน

24. ข้อใดเป็นการเสริมแรง ที่ไม่ถูกต้อง ?

- ก. การชมเชย ให้กำลังใจ
- ข. การทักทาย สนใจได้ถามสนทนากับเด็ก
- ค. การให้ของเล่นที่เด็กชอบ

25. พฤติกรรมใดที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองควรรีบเสริมแรงให้กับลูกของท่านทันที ?

- ก. เมื่อลูกของท่านอ่านหนังสือที่คุณครูจัดให้มาอ่านหน้าทีวี
- ข. เมื่อลูกของท่านยืมหนังสือจากโรงเรียนมาอ่านที่บ้านด้วยตนเอง
- ค. เมื่อลูกของท่านสนใจอ่านหนังสือ ขณะทานอาหารเย็น

26. บทบาทของผู้ปกครองในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกคือข้อใด ?

- ก. การอบรมสั่งสอน พูดคุย แนะนำ จัดหาหนังสือให้ พาไปร้านหนังสือ
- ข. การเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็นถึงลักษณะการเป็นนักอ่าน
- ค. การจัดบรรยากาศรอบ ๆ ตัวเด็กให้เอื้ออำนวยต่อความสะดวกที่จะอ่าน

27. ข้อใดจัดเป็นสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น และเหมาะสมที่สุดให้กับลูกของท่าน ?
- จัดหาหนังสือนิทานให้ลูกอ่านก่อนนอนที่บ้าน
 - พ่อ แม่ อ่านและเล่านิทานให้ลูกฟังก่อนนอนที่บ้าน
 - คุณครูเล่านิทานให้เด็ก ๆ ฟังที่โรงเรียน
28. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญอันดับแรก ?
- จัดหาหนังสือที่มีคุณภาพ น่าอ่าน ให้มีจำนวนที่เพียงพอ
 - สอนให้เด็กรู้จักการจัดเก็บหนังสือให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
 - ศึกษาพัฒนาการและความสนใจของเด็ก
29. บรรยากาศที่เหมาะสมที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่านคือข้อใด ?
- เงียบสงบ
 - มีหนังสือจำนวนมาก หลากหลายชนิด
 - มีโต๊ะเก้าอี้ สะดวกสบาย
30. สภาพแวดล้อมใดที่สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่าน ได้มากที่สุด ?
- พ่อ แม่ของแดงจัดมุมหนังสือเล็ก ๆ ไว้ในห้องนอนของแดง
 - บ้านของแดงจะต้องอ่านหนังสือตามกำหนดเวลาทุกวันหลังจากทานอาหาร
 - พ่อของจ้อยมักจะจัดหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์มาให้จ้อยอ่าน
31. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการอ่าน เพราะสาเหตุใด ?
- ดึงดูดความสนใจให้เด็กรักการอ่าน
 - เด็กยังไม่มีความสามารถในการอ่าน
 - ฝึกให้เด็กได้รู้หลักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง
32. กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมการเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับลูกของท่าน ?
- การเล่นเกมโดมิโน
 - การให้เด็กวาดรูปตามจินตนาการ
 - การนั่งอ่านหนังสือร่วมกันระหว่างพ่อ แม่และลูก
33. การเตรียมความพร้อมทางการอ่าน ควรเริ่มเมื่อลูกของท่านอายุเท่าใด ?
- 3 ขวบ
 - แรกเกิด
 - เริ่มปฏิสนธิ
34. เพราะเหตุใดพ่อ แม่ส่วนใหญ่จึงไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมทางการอ่าน ?
- ไม่เข้าใจพัฒนาการด้านการอ่านของเด็ก
 - เห็นว่าเป็นหน้าที่ของครู
 - ไม่มีความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก

35. การเตรียมความพร้อมทางการอ่านข้อใดที่ท่านคิดว่าสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้ดีที่สุด ?
- ตอบคำถามที่เด็กถามทุกคำถาม อย่างเต็มใจและไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย
 - จัดหาหนังสือสำหรับเด็กให้มากที่สุด
 - เล่าเรื่องจากหนังสือนิทาน หรือร้องเพลงให้เด็กฟัง
36. การอ่านหนังสือให้ลูกฟังเป็นแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกได้อย่างไร ?
- ดึงดูดความสนใจให้เด็กรักการอ่าน
 - ฝึกการเคลื่อนไหวสายตา และการจำแนกความเหมือนความต่างด้วยสายตา
 - รู้หลักการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง
37. การอ่านหนังสือให้ลูกฟังควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ?
- ผู้ปกครองต้องตั้งใจ และเต็มใจที่จะอ่าน
 - หนังสือต้องเหมาะสมกับเด็ก
 - เวลาต้องเหมาะสม
38. หนังสือที่นำมาอ่านให้ลูกฟัง ต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นหลัก ?
- เนื้อหาของหนังสือ
 - เป็นหนังสือที่เด็กสนใจ
 - มีรูปภาพสวยงาม สีสันสดใส
39. หลักที่ต้องคำนึงถึงในการอ่านหนังสือให้ลูกฟังคืออะไร ?
- การออกเสียงสระ พยัญชนะให้ถูกต้อง
 - เป็นหนังสือที่มีตัวหนังสือจำนวนมากเด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับรูปตัวอักษร
 - ใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 50 นาที
40. วิธีการใดเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง ?
- นั่งข้าง ๆ ลูก ซ้ายหรือขวาก็ได้ แล้วอ่านหนังสือนิทานให้ลูกฟัง
 - นอนอ่านหนังสือนิทานบนเตียงกับลูกทุกวันก่อนนอน
 - ให้ลูกนั่งตักแล้วอ่านหนังสือให้ลูกฟัง
41. การเล่านิทาน สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับลูกของท่านได้อย่างไร ?
- ดึงดูดความสนใจให้เด็กรักหนังสือ
 - ฝึกสมาธิ
 - อ่านหนังสือได้เร็วขึ้น

42. ท่านมีหลักการในเลือกซื้อหนังสือนิทานที่เหมาะสมที่สุดให้กับลูกของท่านอย่างไร ?
- ก. มีรูปภาพสวยงามหลากหลาย
 - ข. มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของลูก
 - ค. มีราคาถูก
43. หากท่านไม่สามารถซื้อหนังสือนิทานให้ลูกอ่านได้ ท่านจะอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด?
- ก. อ่านหนังสืออื่น ๆ ที่มีอยู่ที่บ้านให้ลูกฟัง
 - ข. ยืมหนังสือที่ห้องสมุดโรงเรียนมาอ่านให้ลูกฟัง
 - ค. ยืมหนังสือเพื่อนบ้านมาอ่านให้ลูกฟัง
44. การเล่านิทานประกอบการฟังส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่านได้อย่างไร ?
- ก. ดึงดูดความสนใจเด็กจากการฟังกระดาดตามเรื่องราวของนิทาน
 - ข. ช่วย让孩子มีสมาธิในการอ่านหนังสือ
 - ค. ฝึกการใช้สายตาจากด้านซ้ายไปด้านขวาและจากด้านบนลงด้านล่าง
45. เทคนิคการเล่านิทานข้อใด สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกของท่านได้ดีที่สุด ?
- ก. เล่านิทานไม่ควรเล่าให้จบเรื่อง
 - ข. เล่านิทานเฉพาะเรื่องที่เด็กชอบและสนใจ
 - ค. เล่านิทานประกอบการใช้หุ่นมือประกอบ

ภาคผนวก ค

- คะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขรักการอ่าน
ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขรักการอ่าน

ตาราง 4 คะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลัง
การทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

ผู้ปกครองคนที่	คะแนนของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	26	29
2	29	30
3	15	22
4	18	19
5	28	31
6	22	29
7	18	20
8	23	25
9	22	24
10	20	27
11	19	25
12	19	21
13	17	18
14	20	22
15	22	26
16	21	23
17	26	29
18	19	21
19	22	27
20	21	28
$\bar{X}$	21.350	24.800
S.D.	3.646	3.915
S^2	13.292	15.326

ภาคผนวก ง

- ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (r_{tt}) ของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัย
ให้มีนิสัยรักการอ่าน

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบ
วัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน จำนวน 45 ข้อ

ข้อ	P	D	r_{tt}
1	.32	.40	.84
2	.54	.33	
3	.60	.33	
4	.62	.33	
5	.38	.20	
6	.50	.20	
7	.28	.20	
8	.70	.20	
9	.60	.20	
10	.76	.40	
11	.62	.20	
12	.42	.60	
13	.28	.60	
14	.74	.27	
15	.76	.33	
16	.76	.60	
17	.44	.33	
18	.62	.67	
19	.58	.53	
20	.44	.20	
21	.46	.53	
22	.42	.53	
23	.52	.53	
24	.74	.20	
25	.68	.27	
26	.46	.47	
27	.70	.47	
28	.62	.60	
29	.56	.27	
30	.58	.60	

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	P	D	r_{tt}
31	.54	.20	.84
32	.20	.40	
33	.36	.67	
34	.36	.33	
35	.46	.40	
36	.60	.20	
37	.38	.47	
38	.64	.60	
39	.76	.53	
40	.20	.20	
41	.80	.27	
42	.74	.40	
43	.54	.47	
44	.38	.33	
45	.26	.27	

ภาคผนวก จ

- ใบงานประกอบการจัดกิจกรรมในโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

ใบงานที่ 1

เรื่อง เกมตัวอักษร

จุดประสงค์

1. ผู้ปกครองเกิดความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมด้วยกัน
2. ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้
3. ผู้ปกครองได้ทบทวนความจำเกี่ยวกับตัวอักษร สระ ต่าง ๆ
4. ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษา และการอ่าน

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน
2. แต่ละกลุ่มเลือกประธานเพื่อดำเนินการ
3. ทำกิจกรรมตามคำอธิบายต่อไปนี้
 - 3.1 ให้ช่วยกันคิด และเขียนชื่อผลไม้ที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร “ ม ” ให้มากที่สุด
 - 3.2 ให้ช่วยกันคิด และเขียนชื่อผักที่ลงท้ายด้วยสระ “ อี ” ให้มากที่สุด
 - 3.3 ให้ช่วยกันคิด และเขียนชื่อวัดที่ขึ้นต้นด้วย “ ท่า ” ให้มากที่สุด
 - 3.4 ให้ช่วยกันคิด และเขียนชื่อสิ่งของอะไรก็ได้ที่ขึ้นต้นด้วย “ กะ ”
 - 3.5 ให้ช่วยกันคิด และเขียนชื่อคนที่ขึ้นต้นด้วย “ ส ”
4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน

เวลาที่ใช้

ประมาณ 10 นาที

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ใบงานที่ 2

เรื่อง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ

จุดประสงค์

1. ผู้ปกครองเกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถอธิบายเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้ถูกต้อง
2. ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มละ 5-6 คน
2. แต่ละกลุ่มเลือกประธานเพื่อดำเนินการ
3. ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ไปศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย ตามฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ต่อไปนี้

ฐานที่ 1 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยวิธีการให้ความรู้

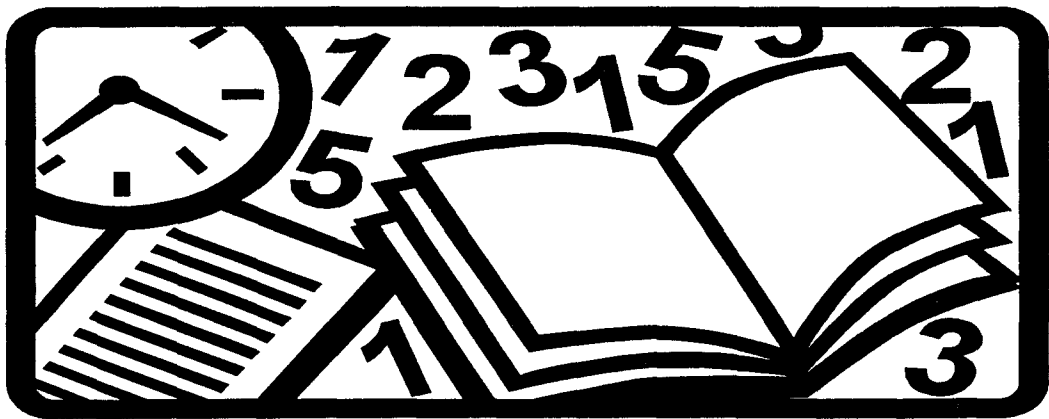
ฐานที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยวิธีการเป็นตัวแบบ

ฐานที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยวิธีการเสริมแรง

ฐานที่ 4 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยโดยวิธีการจัดสภาพแวดล้อม

4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปราย

เวลาที่ใช้ ประมาณ 1 ชั่วโมง

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ใบงานที่ 3

เรื่อง การเตรียมความพร้อมทางการอ่าน

จุดประสงค์

1. ผู้ปกครองได้ฝึกการทำกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับลูก
2. ผู้ปกครองสามารถนำกิจกรรมที่ได้ฝึกกลับไปประยุกต์ใช้กับเด็กที่บ้านได้
3. ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูกที่บ้าน และเด็กคนอื่น ๆ ในสังคมได้ถูกต้อง

กิจกรรม

1. แบ่งผู้ปกครองออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5-6 คน
2. ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ตามฐานต่อไปนี้
 - ฐานที่ 1 หมวกมหาสนุก
 - ฐานที่ 2 ช่วยกันเล่า
 - ฐานที่ 3 นิทานนิ่งยืน
 - ฐานที่ 4 เล่นคำตรงข้าม
3. ตัวแทนกลุ่มอภิปรายสรุปการร่วมปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละฐาน

เวลาที่ใช้ ประมาณ 1 ชั่วโมง

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ใบงานที่ 4

เรื่อง แรลลี่รักการอ่านสานสัมพันธ์

จุดประสงค์

1. ผู้ปกครองได้ฝึกการทำงานกิจกรรมร่วมกับลูก
2. ผู้ปกครองสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ที่บ้านได้
3. ผู้ปกครองทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย
4. ผู้ปกครองและเด็กร่วมกิจกรรมได้อย่างสนุกสนาน

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองและเด็ก เป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 3-4 คู่
2. ให้แต่ละกลุ่มค้นหาคำตอบต่อไปนี้ ว่าสัตว์แต่ละชนิดคืออะไร ให้ไปตามลายแทงที่มีให้
 - เป็นสัตว์น้ำ อาศัยอยู่ในน้ำ นามากินได้ ต้มก็ได้ ทอดก็ได้ ผัดก็ได้ ออกลูกเป็นไข่ ว่องไว อยู่ในน้ำ
 - เป็นสัตว์เลื้อยคลาน ปรับตัวเป็นสีต่าง ๆ ได้ดี มีการนำชื่อสัตว์ชนิดนี้ไปใช้เขียนเป็นคำพังเพยด้วย
 - เป็นสัตว์ปีกชนิดหนึ่ง กินพืชเป็นอาหาร อยู่กันเป็นฝูงใหญ่ เป็นสัตว์เศรษฐกิจสามารถนำมาซื้อขายได้ เป็นอาหารก็อร่อยไปอีกแบบ

ฯลฯ

เวลาที่ใช้ในกิจกรรม ประมาณ 1 ชั่วโมง

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิมิต เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ใบงานที่ 5

เรื่อง นิทานผ่านรัก

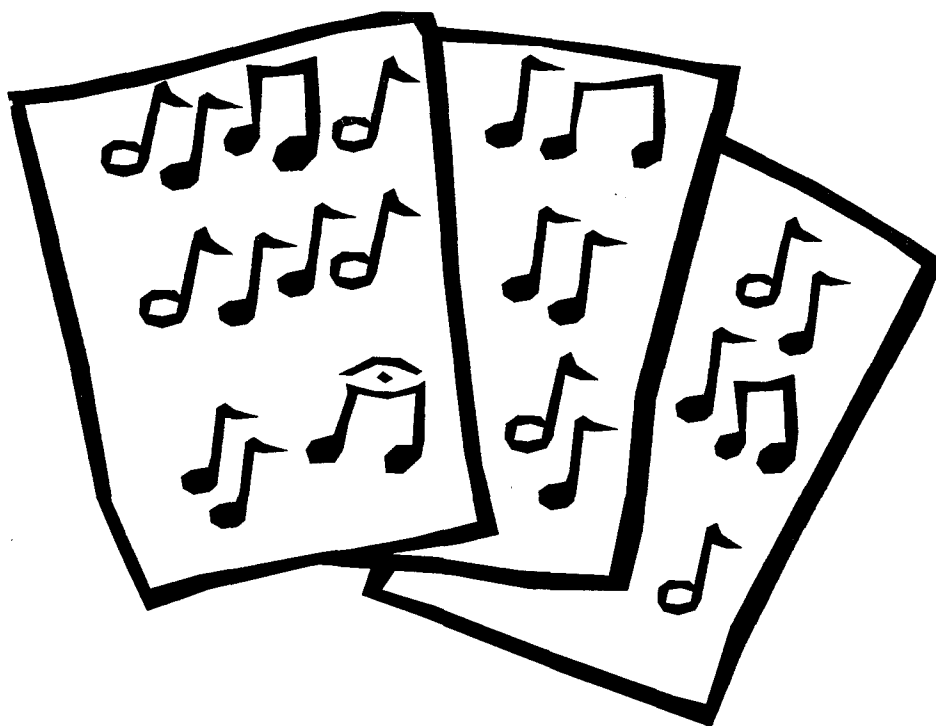
จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถแต่งนิทานเพื่อให้ลูกฟังที่บ้านได้
2. ผู้ปกครองบอกความสำคัญของนิทานที่มีต่อลูกได้

กิจกรรม

1. ให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่ม แต่งนิทานกลุ่มละ 1 เรื่อง ที่คิดว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยมีความยาวที่เหมาะสม และจำนวนตัวละครที่ไม่มากนัก พร้อมกับบอกชื่อเรื่อง
2. ให้ตัวแทนนำเสนอนิทานที่แต่งขึ้น ด้วยเทคนิควิธีการของแต่ละกลุ่ม ใช้เวลาในการนำเสนอประมาณ กลุ่มละ 5 นาที

เวลาที่ใช้ ประมาณ 1 ชั่วโมง

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิมิต เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ใบงานที่ 6

เรื่อง นิทานพื้นทาง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถแต่งนิทานเพื่อให้ลูกฟังที่บ้านได้
2. ผู้ปกครองบอกความสำคัญของนิทานที่มีต่อลูกได้
3. ผู้ปกครองได้ฝึกการทำกิจกรรมร่วมกับลูก
4. ผู้ปกครองสามารถนำกิจกรรมที่ได้ฝึกทำไปประยุกต์ใช้กับลูกที่บ้าน และเด็กคนอื่น ๆ ในสังคมได้ถูกต้อง
5. เด็กได้ฝึกการอ่านจากนิทานที่แต่งขึ้น
6. เด็กได้แต่งเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเอง

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้ปกครองและเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คู่
2. ให้ผู้ปกครองและเด็ก ร่วมกันแต่งนิทาน โดยให้หนึ่งเป็นวงกลม คู่แรกเริ่มเล่าเรื่องก่อน เช่น คู่แรกเล่าว่า “กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีช้างสองตัวอยู่ในป่า” ลำดับต่อไป ให้คู่ที่สองที่นั่งถัดไป เล่าต่อจากเนื้อเรื่องที่คู่แรกเริ่มเล่าไว้ เช่น คู่ที่สองอาจจะเล่าต่อว่า “ช้างทั้งสองตัวเป็นพี่น้องที่รักกันมาก” แล้วคู่อื่น ๆ ก็เล่าไปเรื่อย ๆ จนจบเรื่อง
3. ในระหว่างที่แต่ละคู่ได้เล่าเรื่องนั้น จะมีผู้ช่วยของแต่ละกลุ่ม เขียนข้อความของเรื่องราวที่แต่ละคู่เล่า และให้ทุกคนอ่านทบทวนข้อความที่เขียนเสร็จแล้ว ทีละ 1 ข้อความ และอ่านข้อความเก่าที่เชื่อมกับข้อความใหม่ด้วย จะมีการเขียนข้อความและอ่านข้อความไปเรื่อย ๆ จนแต่ละกลุ่มจะแต่งนิทานจบเรื่อง
4. ทุกคนร่วมกันอ่านนิทานที่แต่งขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบอีกครั้งหนึ่ง
5. ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอนิทานที่กลุ่มของตนเองแต่งขึ้น

เวลาที่ใช้ ประมาณ 1 ชั่วโมง

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ใบงานที่ 7

เรื่อง เล่าสู่กันฟัง

จุดประสงค์

1. เพื่อเป็นการสรุปสิ่งที่ผู้ปกครองได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม
2. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับผู้วิจัย เกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรม
3. ผู้ปกครองได้ทบทวนความรู้ ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม
4. เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาโปรแกรม

กิจกรรม

1. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้
 - ท่านมีความรู้สึกอย่างไรจากการที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม
 - ประโยชน์ที่ท่านได้รับ
 - ส่วนใดของโปรแกรม ที่ควรปรับปรุง
 - จงสรุปสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านคิดว่าเป็นความรู้ใหม่ ที่ไม่เคยรู้มาก่อน
 - ท่านคิดว่าโปรแกรมนี้จะเผยแพร่ไปยังผู้ปกครองกลุ่มอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ

เวลาที่ใช้ ประมาณ 30 นาที

หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ภาคผนวก จ

- เอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน

เอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่าน
ร่วมกับลูกเมื่ออยู่ที่บ้าน

ฉบับที่ 2

“อ่านหนังสือให้ลูกฟัง”

อ่านหนังสือให้ลูกฟัง

เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือ จะรู้สึกว่าหนังสือเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะมันสามารถดึงดูดความสนใจที่พ่อแม่มีต่อพวกเขาได้ ดังนั้นเด็กจึงพยายามที่จะแย่งความสนใจกลับมา โดยการคลานขึ้นไปนั่งบนตักแม่เพื่อคั่นระหว่างหนังสือกับแม่ หรือดึงหนังสือจากมือพ่อหรือแม่ไปก็มี บางคนก็แกล้งขีดขูด หรือฉีกเพื่อเรียกร้องความสนใจ

พ่อแม่คือครูคนแรก

พ่อแม่ มีบทบาทที่สำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการด้านการอ่านของลูก ดังที่มีคำกล่าวไว้ว่า “พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก” หรือ “พ่อแม่ เป็นครูที่ดีที่สุดของลูก” จากการที่ได้มีการศึกษาวิจัยมากมาย เกี่ยวกับอิทธิพลของพ่อแม่ที่มีต่อการพัฒนาการด้านการอ่านของลูก ได้ผลสรุปตรงกันว่า “พ่อแม่หรือครอบครัวมีอิทธิพลมากกว่าโรงเรียนในการช่วยพัฒนาการอ่านของลูก”

เด็กที่ไม่เคยมีใครคอยพูดจาโต้ตอบด้วย ก็จะไม่รู้วิธีพูดที่ถูกต้อง

เด็กที่ไม่เคยมีใครคอยตอบคำถาม ก็ไม่อยากรู้คำถามและหมดความอยากรู้อยากเห็นฉันทใด

เด็กที่ไม่เคยมีใครเล่านิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง ก็จะหมดความกระหายใคร่รู้หมดความอยากรู้อยากเห็นฉันทนั้น

เมื่อพูดถึงการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง พ่อแม่บางคนที่มีความสนใจในเรื่องนี้ อดที่จะสงสัยไม่ได้ว่าที่ตนเองกระทำไปแล้วนั้นเหมาะสมและดีที่สุดแล้วหรือ ถึงแม้ผลจากการที่ตนเองอ่านหนังสือให้ลูกฟังจะทำให้ลูกเป็นเด็กที่กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็นและมีความสนใจหนังสือแล้วก็ตาม แสดงว่าพ่อแม่ส่วนมากทำไปตามสามัญสำนึกที่ตนคิดว่าดีที่สุดแล้วแต่ยังขาดความมั่นใจยังต้องการหลักวิชาที่ดีกว่าเพื่อพัฒนาการอ่านของลูกให้ถึงขีดสุด

วิธีการอ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ได้มีผู้ศึกษาและได้เสนอแนะไว้หลายวิธีด้วยกันคือ

1. เมื่อเด็กยังเล็ก ควรให้เด็กนั่งบนตักขณะที่อ่าน ให้พ่อแม่ชี้คำไปด้วย เพราะขณะที่นิ้วพ่อแม่ชี้ไปที่ตัวหนังสือบนแผ่นกระดาษแต่ละหน้านั้น เด็กจะเริ่มเกิดความคิดเชื่อมโยงระหว่างเสียงที่ตนได้ยินกับลักษณะของตัวหนังสือที่ปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษ
2. อ่านหนังสือให้ลูกฟังซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็นเรื่องที่พ่อแม่อาจจะยินดีไม่ควรบ่นหรือแสดงอาการเบื่อหน่าย เพราะการที่ลูกไม่รู้จักเนื้อเรื่องนั้น ๆ แสดงว่าเด็กประทับใจเรื่องนั้นอยากฟังอีก จนในที่สุด พ่อแม่บางคนจะสังเกตเห็นได้ว่าลูกของตนได้หยิบหนังสือเปิดไปมาและอ่านได้เหมือนกับที่พ่อแม่เคยอ่านให้เขาฟัง
3. การซักถาม หรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังอ่าน มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างคุณค่าของการอ่าน เพราะจะทำให้เด็กเอาใจใส่เรื่องโดยตลอด สามารถจดจำสาระสำคัญและข้อตัวละครเพื่อ แข่งกันตอบคำถามก็มี หรือ ทำให้การอ่านสนุกสนานตื่นเต้นมากขึ้น

การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ควรจะอ่านให้เด็กฟังทุกๆ วัน แล้วเพิ่มเวลาในการอ่านขึ้นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงวันละ 15 นาทีต่อวัน เด็กเล็กบางคนชอบให้พ่อแม่อ่านชื่อสิ่งของที่ตนคุ้นเคยจากหนังสือภาพ บางคนชอบที่จะฟังบทเท่กล่อมจากแม่ ดังนั้นผู้ปกครองควรใช้เวลาที่เหมาะสมกับความสนใจ เช่น เวลานอนพัก หรือ ก่อนนอนตอนกลางคืน การอ่านให้เด็กฟังเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านให้กับเด็ก เมื่อเด็กโตขึ้นทัศนคติจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเลือกหาหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ มากขึ้น

การอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นการนำข้อความตอนใดตอนหนึ่งจากหนังสือที่ได้คัดเลือกแล้วมาอ่านให้เด็กฟัง เป็นการกระตุ้นความสนใจให้ผู้ฟังไปอ่านหนังสือนั้น ๆ ด้วยตนเอง และเพื่อเป็นการแนะนำให้เด็กรู้จักหนังสือที่ดี ได้ฟังความไพเราะของภาษาและได้ฟังการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องข้อความที่อ่านอาจเป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง อาจมีการหาอุปกรณ์ประกอบการอ่าน เช่น ภาพประกอบ ป้ายนิเทศ หุ่น และการอ่านต้องใช้วิธีที่ถูกต้อง กิจกรรมนี้อาจจะจัดทุกวันเป็น การอ่านให้ชัดเจน ใช้น้ำเสียงให้เหมาะสม และเว้นวรรคตอนให้ถูกต้องกิจกรรมนี้อาจจะจัดทุกวันเป็นการอ่านหนังสือวันละหน้า หรืออ่านในวันสำคัญต่าง ๆ

ขั้นตอนการอ่าน ก็มีความสำคัญอย่างมาก มีการแบ่งขั้นตอนการอ่านไว้ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับเรื่องที่จะอ่าน ด้วยการถามแบบอุ่นเครื่องเสียก่อน อาจถามเกี่ยวกับชื่อเรื่อง เช่น “นี่เรื่องอะไรเอ่ย” หรือถามเกี่ยวกับประสบการณ์ของเด็ก เช่น “เอ๋ เคยเห็นกระต่ายหรือเปล่าคะ” “เอ๋ เคยเห็นมันที่ไหนคะ” (ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระต่าย)

ขั้นที่ 2 การสนทนาระหว่างที่อ่าน ลูกอาจถาม พ่อแม่ก็ควรตอบ ไม่ควรห้ามปราม หรือบอกให้เงียบก่อนที่พ่อแม่จะอ่านจบ เพราะการที่เด็กถามแสดงว่าต้องการรู้และต้องการคำตอบขณะนั้น การตอบคำถามจะช่วยสนองความต้องการของเด็ก ช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น นอกจากพ่อแม่จะเป็นผู้ตอบคำถามเด็กแล้ว พ่อแม่ควรเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกเองด้วย เช่น “นี่ตัวอะไรคะ ...มันกำลังกินหญ้า.....ทันใดนั้นก็มีเสียงคำราม.....เสียงดังมากไหมคะ....ไหนลองร้องคำรามซิคะ”

ขั้นที่ 3 การเสริมแรงขณะที่อ่านหนังสือ ได้แก่ การชมเชยเมื่อลูกตอบถูกหรือซักถามในสิ่งที่น่าสนใจ ถึงแม้ว่าเด็กจะตอบไม่ถูกหรือซักถามไร้สาระพ่อแม่ก็ไม่ควรบ่นว่า แสดงอาการไม่พอใจหรือแม้แต่สีหน้าก็ไม่ควรแสดงให้เด็กเห็นว่าตนไม่พอใจ หรือเบียดเบียนกับความไร้สาระของลูก ความจริงแล้วหากพ่อแม่ฟังคำถามหรือคำตอบของลูกให้ดี ๆ จะเห็นว่าเด็กใช้ภาษาได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ และมีความถูกต้อง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้กันทั่ว ๆ ไปก็ตาม

การเสริมแรง นอกจากชมเชยด้วยคำพูด เช่น “อ้อ ...เก่งมาก” “แหม...เข้าใจคิดจัง” “ใช่แล้ว” “วิเศษ” เหล่านี้แล้ว พ่อแม่อาจแสดงออกด้วยการดิงลูกเข้ามาออดรัดหอมที่แก้มหรือหน้าผาก ให้สิ่งของที่ลูกอยากได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ซื้อหนังสือเรื่องใหม่ให้ หรือพาไปรับประทานอาหารที่ลูกชอบได้

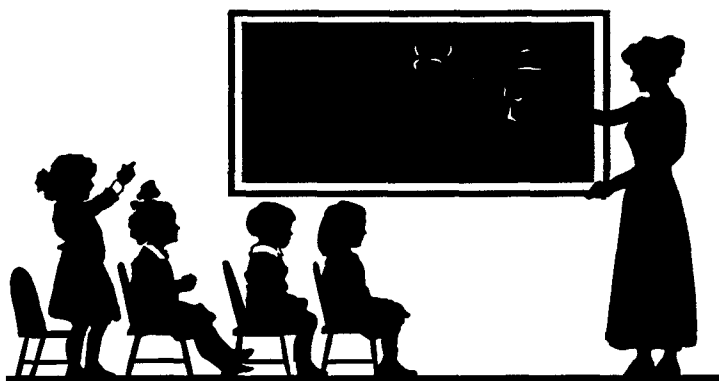
ขั้นที่ 4 ยุติเรื่องด้วยการให้ลูกประเมินเรื่องที่อ่าน คำว่า ประเมิน ในที่นี้เราใช้วิธีง่าย ๆ เช่นถามว่า “สนุกไหมลูก” “ชอบเรื่องนี้ไหม” หรือ “เจ้า..เก่งไหมลูก” ฯลฯ

การเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

สมมุติว่าท่านไปที่ร้านหนังสือแห่งหนึ่ง เพื่อซื้อหนังสือให้ลูกของท่าน ท่านควรตอบคำถามเหล่านี้ให้แจ่มแจ้งเสียก่อน

1. เด็กอายุเท่าไร
2. เด็กสนใจเรื่องเกี่ยวกับอะไร
3. พัฒนาการกล้ามเนื้อ เช่น เด็กจับสิ่งของโดยใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ได้หรือไม่

เนื่องจากว่า หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กที่มีพัฒนาการระดับหนึ่ง อาจจะไม่เหมาะกับเด็กที่มีพัฒนาการอีกระดับหนึ่งได้ ดังนั้น เราควรจะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเด็กแต่ละวัยก่อนเพื่อให้เกิดการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็กเป็นไปอย่างเหมาะสมที่สุด

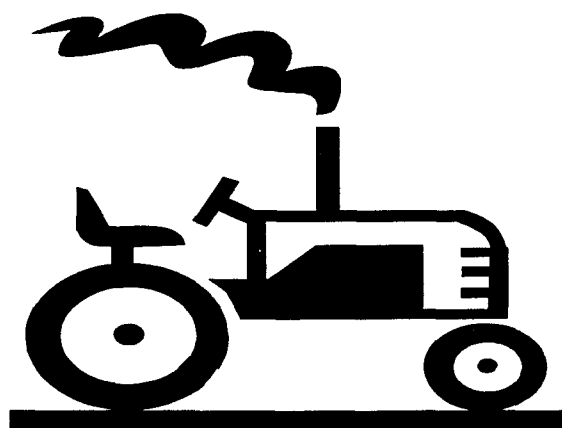
วัยแรกเกิด - 3 เดือน หนังสือที่ทารกวัยนี้ชอบจะต้องเป็นหนังสือที่มีรูปภาพโต ๆ มีสีสันทัดกับพื้น (back ground) มีรูปภาพเด่นชัด และสีของตัวหนังสือไม่เด่นนัก ควรทำด้วยกระดาษหนาและมีความทนทาน ปกอาจมีลักษณะนุ่มแต่ขณะเดียวกันมีความทนทานด้วย ถ้าหากใช้หนังสือปกอ่อน เมื่อเราเปิดหนังสือและวางแนวดังจะทำให้ล้มนลงได้ จึงไม่เหมาะสมให้เด็กทารกดู

วัย 4-6 เดือน หนังสือที่เหมาะสมสำหรับทารกวัยนี้ คือ หนังสือที่ทำด้วยผ้า เพราะ เบา และทารกจับได้ถนัดกว่าหนังสือที่ทำด้วยกระดาษแข็ง ๆ และที่สำคัญ หนังสือที่ทำด้วยผ้าสามารถซักหรือทำความสะอาดได้

วัย 7-9 เดือน หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้คือ ควรทำด้วยกระดาษหนาๆเพราะเปิดพลิกได้ง่ายกว่าหนังสือที่ทำด้วยผ้า ส่วนหนังสือที่ทำด้วยผ้าจะมีความนุ่มทำให้นิ้วที่จับหน้ากระดาษจับได้ไม่มัน หนังสือควรมีเล่มหนาแต่มีขนาดกะทัดรัด เหมือนแท่งสี่เหลี่ยม (chubby book) ทำด้วยกระดาษหนา และมีความทนทาน เพราะหนังสือรูปเล่มแบบนี้จะจับได้เต็มมือ เปิดง่ายเพราะเมื่อเด็กเปิดไปหน้าหนึ่งแล้วหน้าต่อไปจะเปิดแง้มได้ด้วย ทำให้ทารกใช้นิ้วสอดได้ทันที

วัย 9-12 เดือน หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ คือ หนังสือที่มีขนาดกะทัดรัด ทำด้วยกระดาษแข็ง อายมัน และเปิดเองได้ง่าย แต่ควรเลือกเนื้อเรื่องที่น่าสนใจด้วย ถ้าหากมีรูปภาพที่ไม่น่าสนใจ ไม่คุ้นตา เด็กก็อาจไม่สนใจได้ถึงแม้ว่าจะเปิดได้ง่ายก็ตาม ทารกวัยนี้สามารถเปิดหนังสือปกแข็งทั่ว ๆ ไปได้แล้ว ดังนั้นพ่อแม่จึงสามารถเลือกหาซื้อได้เพราะมีให้เลือกมากมาย และวัยนี้ไม่จำเป็นต้องใช้หนังสือที่ทำด้วยผ้าอีก เพราะเปิดยาก

วัย 12-18 เดือน หนังสือที่ทารกวัยนี้ชอบ ทารกวัย 1 ขวบ มักชอบหนังสือที่มีเรื่องราวใกล้เคียงกับตัวเอง เริ่มชอบร้องเพลง ดังนั้นจึงชอบหนังสือที่มีเนื้อเพลงชอบหนังสือที่มีคำซ้ำหรือทำนองซ้ำ ๆ ดังนั้นเมื่ออายุได้ 16-18 เดือน ทารกบางคนอาจทำเสียงร้องคลอตามไปด้วย ในการอ่านหนังสือ ถ้าหากเว้นคำบางคำที่ทารกรู้จักดีก็อาจจะต่อเติมได้ด้วย (หลังจากได้อ่านเล่มนี้มาแล้ว) หรือการร้องเพลงกล่อมเด็กก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากทารกได้ฟังมาตั้งแต่แรกแล้ว เมื่อถึงวัยนี้ทารกจะสามารถต่อเติมได้ หนังสือที่ควรเลือก คือ มีเนื้อเรื่องที่เป็นจริงเป็นเรื่องง่าย ๆ และเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทารกได้รับประสบการณ์มา หรือหนังสือที่มีเรื่องราวต่อเนื่องแต่มีรูปภาพใหญ่และมีคำบรรยายเรื่องสั้น ๆ หรือเป็นหนังสือภาพเพื่อให้ทารกเรียกชื่อตามแบบง่าย ๆ

วัย 19-30 เดือน หนังสือที่เด็กวัยนี้ชอบ เนื่องจากเด็กวัยนี้รู้เห็นอะไรมากขึ้น จึงชอบเรื่องราวที่เหมือนจริง เช่น เกี่ยวกับเด็กที่คิดถึงพ่อแม่เพราะต้องอยู่กับญาติ เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง เช่น แมว สุนัข ฯลฯ เกี่ยวกับการหลงทาง และ การช่วยตัวเอง เป็นต้น นอกจากนี้ เด็กวัยนี้ยังสนใจเรื่องเกี่ยวกับการทำงานของสิ่งต่าง ๆ และอะไรที่ทำให้มันทำงานได้ เด็กจึงมักใช้คำถาม “ทำไม.....ทำไม” อยู่ประจำ ดังนั้น คำถามเช่นนี้ จะช่วยให้การสนทนาระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ยืดเยื้อออกไปจึงช่วยให้เด็กได้รอบรู้เรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น

รูปภาพประกอบเรื่อง ควรเป็นภาพที่มีความหมายอย่างชัดเจน มีท่าทางปรากฏอย่างเห็นได้ชัด เด็กวัยนี้จะชอบดูรูปภาพในหนังสือได้นาน ๆ และชอบถามเกี่ยวกับรูปภาพด้วย ดังนั้นถ้าหากหนังสือมีรูปภาพประกอบที่ตรงกับเนื้อเรื่องอย่างชัดเจน จะดึงดูดความสนใจของเด็กได้มาก และเด็กจะพยายามเชื่อมโยงระหว่างเรื่องที่ได้ฟังกับรูปภาพที่ปรากฏ หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ ควรมีรูปภาพทุกหน้า และมีเนื้อเรื่องประกอบเพียงสั้น ๆ อาจเป็นคำสัมผัสและเป็นการ ใช้ภาษาซ้ำ ๆ ส่วนหนังสือที่มีเนื้อเรื่องยาวกว่านี้ยากกว่านี้ และมีได้มีรูปภาพประกอบทุกเนื้อหาจะเหมาะสมสำหรับเด็กที่โตกว่านี้ เพราะเมื่อเด็กโตขึ้นจะมีความสนใจได้นานกว่าเด็กเล็กกว่า ส่วนเด็กเล็กจะไม่สามารถทนฟังเรื่องยาวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กประเภทที่อยู่ไม่นิ่ง ต้องเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

ประโยชน์ของการอ่านให้เด็กฟัง

การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง จะช่วยให้เด็กได้เข้าใจว่า การอ่าน เป็นอย่างไร ช่วยให้เด็กได้รู้จักลักษณะ และโครงสร้างของภาษาเขียนและช่วยให้เด็กได้คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือ จากการศึกษาและรายงานการวิจัย พอสรุปได้ว่า การอ่านให้ลูกฟังจะช่วยพัฒนาเด็กหลายด้านคือ

1. เด็กได้เรียนรู้หลักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง
2. ช่วยให้เด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้มีโอกาสซาบซึ้งกับภาษาเขียนที่สละสลวย
3. เป็นวิธีเพิ่มพูนความสนใจของนักอ่าน
4. เพิ่มประสบการณ์ในการใช้ภาษาได้อย่างดีเพราะภาษาที่ใช้ในการเขียนเป็นภาษาที่สละสลวย
5. นำไปสู่การเป็นนักเขียนเนื่องจากได้ประสบการณ์ทั้งในแง่ของสำนวนภาษา การเสนอข้อมูลต่างๆ
6. เป็นวิธีสอนร้อยกรองได้ดีที่สุด การได้ฟังคนอ่านบทร้อยกรองที่มีจังหวะจะโคน
7. เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ช่วยให้เด็กรู้จักโลกภายนอก ได้พบเห็นหรือรับรู้วัฒนธรรมของชนชาติอื่นๆ
8. ช่วยให้เด็กได้พักผ่อน มีเวลาผ่อนคลายสนุกสนานกับการฟังเรื่องสนุก ๆ
9. ทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้ปกครอง พ่อและแม่ ไว้วางใจและรักคุณพ่อคุณแม่มากยิ่งขึ้น
10. เป็นการฝึกการฟังอย่างตั้งใจ และใช้วิจารณญาณ

กิจกรรมสนุกกับลูก

กิจกรรมที่ 1 การสอดแทรกบทกวีเข้าไปในนิทาน

- จุดประสงค์
1. เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก
 2. เพื่อให้เด็กรักในบทกวี

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. หาเวลาที่คุณแม่ว่างและลูกว่างตรงกัน
2. คุณแม่เล่านิทาน เรื่อง พระอภัยมณี ตอนสุดสาคร คุณแม่เริ่มเล่านิทานเรื่องสุดสาคร ตั้งแต่ พระอภัยมณีกับสินสมุทรและนางเงือกมาติดที่เกาะแก้วพิสดาร และพระอภัยมณีจากไป จนกระทั่งนางเงือกให้กำเนิดบุตรน้อยชื่อสุดสาคร และพระเจ้าดาได่เลี้ยงมาจนจำเริญวัย และได้ออกไปผจญภัยในทะเล จนกระทั่งปราบม้านิลมังกรและที่สุดก็ขอออกเดินทางไปตามหาพระบิดา ซึ่งสุดสาครเดินทางไปกับม้านิลมังกร ต้องผ่านด่านภูตผีปีศาจ จนกระทั่งไปเจอซีเปลือย และถูกซีเปลือยผลักตกเหว ขณะที่เล่านิทานไป ให้สังเกตอารมณ์ของลูกด้วย จะพบว่าลูกจะสนใจตอนที่พูดถึงเจ้าม้านิลมังกรและซีเปลือย ดังนั้นให้คุณพ่อและแม่ แทรกบทกวีดังนี้ลงไปในขณะที่เล่าด้วย

“ มีหน้าเหมือนมังกร มีเขี้ยวเป็นเพชร มีเกล็ดเป็นนิล มีลิ้นเป็นปาน มีหางเหมือนนาค จึงให้ชื่อว่า ม้านิลมังกร”

“ มีหนวดถึงเข่า มีเคราถึงนม มีผมถึงดิน” เป็นลักษณะของซีเปลือย”
และตอนที่สุดสาครโดนผลักตกเหว เด็กจะรู้สึกสงสารเอาใจช่วย ให้คุณแม่สอดแทรกบทกวีและอ่านด้วยแบบ สำเนียงเสนาะว่า

“ บัดเดี๋ยวดังห่างเห่งวังเวงแว่ว	สะดุ้งแล้วเหลียวแลชะง่อนหา
เห็นโยคีขี้อึ้งพุ่งออกมา	ประคองพาขึ้นไปยังบรรพต
แล้วสอนว่าอย่าไวใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน	บิดามารดารักมักเป็นผล
ที่พึงหนึ่งพึงได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา”

3. สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าร่วมกับลูก
4. ผู้ปกครองสามารถเลือกนิทานที่เป็นบทกวี หรือบทกลอน อีกมากมายที่เป็นของไทย เช่น สังข์ทอง รามเกียรติ์ เป็นต้น

กิจกรรมที่ 2 อ่านบทกลอนให้ลูกฟัง

จุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับลูก
เพื่อให้เด็กเกิดความรักในการอ่านบทกลอน

วิธีดำเนินการกิจกรรม

1. ผู้ปกครองหาบทกลอน หรือจดบทกลอนติดตัวไว้ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้นำมาอ่านร่วมกับเด็กได้
ทุกเมื่อ เช่น ขณะเดินทาง ไปส่งเด็กที่โรงเรียน หรือนั่งรออะไรสักอย่าง

2. เช่น บทกลอนนี้ " นกเอี้ยงเอยมมาเลี้ยงควายเฒ่า	ควายกินข้าวนกเอี้ยงหัวโต
ไปจับต้นโพธิ์ร้องไห้หึง ๆ	ไปจับต้นชิงเขาก็กิ่งลงมา
ไปจับต้นข่า เขาก็กดแม่ให้	ไปจับต้นไทร ไถสกลาก
ไปจับต้นหมากเขาก็กลากลงมา	ไปจับต้นจำปานนกเอี้ยงหัวโต

3. เมื่อร่วมกันอ่านบทกลอนเสร็จ คุณพ่อ และคุณแม่ก็พาเด็ก ๆ ไปดูต้นไม้ที่กล่าวถึง แต่ถ้าไม่มีก็
ขอติดกับเด็ก ๆ ไว้ ว่าถ้าวันหลังเจอ จะชี้ให้ดู

4. อาจจะใช้บทกลอนอื่น ๆ อีก เช่น บทกวีและบทเพลง "ข้าวโพดสาลิ" เมื่ออ่านและร่วมกันท่องแล้ว
อาจจะร่วมกันปลูกข้าวโพด ด้วยกันและ คอยเฝ้าสังเกตการเจริญเติบโตของต้นข้าวโพดได้

วันนี้อ่านหนังสือให้ลูกฟังแล้วหรือยัง ?

กรุณาส่งคืนคุณ
ครูในวันศุกร์

1. ในสัปดาห์นี้ท่านอ่านหนังสือเรื่องอะไรให้ลูกฟังบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

2. และมีการทำกิจกรรมอะไรบ้าง ในการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง?

.....

.....

.....

.....

.....

3. พฤติกรรมของเด็กในขณะที่ท่านอ่านหนังสือให้ฟัง

.....

.....

.....

.....

4. สภาพปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณค่ะ

ภาคผนวก ข

- ภาพการดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

ภาพการดำเนินการของ
โครงการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรักการอ่าน

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความเข้าใจ

ผู้ปกครองลงชื่อ และรับเอกสาร

ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ
ใช้โครงการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรัก
การอ่าน ให้กับผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง

ผู้บริหารกล่าวเปิดการดำเนินการ
ของโครงการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรัก
การอ่าน

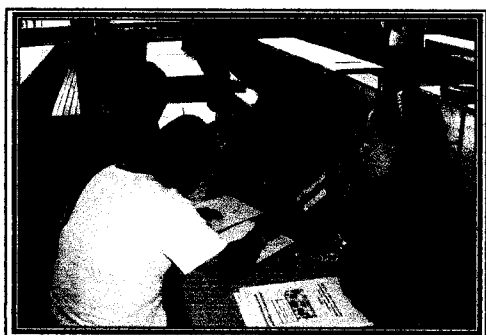
กล่าวสวัสดิ และแนะนำทีมงาน

กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครอง
กับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับผู้วิจัยและ
ทีมงาน เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับ
ผู้ปกครองในการเรียนรู้ด้วย

ผู้ปกครองทำแบบทดสอบวัดความรู้
ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็ก
ปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านก่อนใช้โปรแกรม
การส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน

ผู้ปกครองรวมกลุ่มทำกิจกรรมตามใบงาน

ผู้ปกครองแบ่งกลุ่ม เรียนรู้ตามฐาน

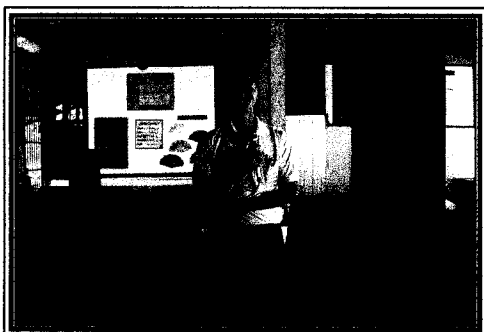
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ

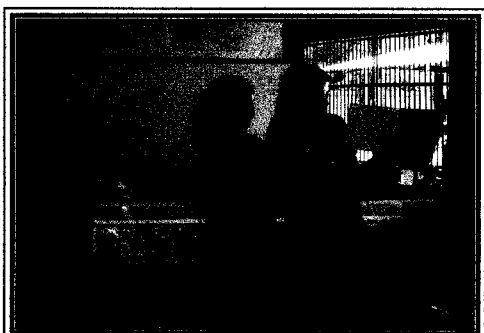
ชี้แจงกิจกรรมในเอกสารแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน และซักถามข้อสงสัยของผู้ปกครอง

กิจกรรมทักทายและ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการประชุม

กิจกรรมการสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านและเรื่องอื่น ๆ

กิจกรรมการสาธิตการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง

กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่
โรงเรียน "กิจกรรมแรลลี่รักการอ่านสานสัมพันธ์"

สาธิตวิธีการเล่นนิทาน

กิจกรรมนิทานพันทาง

ผู้ปกครองทำแบบประเมินการจัด
กิจกรรม ในช่วงท้ายของกิจกรรม

กิจกรรมเกมมหาสนุก

กิจกรรมผ่อนคลาย ช่วงเปลี่ยนกิจกรรม

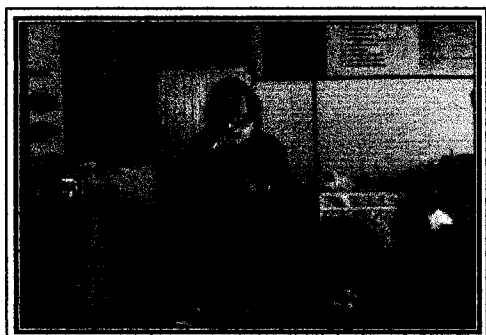

รวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมนิทานผ่านรัก
แตงนิทานกลุ่มละ 1 เรื่อง

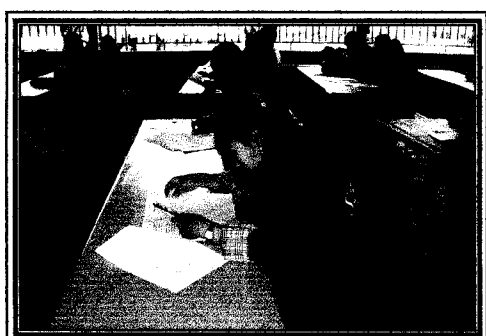

อภิปรายกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การสรุปผลงาน

กิจกรรมการสะท้อนการปฏิบัติ
กิจกรรมการอ่านร่วมกับลูกที่บ้าน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่าง
ผู้ปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่
ที่บ้าน และเรื่องอื่น ๆ

ผู้ปกครองทำแบบทดสอบวัดความรู้
ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็ก
ปฐมวัยให้มีความสุขรักการอ่านหลังจากที่ได้ใช้
โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุข
รักการอ่าน

อภิปรายสรุปผลการปฏิบัติงาน และการ
ประเมินผลการดำเนินการของโปรแกรมการ
ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสุขรักการอ่าน

ประเมินพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของ
เด็กปฐมวัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสุปราณี ประคำผอง
วัน เดือน ปีเกิด	25 พฤศจิกายน 2518
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38 หมู่ 2 ตำบลสนามแจง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 15110
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลท่าหลวง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย (เกียรตินิยมอันดับ 2) สถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ